

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ANAYASA KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

5'inci Toplantı

24 Aralık 2016 Cumartesi

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1504)

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı Komisyon Sözcüsü Abdurrahman Öz'ün Komisyonunda söz verme işlemlerine ilişkin açıklaması

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın söz verme işlemleriyle ilgili herhangi bir güvensizliğin söz konusu olmadığına ilişkin açıklaması

2.- Mersin Milletvekili Oktay Öztürk'ün Milliyetçi Hareket Partisinin Genel Başkanı ve bütün milletvekillerinin şeffaf, açık, ve mert olarak tavrını ortaya koyduğuna, hiçbir pazarlığın içerisinde olmadığına ilişkin açıklaması

ANAYASA KOMİSYONU

5'inci Toplantı

24 Aralık 2016 Cumartesi

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Anayasa Komisyonu saat 14.31'de açıldı.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin (2/1504) görüşmelerine devam edilerek 1'inci maddesinin görüşmelerine başlandı.

Oturum Başkanı Komisyon Sözcüsü Abdurrahman Öz, Komisyonunda söz verme işlemlerine, İstanbul Milletvekili Engin Altay, söz verme işlemleriyle ilgili herhangi bir güvensizliğin söz konusu olmadığına,

Mersin Milletvekili Oktay Öztürk, Milliyetçi Hareket Partisinin Genel Başkanı ve bütün milletvekillerinin şeffaf, açık, ve mert olarak tavrını ortaya koyduğuna, hiçbir pazarlığın içerisinde olmadığına,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu kalmadığından saat 20.01'de toplantıya son verildi.

24 Aralık 2016 Cumartesi

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.31

BAŞKAN : Mustafa ŞENTOP (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ : Reşat PETEK (Burdur)

SÖZCÜ : Abdurrahman ÖZ (Aydın)

KÂTİP : Muhammet Emin AKBAŞOĞLU (Çankırı)

(Oturum, Sözcü Abdurrahman Öz tarafından açıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakanım, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, grup başkan vekillerimiz, değerli milletvekillerimiz, basınımızın kıymetli temsilcileri, kamu kurumu temsilcilerimiz; hepinizi Başkanlık Divanı adına saygıyla selamlıyorum.

Görüşmelere kaldığımız yerden devam edeceğiz.

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1504)

BAŞKAN – Bir önceki oturumda 1504 esas numaralı Kanun Teklifi'nin geneli üzerindeki görüşmeleri sürdürüyorduk. Söz talep edip sırası gelmeyen sayın milletvekillerine şimdi söz vermeye devam edeceğim.

İlk sözü Bitlis Milletvekili Sayın Mizgin İrgat'a veriyorum.

Sayın İrgat, buyurun.

MİZGİN İRGAT (Bitlis) – Sayın Başkan, Komisyonun değerli üyeleri, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan ve bizi dinleyen basın emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aslında, günlerdir çok önemli şeyler tartışıldı, konuşuldu, konuşulmaya da devam edilecek. Fakat, ben sözlerime başlamadan önce, bundan otuz sekiz yıl önce, 1978 yılında, Maraş'ta karanlık güçlerin devreye girmesiyle Alevi yurttaşlarımızın büyük bir kısmının hayatına mal olan, mal mülklerine el konulan ve büyük bir kıyımın yaşandığı olayın yıl dönümündeyiz. Maalesef, otuz sekiz yıl önce yaşanan bu olayın karanlık arka yüzü açığa çıkarılmadı. Ülkemizde yaşanan açığa çıkmamış birçok karanlık olaydan biri olarak Maraş katliamı da tarihimizde bir kara leke olarak kalmaya ve sorumluları açığa çıkmamaya devam etmekte.

Hakeza, aralık ayı özünde çok önemli olayların, önemli günlerin geçtiği bir ay. Roboski olayı da aynı minvalde değerlendirilebilecektir. Sorumluların açığa çıkmadığı, yargılanmadığı, cevapsız kalan sayısız sorunun hâlâ gündemde olduğu bir ay içerisindeyiz.

10 Aralık İnsan Hakları Günü, İnsan Hakları Haftası, aralık ayı içerisinde. İnsanlık tarihinin yıllar boyu emek vererek, emek harcayarak, belki de bedel ödeyerek, Orta Çağ karanlıkları gibi büyük karanlıklardan, engizisyonlardan geçerek insan hak ve hukukunun evrensel kriterleri yakaladığı, bir sözleşmeye bağladığı ve herkesin altına imza atabileceği bir metne kavuşturduğu metinlerin, bildirgelerin de yıl dönümü aynı zamanda.

Biz de umuyoruz ve diliyoruz ki insanlık tarihinin, büyük acılar çekerek bugünlere gelen insanlık tarihinin ve coğrafyamızın bu acıları geride bırakarak ve belki de yapılan yanlışlarla gereken hesaplaşmayı sağlayarak aydınlık bir geleceği kurmayı hep birlikte becereceği bir dönemi yaşarız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün tartıştığımız, önümüze getirilen 21 maddelik yeni anayasa taslağına baktığımızda, özünde neleri getiriyor, neleri götürüyor, nelerin mesajını veriyor, bunların hepsini uzun uzun tartışacağız. Fakat, buraya gelmeden önce, ihraç edilen kamu emekçilerinin hep birlikte İstanbul'dan Ankara'ya gelip yaptıkları basın açıklamasına bizler de katıldık. Ben onların selamını da Komisyonumuza ve bizi dinleyenlere iletmek isterim. Haksız, hukuksuz bir şekilde mesleklerinden ihraç edilen sayısız emekçi İstanbul'dan Ankara'ya gelmek üzere yola çıkmış fakat Ankara'ya varana kadar başlarına gelmeyen haksızlık kalmamış. Yolları kesilmiş, giydikleri önlüklerin çıkarılması istenmiş yani Ankara'ya varmamaları için her şey yapılmış. Oysaki bunların tek bir amacı ve tek bir mesajı vardı, haksız, hukuksuz bir şekilde mesleklerinden ihraç edildiklerini ve bu hukuksuz durumun bir an evvel son bulması amacıyla seslerini birleştirerek Ankara'dan Türkiye'ye ve dünyaya mesaj vermek istiyorlardı. Geldiler, yetiştiriler, Ankara'da, biz de katıldık, CHP'den de bir vekil arkadaşımız vardı. Orada emekçilerimizin söylediği şey şu, hani bire bir kelimelerini belki burada aktaramayacağım ama: 15 Temmuz darbesinden sonra Türkiye'de yaşanan hukuksuzlukların faturasının emekçilere, işçilere ve bu ülkede "Ben barış istiyorum." diyenlere çıkarıldığını dile getirdiler. Evet, bizler de bu noktada... Gerçekten, 15 Temmuzda bir dönüm yaşandı. Evet, hiçbirimizin istemediği bir olay yaşandı ama 15 Temmuzdan sonraya baktığımızda ise ta 1925'ten 2000'lere kadar devam eden sıkıyönetim ve OHAL rejimlerinin faturasının, bir bütün el toplanarak bu ülkede "Muhafifim." diyen "Darbe karşıttım." diyen hatta, "Demokrasi taraftarıyım." diyen kesimlerden emekçilerden çıkarıldığını görüyoruz.

Şu an ben, Eş Genel Başkanları, grup başkan vekilleri ve 10 milletvekili arkadaşı tutuklu olan bir partinin üyesi olarak sizlere sesleniyorum. Aynı zamanda, Bitlis ilinde 2014 yılında seçimleri kazanan 6 belediyenin başkanlarının 6'sının da cezaevinde olduğu bir ilin vekili olarak sesleniyorum. Evet, 2014'te Bitlis'te Bitlis merkez, Norşin yani Güroymak, Hizan, Mutki ve Yolalan beldelerinde DBP büyük bir başarıyla seçimleri kazanmıştı. Belediyelerimiz merkezden aldıkları bir hibe olmaksızın -o hibeyi de açacağım birazdan- bütün imkânsızlıklara rağmen, yıllardır Bitlis'e götürülemeyen bütün hizmetsizliklere rağmen, bir şeyler yaratmaya çalıştılar. O yollarda, o ortamda belediyeçilik hizmetini yapmaya çalıştılar ama bugün 6'sı da cezaevinde. Sordum arkadaşlardan, meslektaşlarımdan neler soruldu başkanlara diye, çünkü hepsi istisnasız cezaevinde şu anda, geriye kalan 6 belediye başkanımız ise iş başında ama onlar DBP'li belediyeler değil, fark o. Sorulan sorular şunlar: Katıldıkları basın açıklamaları, basın açıklamalarında bulunmak, hatta bir metin ve söz almak değil, sadece buldukları basın açıklamalarıyla ilgili sorular yöneltilmiş. Birkaç tanesinde de gizli tanık varmış. Gizli tanıkla ilgili defalarca hukukçular söz aldı. Gizli tanıklığın hukuk dünyamızda yarattığı sıkıntıları, dosyalarda yarattığı, adil olmayan yargılamalarda yarattığı sakıncaları burada açmayacağım. Geriye de kalan başka bir soru yok. Sonuçta belediye başkanları tutuklandı, cezaevine atıldı. Hemen akabinde, pazar günü, Yolalan beldesine gece ikide kayyum atandı ve Bitlis Belediyesi bir karar aldı, Başkan Vekilliğini yürüten Valimiz Samsun Belediyemizle birlikte Bitlis'te "kardeş belediyeçilik" adı altında bir faaliyet yürütme kararı aldı. Ben buradan hemen söyleyeyim, Bitlis'te özellikle Tatvan'da Karadenizlilerle çok iyi ilişkiler mevcut çünkü bizim de Karadenizli komşularımız vardı, oraya yıllar önce gelmişlerdi. Onlarla çok iyi ilişkiler kuruldu, dostluklar kuruldu. Bizim Samsun Belediyesiyle, Samsun'la ilgili bir sıkıntımız yok. Bizim eleştirdiğimiz şey şu: Bizim belediye başkanlarının tutuklanmasından sonra

“kardeş belediye” adı altında belediye yönetimine el konulması ve bizim belediye başkanlarımız görev başındayken yapılmayan hizmetlerin başkanlar tutuklandıktan sonra “bölgeye bir hizmet” adı altında götürülüyor olmasıdır.

Burada hakikaten sadece Bitlis’in değil yani eminim ki bu hikâyeyi daha ayrıntılı dinleyen herkesin sinir uçlarına dokunan, kendisini rahatsız eden bir şeylerin olduğunu söylemek gerekir. Yani burada tahammül edilmeyen şeyin, tahammülsüzlüğün kökenlerini çok iyi araştırmak gerekir.

Bizler yeni anayasayı tartışırken, yeni anayasayı yaparken Bakanımızın da açıklamalarında geçen şeyler vardı, kuvvetler ayrılığından bahsetmişti. Aslında getirilmek istenen, sistemin güçlü kuvvetler ayrılığına dayandığını ve bugüne kadar yaşadığımız tüm sıkıntıların kökeninden çözümlenerek çözüme kavuşturulacağı yönündeydi. Oysa ben yasayı incelediğimde, baktığımda, tam aksine, kuvvetler birliğinin çok net bir şekilde hayata geçirildiğini söyleyebilirim. Normalde yasama çalışmaları tartışıldığında yasama ve yürütmenin bir arada olup olmadığına göre tartışmalar ve programlar belirlenir ya da sistemler kurulur, yargı bunun tamamen dışında tutulur ama bugün önümüze getirilen yasa taslağına baktığımızda ise yargının da aslında yasama ve yürütmenin yanında çok net bir şekilde yer aldığını görebiliriz. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun 5 üyesinin atanmasına ve Meclisteki seçim sistemine baktığımızda, sadece yasama ve yürütme değil yanında yargıyla birlikte Türkiye’nin tek elden, tek sistemden yönetilmeye doğru götürülen bir rejime gittiğini söyleyebiliriz.

Şimdi, bizler bütün bunları tartışırken aslında Türkiye’de var olan gerçek sorunlarımızı yani Türkiye hakikatini tartışmadan hiçbir çözüme ulaşamayacağımızı düşünüyorum. Türkiye’nin siyasal, politik, ekonomik, etnik geçmiş kökenine baktığımızda, Türkiye’nin en büyük sorunlarının başında yer alan Kürt meselesinin, Alevi meselesinin, cinsiyetçi temelde yapılan yasalarda yer almayan kadın meselesinin hiçbirinin burada cevap olmadığını görüyoruz. Bugün değil, 1800’lü yıllara kadar uzanan Kürt meselesinde devlet akıllı birçok kez bunun çözümünü, bunun çözüm şeklini tartışmış ise de geldiğimiz noktada görüyoruz ki çözüm... Tekçilik, yetkilerin yeniden tek elde toplanması ve bu anlamıyla aslında Türkiye hakikatinin dışında bir çözümden yana olduğunu yeniden görebiliriz.

Burada grup başkan vekilimiz yok, bir hayaletten bahsetmişti, toplumun şu an yaşadığı paranoyadan bahsetmişti, ayrılma ve bölünme hayaletinden bahsetmişti. Bence şu an asıl tartışmamız gereken hayalet, 1920 Anayasası’nın ruhunun şu anda aramızda geziyor olmasıdır. Evet, eğer biz kuvvetler birliğine dayanan yeni yasa yapacaksa bunu bugünkü sistemde değil 1920’nin ruhuyla yapalım diyorum çünkü 1920’nin ruhunda tekçilik yoktur. 1920 Anayasası özünde devrimci bir anayasadır ve özünü halkçılıktan alan bir yasadır. Eğer güç birliğinde bir yasama çalışması yapacaksa bunu 1920’de yapılmaya çalışılan, Mustafa Kemal’in de birçok defa sözüyle dile getirdiği, özerkliğin de tartışıldığı, tekçiliğin olmadığı, etnik vurgunun olmadığı, halkçılıktan kaynağını alan 1920 Anayasası’nı tartışabiliriz.

ENGİN ALTAY (Sinop) – 1921.

MİZGİN IRGAT (Bitlis) – 1921 Anayasası’ndaki çalışmalara baktığımızda, hakikaten, o dönem çalışmalarında ve Mustafa Kemal’in konuşmalarında, ardından İzmit basın toplantısında buna çok açık bir şekilde yer verdiğini görebiliriz. 11’inci maddeye, 14’üncü maddeye, 15’inci maddeye, 16’ncı ve 21’inci maddelere baktığımızda bugün için çok özel önem taşıyan düzenlemeleri açıkça görebiliriz: “Ülke, coğrafi ve iktisadi gereklilikler nedeniyle vilayet, kaza ve nahiyelere -bucak- ayrılmış, vilayet ve nahije şuraları oluşturulmuş ve bunlara muhtariyet verilmiş, bu şekilde halkın yerel düzeyde kendi kendini yönetme hakkı geniş şekilde tanınmıştır.”

Hakeza, 1987 yılında çıkan bir yazıdan sonra, Mustafa Kemal’in... 2000’e Doğru dergisinde aslında yer almış ama daha sonra bu başka bir gazetede tektip edilmiş; Mustafa Kemal’in ağzından çıkan sözleri söylüyorum: “Kürt meselesi bizim yani Türklerin menfaatine olarak da katıyen mevzubahis

olamaz. Çünkü malumualiniz bizim hududu milliyemiz dahilinde mevcut Kürt anasır o surette tevattun, bir yeri vatan edinmek etmiştir, pek madud yerlerde hayli kesiftir. Fakat kesafetlerini kaybede ede, Türk anasırının içine gire gire öyle bir hudut hasıl olmuştur ki, Kürtlük namına bir hudut çizmek istersek, Türklüğü ve Türkiye'yi mahvetmek lazımdır. Faraza, Erzurum'a kadar giden, Erzincan'a, Sivas'a kadar giden, Harput'a kadar giden bir hudut aramak lazımdır ve hatta Konya çöllerindeki Kürt aşiretlerini de nazarı dikkatten hariç tutmamak lazım gelir. Binaenaleyh, başlı başına bir Kürtlük tasavvur etmekten ise, bizim Teşkilat-ı Esasiye Kanunu mucibince zaten bir nevi mahalli muhtariyetler teşekkül edecektir. O hâlde, hangi livanın -ki vilayetten küçük kazadan büyük, bugün olmayan bir birim o dönem- ahali Kürt ise, onlar kendi kendilerini muhtar olarak idare edeceklerdir." Bu anlayış, bu görüş 1923'ün ocak ayında. 1921 Anayasa'sında yer alan özerkliğin Kürt sorununu halledeceği kanısındadır Mustafa Kemal ve yanındaki arkadaşları. O esnada henüz Lozan görüşmeleri sürüyor, Mecliste güçlü bir muhalefet olmasına rağmen söz konusu görüş ve çözüm şekli o dönem tekrar yerinde yer alıyor. Fakat, ne hikmetse, 28 Ekim 1923 tarihine kadar bu görüş, yani özerk yerel yönetim modeli gündemdeyken, 1924 Anayasası'nda söz konusu fikir çöpe atılıyor, söz konusu çözüm şekli bir çözüm olarak görülmekten çıkıyor, yasaya tekçilik üzerinden giren çözüm modeli ardından gelen yasal değişikliklerle bugüne kadar getiriliyor.

Aslında, bugün bu modeli tartışırken, yanımda getirdiğim bir örnek var; Rojava'da, yani yani başımızda yeni kurulan, yeni yazılan bir anayasa çalışması var. Benden önceki birkaç milletvekili bu maddelere değinmişti. Burada yaratılan anayasaya baktığımızda, merkezi bir çözümden ziyade, tekçi bir çözümden ziyade, kurucu Mecliste, Arap, Kürt, Türkmen, Asuri, Süryani, Ermeni, Çerkez ve diğer halklardan oluşan temsilcilerle kurulan bir yasama çalışmasından bahsediyoruz. Orada hedeflenen şey şu, çok önemli bir cümle olduğu için buradan da yineleyeceğim: Suriye sınırlarında ahlaki politik toplumu kurma vurgusu aslında öne çıkıyor. Ahlaki politik toplumu kurarken, hukuk, özgürlük, demokrasi uygulaması için eşit ve ekolojik toplum unsurları çerçevesinde, örf, din, ulus, inanç, mezhep ve cinsiyet ayrımı yapmaksızın, demokratik toplumu oluşturan 7 temel başlıklı, 97 maddelik bir sözleşmeden bahsediyoruz. Orada yaratılan şeyin sadece Suriye topraklarında değil Orta Doğu topraklarında, bu şekilde çoklu etnisiteli, çok dinli, yani tekçi olmayan tüm ülkelerde model olacağını düşünüyoruz. Orta Doğu'dan, belki de çatışmaların, mezhepçiliğin en derin şekilde yaratılmaya çalışıldığı o topraklardan böylesi özgürlükçü, böylesi demokratik bir yasama çalışmasını, ben, bugün bizlerin de tek tek düşünerek örnek alması gerektiğini düşünüyorum.

1800'lü yıllardan başlayarak değişik tarihlerde ve değişik dönemlerde kendini açığa vuran bir itirazı barındıran Kürt meselesinin bugün geldiği noktanın aslında hepimizin oturup tartışması gereken bir nokta olduğunu düşünüyorum. 28 Şubat 2015 tarihinde aslında Türkiye toplumu çok önemli bir noktayı yakalamıştı. Evet, belki de 1800'lü yıllardan başlayan, bir sürü bedele, can kaybına, haksızlığa, hukuksuzluğa neden olan Kürt meselesinde ve Türkiye'nin diğer demokratikleşme meselelerinde Türkiye'de çok önemli bir nokta yakalanmıştı. Bugün belki de hepimizin hafızalarında unutulmaya yüz tutmuş Dolmabahçe mutabakatı ve o görüntüleri bence tartışıp yeniden gündeme almak gerekir.

O dönemde yazılan, çizilen bir sürü yazı vardı. Ben bir tanesini olduğu gibi sizlere okuyacağım. Önce Yalçın Akdoğan'ın yazısını okuyacağım, sonra o gün tartışılan maddelere geçeceğim: "Çözüm sürecinde önemli bir aşamaya gelmiş bulunuyoruz. HDP heyeti dün İmralı'ya giderek görüşme gerçekleştirdi. Biz de Sayın Başbakanımızın başkanlığında, çözüm süreci kurulunda gelinen aşamayı tüm boyutlarıyla, kapsamlı bir şekilde ele almıştık. Silahların bırakılmasına yönelik çalışmaların hız kazanması, tam anlamıyla bir eylemsizliğin hayata geçmesi ve demokratik siyasetin bir yöntem olarak öne çıkarılması konusundaki açıklamayı önemli görüyoruz. AK PARTİ iktidarı olarak on iki yıldır 'Akan kan dursun, analar ağlamasın' diyerek sessiz devrim niteliğinde adımlar attık, her türlü sorunun

çözüm yeri olarak siyaset kurumunu gördük. Demokrasimiz, sorunları konuşabilecek, tartışabilecek, çözüm yoluna koyabilecek imkân ve kabiliyete ulaşmıştır. Demokrasimizin daha ileri noktalara ulaşması için bütün toplum kesimlerinin, siyasi partilerin, STK'ların..."

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, çok uğultu var, hiç kimse bir şey duymuyor.

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen sükûneti sağlayalım.

Lütfen devam edin, buyurun.

MİZGİN IRGAT (Bitlis) – Sayın Başkan, okuduğum metin Yalçın Akdoğan'ın kendi ağzından, konuştuğu bir metin ve bir döneme damgasını vuran görüşmelerin metinleridir. Her ne kadar bugün gündemden düşmüşse de, biz bu metinlerin, bu sürecin, yani Kürt meselesinin müzakere yöntemiyle çözümüne dair gelmiş olduğu nokta itibarıyla çok önemli olduğunu ve tarihsel olduğunu düşünüyorum. Bu anlamda, bunları bire bir -evet, belki doğaçlama konuşmak daha iyi, ben de bunu tercih ediyorum ama- bu metinleri, yanlış yapmamak adına, eksik kalmaması adına okumayı tercih ettim.

“...el birliğiyle gayret göstermesi gerektiği de açıktır. Silahların devre dışı kalması demokratik gelişime hız katacaktır. Bir kısım konu başlıkları uzun yıllardır konuşuluyor, tartışılıyor. Bundan sonra da öz güven içinde tartışmaktan, konuşmaktan geri durmamamız gerekiyor. Aslında gök kubbe altında konuşulmadık bir şey kalmadı. Demokrasilerde, halkın desteğini alan görüşler, düşünceler ve politikalar değer kazanır. Biz de, milletimizin hayır duası ve desteğiyle, süreci nihai sonuca ulaştırmakta kararlıyız.

Yeni anayasayı birçok köklü ve kronik sorunun çözümünde önemli bir fırsat olarak görüyoruz. Sayın Cumhurbaşkanımızın da dediği gibi, uygulama önem taşıyor. Sürecin ete kemiğe bürünmesi, somut gelişmelerin yaşanması önemlidir. Bu çerçevede, iyi niyetli, samimiyetli ve kararlı bir şekilde sürece sahip çıkılması, tüm kesimlerin katkıda bulunmak için taşın altına elini koyması zorlukları kolaylaştıracaktır. Sorunlara demokratik çözümler bulmak, bölen ve ayırıştırıcı değil, birleştiren ve güçlendiren bir etki yapmaktadır. Temel hak ve özgürlükleri daha da geliştirmek, hakça ve kardeşçe bir ortam hazırlamak ancak bütünlüğe katkı sağlar, vatandaşlarımızın aidiyet duygusunu daha da geliştirir. Temel sorunlarını geride bırakan Türkiye küresel ve bölgesel bir güç hâline gelecektir. Çözüm sürecinin zor, meşakkatli, akşamdan sabaha bitmeyecek bir süreç olduğunu biliyoruz. Ancak samimiyet, cesaret ve kararlılıkla sonuca ulaşacağımızı da inanıyoruz. Her zaman söylediğimiz gibi biz birlikte Türkiye'yi ve her şey Türkiye için.”

Evet, söz konusu yazı Yalçın Akdoğan'a ait. Yani Dolmabahçe mutabakatında yer alan önemli bir aktöre ait.

Sırrı Süreyya Önder yani söz konusu müzakere görüşmelerinde yer alan HDP heyetindeki Ankara Milletvekilimiz Sayın Önder'in bir yazısı var bu konuda. “Uzun bir sürecin önemli bir aşamasına geldik. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda bugüne kadar süregelen demokratikleşme sorunları ve son otuz yılda 40 binden fazla insanımızın yaşamına mal olan Kürt meselesinin çözümüyle ilgili yürütülen çözüm süreci çalışmalarında tarihî bir karar sürecinin eşiğinde bulunmaktayız. Başlangıcından bugüne bu sorun devletin dönüşümüyle ilişkilidir. Bugüne kadarki egemen devlet zihniyeti bu meseleyi salt iktidarlaşma aracı olarak düşünmüş ve kör şiddetin kurbanı hâline getirmekten çekinmemiştir. Dolayısıyla çözümün barış ve evrensel demokrasiyle bağı sağlıklı kurulmadıkça kurmaya çalıştığımız demokratik barışın devlet ve toplum yapısında haktan, adaletten ve eşitlikten yana bir dönüşüm sağlaması düşünülemez. Bu itibarla, süreç cumhuriyet tarihi boyunca varlıkları yadsınan ve dışlanan tüm unsurların özgür ve eşitçe tanınması ve yeni norm sisteminde kendileri olarak yer almalarıyla gelişmek durumundadır. Tarihin bizlere yüklediği büyük sorumluluk çözümün de, çözümsüzlüğün de salt bizim toplumlarımızla ilgili olmayıp tüm bölgeyi hatta dünyayı etkileyen muhtevası olmasıdır.

Dolayısıyla bölgenin yüz yıllık dengeleri alt üst olurken küresel ve bölgesel zorbalıkların yol açtığı algısal ve iradesel yaklaşımlar evrensel insani değerler ölçüsünce geliştirilerek aşılmalıdır. Muhtevası gereği çok hareketli ve dinamik bölgesel koşullar göz önüne alındığında sürece de dinamik bir yaklaşım gereklidir. Bütün bu belirlemelerin ışığında zaman zaman aksamalar ve kırılmalarla yürütülen diyalog süreci resmî, ciddi ve sorumlu bir aşamaya gelmiş bulunmaktadır.”

Okuduğum bu metin 28 Şubat 2015 tarihinde Başbakan Yardımcısı Yalçın Akdoğan, İçişleri Bakanı Efkan Ala’yla İmralı Kandil arasında görüşmeleri yürüten HDP heyeti İstanbul Dolmabahçe’deki Başbakanlık çalışma ofisinde bir araya gelip çözüm sürecinde HDP heyetiyle Hükümet yetkilileri açıklamasıyla kamuoyuna açıkladıkları metindir. Dolayısıyla bu metin devamı maddelerini okur isek: “Süreçte gelinen aşamaya ilişkin Öcalan’ın temel belirlemesi de şudur: Bu otuz yıllık çatışma sürecini kalıcı barışa götürürken demokratik bir çözüme ulaşmak temel hedefimizdir. Asgari müşteregin sağlandığı ilkelere silahlı mücadeleyi bırakma temelinde stratejik ve tarihî kararı vermek için PKK’yı bahar aylarında olağanüstü kongreyi toplamaya davet ediyorum. Bu davet silahlı mücadelenin yerini demokratik siyasetin almasına yönelik tarihî bir niyet beyanıdır. Hem gerçek bir demokrasinin hem de büyük barışımızın temel omurgasını teşkil edecek olan olgusal başlıklarımız şunlardır:

- 1)Demokratik siyaset tanımı ve içeriği.
- 2)Demokratik çözümün ulusal ve yerel boyutlarının tanımlanması.
- 3)Özgür vatandaşlığın yasal ve demokratik güvenceleri.
- 4)Demokratik siyasetin devlet ve toplumla ilişkisi ve bunun kurumsallaşmasına dönük başlıklar.
- 5)Çözüm sürecinin sosyoekonomik boyutları
- 6)Çözüm sürecinde demokrasi-güvenlik ilişkisinin kamu düzenini ve özgürlükleri koruyacak şekilde ele alınması.
- 7)Kadın, kültür ve ekolojik sorunların yasal çözümleri ve güvenceleri.
- 8)Kimlik kavramı, tanımı ve tanınmasına dönük çoğulcu, demokratik anlayışın geliştirilmesi.
- 9)Demokratik cumhuriyet, ortak vatan ve milletin demokratik ölçütlerle tanımlanması, çoğulcu demokratik sistem içerisinde yasal ve anayasal güvencelere kavuşturulması.
- 10)Bütün bu demokratik hamle ve dönüşümleri içselleştirmeyi hedefleyen yeni bir anayasa.

Tüm bu hususlarda beklenen tarihî gelişmelerin hayata geçebilmesi için tahkim edilmiş bir çatışmasızlığın elzem olduğuna şüphe yoktur. Biz de HDP heyeti olarak tüm demokratik çevreleri ve barıştan yana olan kesimleri gelinen bu demokratik müzakere ve çözüm aşamasına güç katmaya davet ediyoruz. Barışa her zamankinden çok daha yakın olduğumuzu bilerek emek veren ve verecek olan bütün demokrasi güçlerini selamlıyoruz. Hayırlı olsun.”

Evet arkadaşlar, bu okuduğum metin ve okuduğum maddeler bir dönem, aslında çok eski değil 28 Şubat 2015’te, yaklaşık bir yıl önce Türkiye’de gelmiş olduğumuz aşamayı, az önce açıklamış olduğum Türkiye’nin Kürt sorunu başta olmak üzere ekolojik, kadın ve demokratikleşmeye dayalı tüm sorunlarının çözümünde çok önemli bir dönüm noktasıydı. Ne oldu da bugün bu maddelerin hiçbirisi, bu çözüm tartışmalarının hiçbirisi kendisini bu tasarıda bulamadı? Ne oldu da bizler 7 Hazirandan hemen sonra bunca insanın hayatını kaybettiği, bunca insanın tutuklanarak cezaevlerine atıldığı antidemokratik uygulamaları birçoğunu bugün yaşıyor olduk? Ne oldu da Türkiye toplumu bu duruma geldi? Bunların hepsini çok iyi tartışmak, analizlerini doğru, siyasi, ekolojik ve kendi hakikati içerisinde tartışıp çözümlenmek gerekirken bugün önümüze konulan taslağa baktığımızda 1924’ten başlayarak 1961 ve 1982’de gide gide katılan, maddeleri çoğalan ama bir o kadar sertleşen, anayasaların da

ötesine geçen yasama, yürütme ve yargıyı da bir arada bulundurmaya hedefleyen, aslında diktatöryal bir rejime doğru giden Türkiye'yi tartışıyor olduk. Evet, bizler tarihsel arka planıyla Türkiye'de yaşanan Kürt meselesinin siyasal, ekonomik altyapısıyla siyasi bir konu olduğunu düşünüyoruz. Keza birçok raporda, tartışmalarda bu bir asayiş sorunu, güvenlik sorunu olarak adlandırılmış ise de bu sorun tarihsel arka planı olan siyasal bir sorundur. Türkiye gündemini hatta Osmanlı'nın son dönemlerinden başlayarak ciddi bir itirazla bugüne kadar gelen Kürt sorunu meselesini bizler ne inkârla ne imhayla ne bugün yaşadığımız haksız, hukuksuz tutuklamalarla çözüm olamayacağını düşünüyoruz. Evet, birçok Kürt partisi kapatıldı. Aslında Türkiye siyasi tarihine baktığımızda parlamenter rejim içerisinde bugün kendini öteki sayanların temsiliyetine baktığımızda her dönem itibarıyla yaşanan sıkıntıların çok olduğunu gördük, tarih kitaplarında ve bizlerin hafızalarında çokça yer aldı. Ben de en azından, Türkiye'nin 1990'lı yıllarını yaşayan bir kişi olarak Türkiye'de yaşadığımız sorunların hem tanıdığı hem mağduru hem de bugün belki de çözüm gücü olması bakımından Parlamentoda önemli bir yerde duruyoruz. Ama bu büyük çabanın, bu büyük talebin sonucuna baktığımızda ise çok büyük bir çelişkiyle karşı karşıyayız. Evet -konuşmanın başında dile getirdiğim gibi- bu Parlamentonun 12 üyesi tutukluysen, hem de tek başına odalarda tutuluyorken bizlerin bu kadar köklü sorunları barındıran Anayasa gibi bir çalışmayı yapamayacağımızı düşünüyorum.

Evet, sadece tutuklanmak değil, bizlerin hafızalarında yer alan, bizlerin anılarında yer alan hikâyeleri dinlediğinizde birçoğunuzu sarsacak şeyleri duyacağınıza eminim. Burada bu hikâyeleri anlatmayacağız ama Türkiye'de önümüzde duran bunca ötekileştirilen sorunlar dururken Türkiye'nin gerçek sorunlarını çözmeye muktedir bir anayasayı bu şekilde de tartışamayacağımızı çok iyi biliyorum.

Evet, burada bize sınırsız konuşma hakkı tanıyorsunuz, yarın belki bunu da dile getireceksiniz, "Herkes istediği kadar söz aldı, tartıştı, konuştu ama biz sandalye sayımıza bakarak bu yasayı değiştirdik, demokratik bir şekilde Anayasa değişikliğini yaptık." diyeceksiniz. Ama bizler bunu çok iyi biliyoruz ki bu demokratik bir sistem değildir çünkü toplumun birçok kesimine baktığımızda, hatta hukukçu olmayan başka mesleklerdeki insanlarla bu anayasayı tartıştığımızda insanların gündeminden çok uzak bir şey olduğunu göreceğiz. Bugüne kadar yapılan hangi yasama çalışması, toplumun içerisinde, süzgecinden tartışılarak geldi ki bu Anayasa çalışması da anlaşılmalı olsun, özümsemiş olsun ve adı bir anayasa olsun.

Bir buçuk yıldır Mecliste getirilen yasaların tamamına bakın, aslında bugün getirilmek istenen noktaya doğru giden yasama çalışmaları olduğunu göreceksiniz çünkü tamamında hedeflenen şey şu: Merkezileşme, otoriterleşme, tek elde toplama, itirazı azaltma, konsensüsü azaltma yönündeydi. Bütün yasama çalışmalarının kökenine bakın, yasama faaliyetlerinin kökenine ve ruhuna bakın ruhunda bunu barındıracaktır. Aslında bugünkü anayasa çalışmasına gelmeden önce bunların altyapısı bu şekilde hazırlandı ve tasarlandı.

15 Temmuzdan sonra "OHAL" adı altında şu an itiraz etmek isteyen hiçbir kesimin itirazını yapmadığı, kendini ifade edemediği bir dönemden bahsediyoruz. Herkes çokça dile getirdi ama her birimiz kendi seçim bölgemizde değişik haksızlıklarla karşılaştık. Evet, merkezî bir yerden otoriter bir kararla bu kararlar alındı, valiler eliyle belki illerde yürürlüğe konuldu ama yapılan tek şeyin psikolojik olarak da toplumu bu tekçiliğe hazırlayan bir dönem olduğunu çok iyi biliyoruz. Sadece yasaların lafzıyla ilgili değildir değişiklikler, onların ruhlarını yaratan bir psikolojik ortamdan bahsediyoruz. Yasalar ruhlarıyla vardır, sadece sözleriyle değildir. Bugün yaratılan şey tekçi, otoriter, baskıcı, ses çıkarmanın bütün zorlukları görebileceği, bütün ailesiyle birlikte zarar görebileceği bir sonuçtan bahsediyoruz. Partimiz nezdinde şu an yaratılmaya çalışılan şey aslında bu Meclisin üçüncü büyük partisi HDP'nin bu Mecliste olmaması, sesinin çıkmaması, vekillerinin pasivize edilmesi ve

en büyük partimiz, müttefikimiz olan DBP'nin belediye başkanlarının tutuklanmasıyla yerelde sesimizin kısılmasına dönük bir çalışmadır. 6 belediye başkanının 6'sı bir anda neden tutuklanır? Yarın bu çalışmalar halk içerisinde tartışılacak, halk arasında toplantılar yapılacak ve halka anlatılacak. Belediye başkanı tutuklu, milletvekili tutuklu, dışarıda olanlar hakkında da sayısız dava yani başında Demokles'in kılıcı gibi sallanan yakalanma, gözaltına alınma tehdidiyle karşı karşıya olan yüzlerce insandan bahsediyoruz. Böylesi psikolojik bir ortamda biz nasıl özgürlükçü bir anayasayı tartışacağız, böylesi bir ortamda biz nasıl sorunlarımıza çare bulacağız?

Evet, güvenlikçi bir sorun, asayiş problemi, hatta "kart-kurt" adı altında yıllar önce anılan Kürt meselesinde tanımlar zamanla yer değiştirdi. Bunu bölgenin bazı paşalarından ben yakinen bilirim. Bir dergide 1990'lı yıllarda büyük zulümleri o halka yaratan, büyük operasyonlara imza atan, "terörle mücadele" adı altında yerli halka, esnafına, öğretmenine, öğrencisine kadar müdahale eden zamanın paşası Korkmaz Tağma bir dergide itiraf etti "Biz zamanında o yanlışları yaparken yani herkesi Türkleştirmeye çalışırken büyük yanlışlar yaptık." Burada sayamayacağım bir sürü pişmanlık yazısı yazan paşalar oldu, büyükler oldu, bürokraside yer alan liderler oldu. Dolayısıyla bugün burada şu anda yönetimde olan, bakanlık yapan, bu sorunları çözmeye muktedir olan herkesin yıllar sonra böylesi bir yazıyı yazmak zorunda kalmayacağı bir dönemi yaratmak zorundayız. Barış atmosferini, herkesin kendisini özgürce içerisinde bulduğu ama hiçbir tereddüt taşımaksızın içerisinde yer aldığı bir yaşamayı yapmak zorundayız. Anayasa derken toplumsal sözleşmeyi yapmak durumundayız. Yıllardır bu coğrafyada yaşadığımız acıların, sorunların bütün yönleriyle tartışıldığı belki de en büyük toplumsal yüzleşmeyi yaşayacağımız bir çalışmayı yapmak durumundayız.

Evet, bu bölgede sadece Kürtler değil, Kürtler en büyüğünü yaşadı ama emin olun ötekileştirilen tüm halklar, dinler ve diller bu ülkede büyük acılar yaşadı. 1924'te başlayan tekçiliğin zulmünden herkes nasibini aldı ama bugün geldiğimiz noktada Montesquieu'nün yıllar önce, iki yüz altmış sekiz yıl önce kanunların ruhundan bahsederken, kuvvetler ayrılığında bahsederken dikkat çektiği şey şuydu: Neden kuvvetler ayrılığı. Neden yasama, yürütme yargının bir arada olamayacağını açıklarken, yazarken özü şudur; hürriyettir, özgürlüktür, temel hedef özgürlüktür. Özgürlüğü kısıtlayan, daraltan bir çalışmaya bugün burada imza atmaya çalışıyoruz. İnsan odaklı, toplum odaklı, ekoloji odaklı, kadın odaklı ve herkesi içine alan bir yasama çalışmasından ziyade, bugün bırakın 1982'leri, 1924'leri onun da ötesine geçen, yıllar sonra adı değişecek başkanlardan sonra bile bunun acısını yaşayacak bir sürece gitmek istiyoruz. İsim hiç önemli değil, yarın bunun ismi değişebilir, başkanlar değişebilir, bürokratlar, yönetimler, hükümetler değişebilir ama bizler, emekçilerin de gelirken söylediği gibi, çocuklarımıza aydınlık bir gelecek bırakmak istiyoruz.

Totaliter bir rejimi yaratmaya çalışırken sadece bugünden bakmamak gerekir. Anayasa çalışmaları işte bunun için çok önemli. Yüz yıl önce kaybettiğimizi bir yüz yıl daha kaybetmek istemiyoruz. Evet, yüz yıl önce yanlış yapılan şeyler, yazılmamış hakikatler, bugün yazılmadan, bu hakikatlerle toplum buluşmadan biz gelecek yüz yılımızı kurgulayamayız diye düşünüyorum.

Evet, bugün yıl dönümü... Alevilerin inanç sorunu, kimlik sorunu. AİHM'den gelen kararlar açık olduğu hâlde bugün kendisini yeterince temsil edememekteler, inançlarını yeterince, özgürce yaşayamamaktadırlar. Hakeza vekilimiz yanımda duruyor, Süryaniler, Ezidiler... Ezidi 2 kadına ödül verildi biliyorsunuz, Barış Ödülü verildi yani o zulümden kaçan 2 kadına, gelip kendisini mücadeleye adayın 2 Ezidi kadına Barış Ödülü verildi ve beni çok etkileyen bir şeydi, gerçekten kadın nezdinde bütün dünya kadınlarına öncülük edecek, ruh katacak çok önemli bir şeydi. Bu anlamıyla bizlerin bu mücadeleleri görerek Orta Doğu'daki bu cehennemden ancak hakikatimizle buluşarak çıkacağımızı düşünüyorum. Bu hakikat Türkiye'nin gerçeğidir, bu hakikat bu ülkede ötekileştirilenlerin kendisini

bu yasal metinlerde, Anayasa’da görmüyor olmasıdır. İnsan odaklı olmayan, inkâr temelinde yazılan yasama çalışmaları bir gün mutlak surette değişmeye mahkûmdur. Bu mahkûmiyeti bugünden düzeltmek ve belki de acılarımızı azaltarak haksız, hukuksuz süregiden bu gidişata dur diyerek yapabiliriz. Bu hakikati bugünden halklarımıza armağan edebiliriz. Bu acılarımızı azaltabiliriz. Bu çalışmaları izlemek üzere, Anayasa çalışmalarını takip etmek üzere ve Mecliste de çalışması devam edecek bu çalışmaları yapmak üzere asıl yerleri olan Meclise vekillerimizi getirebiliriz. Buradan, bu Komisyondan güçlü bir ses çıkararak tutuklu olan, yasama faaliyetini yürüten milletvekillerimizi bu Parlamentoda çalışma yapmak üzere görmek istediğimizi daha yüksek bir sesle dile getirebiliriz. Bir milletvekilinin tutuklu olması inanın sadece o partinin vekilleriyle alakalı değildir. Ben bunu Mecliste defalarca dile getirdim, arkadaşlarımız da dile getirdi. Anayasa’nın kararları çok açık. Yapılan şey, sadece vekilin siyasi faaliyetlerini engelleme değildir, ona oy veren binlerce, milyonlarca insanın aslında seçme, seçilme, siyasi faaliyetini yürütmesine engel teşkil etmektedir.

Dolayısıyla bugün geldiğimiz aşamada 90’ları yıllarca tartıştık. Orhan Doğan’ın başını ezen polisi lanetleyen kalmamıştır zannedersem. Bir gece yarısı yaka paça... Düşünün bugün 12 tane milletvekili cezaevinde. On yıl yatıp geldiler Orhan Doğan’lar. Ne oldu? Bitti mi, Kürt siyasi hareketi bitti mi? Hayır, bitmedi. 7 Haziranda 13,1 dolayında oy alarak 80 milletvekiliyle bu Parlamentoda yerlerini aldılar. Sadece Kürtler değil, HDP fikriyatıyla kendini öteki sayan, bugüne kadar gerçek anlamda temsil edilmediğini düşünen binlerce insanın, 6,5 milyonun oyuyla bu Meclise geldi. Yani gözaltılar, tutuklamalar, siyasal meselelerimizi, hele hele böyle yüz yılı aşan, arka planı olan siyasal meselelerimizi çözmeye yetmez.

Bence herkes cesur olsun. Bir milletvekili olmak her şeyden önce cesur olmayı gerektirir. Her şeye rağmen gerçeği dile getirmek, Türkiye hakikatini söylemek her birimizin birer görevidir. Burada bu Meclis çalışmaları devam edecek, bizler söz almaya devam edeceğiz. Bu temelde, ben, burada konuşmamı tamamlayacağım.

Yeni yıl öncesi konuşma sıram gelmez ise şimdiden herkesin yeni yılını kutluyorum ve önümüzde duran siyasi, politik sorunlarımızı doğru temelde çözeceğimize inanıyorum. Bu taslağı bu anlamıyla Türkiye siyasi haritasına aykırı buluyorum. Bunun bizim sorunlarımızı çözemeyeceğine inanıyorum.

Hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Irgat, teşekkür ediyorum.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı Komisyon Sözcüsü Abdurrahman Öz’ün Komisyonda söz verme işlemlerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, burada kısa bir açıklama yapmak istiyorum. Komisyonumuz beş gündür çalışıyor. Çalışmalar sırasında tabii milletvekili arkadaşlarımız, Komisyon üyesi olan veya olmayan milletvekili arkadaşlarımız söz talep ediyorlar. İlgili madde, İç Tüzük 29 “Komisyonlarda söz alma: Komisyonlarda istem sırasına göre söz verilir. Komisyon başkanı ve komisyondaki Hükümet temsilcisi, söz sırasına bağlı değildir.” diyor.

Biz ilk günden beri burada uzman arkadaşımızla birlikte, gelen milletvekili taleplerini sıraya alıyoruz ama uygulamamızı biliyorsunuz, yeri geliyor milletvekili arkadaşlarımız karşılıklı taleple yer değiştiriyorlar, yeri geliyor vazgeçiyor veya konuşmalar bazen uzun sürdüğü için atlama oluyor. Ama biz şunu yapmadık: Açık çalıştık ve bu listelerin isteyen milletvekili arkadaşımız geldi burada fotoğrafını çekti sırasını takip etmek için ve ben de mesela dün yönetim sırasında konuşmacının ismini

verirken bir sonraki konuşmacının ismini de vermeye gayret ettim ki milletvekili arkadaşımız çalışsın. Bu sebeple milletvekili arkadaşlarımızın elinde değişik çalışma listeleri olabilir. Bu herhangi bir müktesep hak oluşturmuyor yani bu listeler, söz verildi, verilmedi anlamına gelmiyor.

Biz, bugüne kadarki uygulamamızda hep karşılıklı diyalogla bunu çözdük. Ben, bu hususun zaıtlara geçmesini istediğim için burada ifade ediyorum. Bir de başlangıçtan beri daha çok milletvekili arkadaşımıza söz vermek adına bir arkadaşımıza söz verdisek daha sonra söz vermedik.

Şu an konuşma sırası...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan, çok kısa açıklama yapmak istiyorum.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkan, Grup Başkan Vekilimiz bir açıklama yapmak istiyor.

BAŞKAN – Buyurun.

Bir de şunu ifade edeyim: Grup başkan vekilleri söz talep ettiğinde veya partiler adına söz talep edildiğinde milletvekili sıralamasına bağlı kalmadan söz verdik. Bu husus da kayıtlara geçsin diye ifade ediyorum.

Sayın Altay, buyurun.

Bir saniye... Ben solak olduğum için ters...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – İyi bir huydur solaklık Başkanım.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Solaklık iyidir ayrıca. Övünülecek bir şey değildir.

BAŞKAN – Lütfen buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın söz verme işlemleriyle ilgili herhangi bir güvensizliğin söz konusu olmadığına ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Ben görüştüğümüz teklifle ilgili söz istemedim, onun için ayrıca söz talebim olacak ancak sizin biraz önce açıkladığınız konu benim bir talebimden kaynaklandı. Ben kimlerin konuşacağını görebilmek adına, yönetiminize bir güvensizlikten kaynaklı asla değil. Listelerin tadil edildiğini de biliyorum ama hem bizim partimizdeki konuşmacıları ve sıralarını görmek için liste talep etmişim, yoksa bir güvensizlikten kaynaklı değil.

BAŞKAN – Ben açıklamayı yapayım, sonra fotokopi vereyim istedim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Evet, tamam yani bir sorun yok, bir güvensizlik yok, önce onu peşinen söyleyeyim. Bugüne kadarki Komisyonun tutumunun görüşmelerin sonuna kadar da aynı anlayış içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'ne bağlı olarak da sürmesini temenni ediyorum.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Peki, ben de teşekkür ediyorum.

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ(Devam)

1.- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1504 (Devam))

BAŞKAN - Sayın Parsak'ın konuşma talebi var parti grubu adına.

Buyurun Sayın Parsak.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Gerek Komisyonumuzun gerekse Komisyonumuzun üyesi olmayan çok saygıdeğer milletvekilleri; sözlerimin başında hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Salı günü itibarıyla başlatmış olduğumuz bu Komisyon çalışmalarımızda son derece yoğun bir mesaiyle, gece geç vakitlere kadar süren çalışmalarla, mümkün merteye burada bulunan tüm milletvekillerinin hem partileri adına hem de kendileri adına yaklaşımlarını, düşüncelerini saygıyla şimdiye kadar hep dinledik. Bunların epey bir kısmından önemli ölçüde de istifade ettiğimizi de belirtmek isterim sözlerimin başında. Bu süreçte gerek yurt içinde çeşitli terör olayları dolayısıyla gerekse ülkemizin egemenlik hakları kapsamında ve bekasını savunmayı teminen Suriye başta olmak üzere, El Bab operasyonu, Fırat Kalkanı operasyonu başta olmak üzere, bu vatan için, milletimiz için şehit olan tüm millet evlatlarına Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum, milletimize sabır ve başsağlığı diliyorum. Böylesi bir dönemde Anayasa'nın yenilenmesi çerçevesinde sunulmuş olan bir anayasa değişikliği teklifi üzerinden Komisyon çalışmalarımızı başlatmış bulunuyoruz ve Komisyon çalışmalarının da nihayeti itibarıyla milletimiz için hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan diliyorum.

Değerli milletvekilleri, 1982 Anayasası yürürlüğe girdiği andan itibaren, pek çok yönü itibarıyla ama özellikle de kurgulanmış olan, inşa edilmiş olan hükümet sistemi itibarıyla daha en başından itibaren tartışmalı bir Anayasa'dır. Bunu çeşitli vesilelerle de ifade ettik, burada da tekrar etmekte fayda görüyorum, 1982 Anayasası, 1982 Anayasası'nı ortaya koyan temel siyasi sebep durumunda olan 12 Eylül 1980 ihtilalini gerçekleştiren, bu darbeyi gerçekleştiren Kenan Evren'in Cumhurbaşkanı olmayı tercih etmesinden dolayıdır ki bir klasik, bir ideal parlamenter sistemden çok daha fazla yetkilerle donanmış ama bunun karşılığında –birazdan detaylarını ifade edeceğim- sorumluluk itibarıyla hiçbir sorumluluk önermeyen bir Cumhurbaşkanıyla birlikte, sorumluluğu üzerinde toplayan bir Başbakan ve Bakanlar Kurulundan ibaret, iki başlı bir yürütme yapısı öngörmektedir kuruluşundan itibaren.

Şimdi, özellikle bazı milletvekili arkadaşlarımız bu iki başlılık sorununun 2007 yılından sonra ortaya çıktığını ifade etmişlerse de esasen bu iki başlı yürütme sorunu 1982 Anayasası'ndan önce de var olan ama 1982 Anayasası'yla birlikte daha fazla kendini gösteren ama -birazdan gene detaylarıyla ifade edeceğim- 2007 yılında yapılmış olan Anayasa değişikliğiyle birlikte, iki başlı yürütmeden dolayı değil, çifte meşruiyet sorunundan dolayı daha da sorunlu hâle gelen bir yürütme yapısı öngörmekte. Bu kapsamda, 1982 Anayasası yürürlüğe girdiğinde, Anayasa'mızın 104'üncü maddesi ki o madde Anayasa'mızın en uzun maddesidir, iki buçuk sayfa Cumhurbaşkanı'nın her alana ilişkin yetkilerini düzenleyen ama sadece bununla da yetinmeyen, son fıkrası itibarıyla "Anayasa'nın diğer bölümlerinde, diğer kısımlarında belirtilen görevleri de yerine getirir." demek suretiyle, bir klasik parlamenter sistemde olması gerektiği gibi temsili, kuvvetler arası uyumu gözetecek mahiyette bir Cumhurbaşkanı'nın çok daha ötesinde, çok daha fevkinde yetkilerle donatmıştır Cumhurbaşkanı. Bu cumhurbaşkanları, 1982 Anayasası'nın yürürlüğe girmesinden sonraki cumhurbaşkanları, kimisi daha az, kimisi daha fazla bu Anayasa'da yer alan görevlerini, yetkilerini kullandıkları gibi, şimdiye kadar pek çok milletvekili tarafından da ifade edildi ve Sayın Grup Başkan Vekilimiz Erkan Akçay Bey tarafından da çeşitli örnekleriyle de ifade edildi, kimi zaman da Anayasa'da yazmayan, Anayasa'da yer almayan yetkileri de kullanageldiler. Bu iki başlı yürütme yapısı içerisinde, 105'inci madde itibarıyla sorumsuz olduğu açıkça ifade edilen, 125'inci madde itibarıyla yapmış olduğu hiçbir işlemde bir yargısal denetimin öngörülmediği, 104'üncü maddesi itibarıyla, biraz önce de ifade ettiğim gibi, ideal, klasik bir parlamenter sistemden çok daha fazla yetkilere sahip olan Cumhurbaşkanı hakkında sadece ve sadece vatana ihanet suçlamasıyla ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tam sayısının dörtte 3'ünün suçlandırmasıyla, bir fıkradan ibaret bir sorumluluk öngörmüştür Cumhurbaşkanı bakımından.

Yetkilerin ne kadar geniş olduğunu biraz önce özetle ifade etmeye çalıştım, Anayasa'mızda da var. Sorumluluk bakımından konuyu iki vechesiyle değerlendirmek lazım: Bir, suç tipi; iki, bu suç tipinden ayrı, soruşturmanın başlatılması, tamamlanması ve yargılanması. Suç tipi yani vatana ihanet suçlaması bu Anayasa'nın yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla, yürürlükte bulunan Hıyanet-i Vataniye Kanunu'nda düzenlenmektedir. Hıyanet-i Vataniye Kanunu ise 1991 yılında yürürlükten kaldırılmıştır. Onun dışında, vatana ihanet suçunun ne olduğuyla ilgili doktrinde çeşitli tartışmalar vardır ama bu yönde bir sorumluluk uygulaması gerçekleşmediği için, bu yönde bir Yüce Divan kararı bulunmadığı için, gene doktrindeki tartışma itibarıyla, 1991 yılından sonra, gene o Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen dörtte 3 gibi o çok yüksek nisabı bulsanız bile Yüce Divanın önüne gittiğinde, Yüce Divan yargılamasını yapmakla görevli olan Anayasa Mahkemesinin suç tipi bakımından sorumluluğunun bulunmadığı cihetle bir karar vermesi de ihtimal dâhilindedir. Bunu bilmiyoruz, böyle midir, değil midir. Bununla ilgili çok geniş, çok uzun ve çok temeli olan, çok anlamlı tartışmalar da hukuk literatürümüzde yerini almıştır ama uygulaması olmadığı için bununla ilgili referans gösterebileceğimiz bir içtihat da bulunmamaktadır. Yani, bir tarafta, bu yönü itibarıyla en azından suç tipi bakımından hiçbir sorumluluğu olmayan Cumhurbaşkanı, öbür taraftan çok geniş yetkilerle donatılmış vaziyettedir ve bundan dolayı, 1982 yılından 2007 yılına kadar, bu yönleri itibarıyla çok çeşitli açılardan değerlendirilmiştir, tartışılmıştır ama 2007 yılına geldiğinde konu farklı bir boyut kazanmıştır. Gerçekten, 11'inci Cumhurbaşkanı'nın seçim sürecinde, daha süreç başlamazdan önce, topluma hâkim olan psikoloji ve siyasi konjonktür itibarıyla hepimizin birlikte yaşadığı bir seçim süreci başlangıcı gerçekleşmiştir. Hepimizin "367 krizi" olarak bildiği, kimilerinin "367 garabeti" olarak ifade ettiği ama sonuç itibarıyla bir kriz yaşadık. bu krizin bir makale üzerine, arkasından bir siyasi partimizin Anayasa Mahkemesine başvurması çerçevesinde Anayasa Mahkemesinin de vermiş olduğu kararla birlikte gelmiş olduğu boyut gene hepimizce malumdur. Ben günlerdir yapılan konuşmalardan sonra buna da işaret edilen çokça konuşmalar yapıldı, bunlara atf yapmakla yetiniyorum. Bir de yani bu tartışmalara başlarken ilk gün Sayın Elitaş 1947'lere götürmüştü tartışmaları Ben "Eyvah herhâlde oralara kadar giderek belki tartışma yapacağız." diye düşünürken günler içinde gördük ki gerçekten ilk çağa, Aristo'ya varan çok kıymetli tartışmalar dinledik. Dolayısıyla, bunların hepsinden de istifade ettiğimiz için, bunları yeniden gündeme getirip öyle saatlerce konuşmaktansa hepimiz hemen hemen burada olduğumuz için, bunlara yeniden değinmeden günceli mümkün merteye değerlendirmeyi tercih ediyorum.

2007 yılında bizce de bir hukuk garabeti olarak ortaya çıkan o 367 krizi ülkemizde bir Anayasa değişikliğini sonuçlandırmış oldu. Cumhurbaşkanı'nın doğrudan doğruya halkın oyuyla seçilmesiyle sonuçlanan bu Anayasa değişikliğiyle birlikte konu, o ana kadarki tartışmaları da çok daha aşan bir mahiyet kazandı.

Toparlayacak olursak, iki başlı yürütme yapısı içerisinde tüm sorumluluğu üzerinde taşıyan ama yetkileri itibarıyla Cumhurbaşkanıyla ilişkileri açısından tartışmalı olan bir Başbakan ve Bakanlar Kuruluyla onun karşısında sorumsuz olduğu açıkça yazılan, cezai anlamdaki sorumluluğu biraz önce söylediğim gibi 1991'e kadar sınırlı, 1991'den sonrası belki de hiç olmadığı da ileri sürülebilecek mahiyette bir Cumhurbaşkanı. 2007 yılındaki değişiklikte birlikte halk tarafından doğrudan doğruya seçilmesinin kabul edilmesiyle beraber ortaya çıkan sorun çifte meşruiyet olarak daha da farklı, daha da anlamlı, daha da önemli bir şekilde karşımıza çıktı. Zaten başından itibaren iki başlılık vardı. Ama 2007 yılındaki bu değişiklikte birlikte sorun çifte meşruiyet oldu. Bir tarafta Cumhurbaşkanı doğrudan doğruya halk tarafından seçileceği için o seçimden kaynaklanacak Cumhurbaşkanı'nın meşruiyeti, öbür taraftan anayasal çerçevede yetkiyi ve sorumluluğu üzerinde taşıyan gene doğrudan doğruya halk tarafından seçilen Başbakan ve Bakanlar Kurulunun -Türkiye Büyük Millet Meclisinin içinden çıktığı için bu hükümet- onun meşruiyeti sorunu. Biz, 2007 yılı ila 2014 yılı arasında bunu

daha teorik düzeyde tartıştık. Konuya ilişkin anayasa hukukçuları, siyaset bilimciler, genel olarak hukukçular bunun ortaya çıkarabileceği mahzurları akademik düzeyde ileri sürdüler. Ama 2014 yılına gelindiğinde yani Cumhurbaşkanının ilk defa doğrudan doğruya halk tarafından seçilmesiyle beraber bu işin uygulaması bakımından da sorunlarını görmüş olduk. Gerçekten daha seçildiği gün itibarıyla -o biraz önce ifade etmeye çalıştığım çifte meşruiyet sorunundan kaynaklı olarak- yüzde 52'nin oyunu aldığından hareketle, "sırtı terleyen Cumhurbaşkanı" iddiasıyla ortaya çıktı Sayın Cumhurbaşkanı. Çünkü o tarihe kadar cezai sorumluluk -biraz önce anlattığım çerçevede- çok sınırlı, belki hiç olduğu hâlde 2014'ün Ağustosuna itibarıyla bir yeni sorumluluk da ortaya çıktı, siyasi sorumluluk. Yani o tarihe kadar doğrudan doğruya değil, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçilen cumhurbaşkanlarının bir siyasi sorumluluktan söze edebilmek mümkün değildi. Nitekim Anayasa'mızda bunu işaret eden bir müessese olmadığı gibi, bu yönde bir uygulama da olmadı ama 2014 yılı itibarıyla tartışma bu yönüyle seyir değiştirdi ve Ağustos 2014'ten itibaren "Ben halkın doğrudan doğruya oyuyla seçildim, yüzde 52'sinin oyunu aldım. Anayasal çerçevede yeniden de seçime girmek gibi bir imkânım var. Dolayısıyla, bu siyasi sorumluluğumu yerine getirmek adına bir sonraki dönem de seçilebilmek ihtimalinden de dolayı ben şimdiye kadarki cumhurbaşkanları gibi olmayacağım." mahiyetinde bir yaklaşımıyla karşılaştık Sayın Cumhurbaşkanının. 2007'de yapılmış olan Anayasa değişikliğiyle sadece Cumhurbaşkanının seçim usulü değişti. Cumhurbaşkanının seçim usulü dışında Cumhurbaşkanının yetkilerinde, Cumhurbaşkanının sorumluluklarında bir değişiklik olmadı.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Aynen öyle.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Gene orada düzenlenen yetkiler olmakla birlikte sorumluluk mahiyetinde bir değişiklik de gerçekleşmedi. Bunun karşısında siyasi anlamda da, hukuki anlamda da sorumlu olan gene bir Başbakan ve bir Bakanlar Kurulu, bir kabine, bir hükümet söz konusu.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Doğru.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Dolayısıyla, burada sorunun biraz daha anlaşılabilmesi için, söz gelimi 2014 ilk Cumhurbaşkanlığı seçiminden sonraki pek çok uygulamaya bakmak mümkün ama burada hepimizi de ilgilendirdiği için ve bir karara bağlandığından dolayı bir şeyi daha fazla vurgulamak isterim, daha fazla altını çizmek isterim. Biliyorsunuz, Anayasa'mızın 101'inci maddesinin son fıkrasında "Cumhurbaşkanı tarafsızdır, varsa partisiyle ilişkisi kesilir." hükmü var. 2007 yılında yapılmış olan değişiklikle birlikte bu fıkra değişmedi. Peki "Cumhurbaşkanı tarafsızdır, varsa partisiyle ilişkisi kesilir." Siyasi partiler kütüğünde siyasi parti üyeliği sona erer anlamında mıdır? Yoksa daha öncesinden seçilmiş olduğu -bu Cumhurbaşkanı örneği bakımından söylüyorum- kurucusu olduğu siyasi partiyle gönül bağı başta olmak üzere tüm bağlarının kesilmesi midir?

GAYE USLUER (Eskişehir) – Tarafsızlık...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Şimdi, sadece Sayın Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan değil, ondan önceki cumhurbaşkanları da sadece partileriyle ilişkilerini siyasi partiler kütüğü çerçevesinde kesmekle yetinmediler. Yani Sayın Özal ile Sayın Yılmaz'ın, Sayın Akbulut'un; Sayın Demirel ile Sayın Çiller'in süreç içerisinde yaşadığı pek çok sıkıntı sayın grup başkan vekilimiz tarafından bu Komisyon tutanaklarına geçirildi. 2014'ten sonraki durum farklı çünkü Cumhurbaşkanı doğrudan doğruya seçildiği için bir çifte meşruiyet sorunuyla karşı karşıyayız.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Hiç de öyle değil.

AHMET AKIN (Balıkesir) – Onlar da öyle demiyordu da şimdi öyle demeye başladı.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Şimdi, bu konunun öyle olup olmadığı yönündeki düşüncelerden hareketle 7 Haziran seçimleri sürecinde o dönem iktidar partisinin Genel Başkanı olan Sayın Davutoğlu'ndan daha fazla miting yapıyor olmakla eleştirilen Sayın Cumhurbaşkanının bu mitinglerinden dolayı hem Cumhuriyet Halk Partisi tarafından hem de HDP tarafından Yüksek Seçim Kuruluna müracaatlarda bulunuldu. Yüksek Seçim Kurulu -uzun kararlar, tüm detaylarıyla ifade etmek istemiyorum ama- netice itibarıyla şöyle bir karar verdi: “Evet, Cumhurbaşkanı tarafsızdır. 101’inci maddenin son fıkrasında bununla ilgili bir hüküm vardır ama bu tarafsızlığın mahiyeti tartışmalıdır. Bu tarafsızlığa aykırı davranılmasına ilişkin bir ihtimale bir yaptırım da öngörülmemiştir.”

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Oy çokluğuyla.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Oy çokluğuyla, oy birliğiyle... Ben bir Yüksek Seçim Kurulu kararından -sizin de müracaatınız üzerine- söylüyorum. Tartışmalı olduğu için zaten oy çokluğu. Doğrudur, yanlıştır anlamında da söylemiyorum. Ama netice itibarıyla Yüksek Seçim Kurulu “Cumhurbaşkanı tarafsızdır ama tarafsızlığın nasıl olacağı, partiyle ilişkisinin kesileceği siyasi partiler kütüğünden üyelik kaydının silinmesiyle midir, yoksa başka şeyler midir?” tartışması çerçevesinde, bu çerçevede 101’inci maddenin son fıkrasına ilişkin bir yaptırımın Anayasa’da mevcut olmadığını, bilakis 105’inci maddede düzenlenen sorumluluk gerçeği karşısında kendisinin de yetkisinin sınırlı bulunduğunu, bundan dolayı da bu mitinglerle, bu açılış toplantılarıyla, bu programlarla alakalı herhangi bir karar veremeyeceğini ifade etmiştir.

Şimdi, burada günler içinde yapılan tartışmalarda -ileride geleceğiz- birtakım iddialarda bulunuluyor, deniliyor ki: İşte, burada, Anayasa’da şöyle yazıyor. Çoğu zaman uygulamalarda böyle olmuyor. Ondan dolayı, mesela, dün Sayın İyimaya da işaret etti esasen ona, anayasal sorunları tartarken sadece Anayasa kâğıdının üzerinde yazanlara değil de uygulamalara da bakmak lazım. Nitekim, bu konuda Anayasa’nın yorumlanması çerçevesinde uluslararası literatürde de çok ciddi çalışmalar var bu uygulamalara da bakılması gerektiği yönünde. Bunları da böyle uzun uzun anlatmak istemiyorum ama sadece var olduğunu kayda geçirmek istiyorum.

Özetle, söylemek istediğim: 1982 Anayasası özellikle hükümet sistemi bakımından yürürlüğe girdiği andan şu güne kadar hemen hemen hiç kesintisiz olarak tartışmalı bir konudur. Ama, Anayasa değişikliği -kimilerine göre yeni Anayasa, kimilerine göre Anayasa’nın yenilenmesi- tartışmaları hükümet sistemi tartışmalarıyla da sınırlı değildir. Gerçekten gene yürürlüğe girdiği andan itibaren daha pek çok yönü itibarıyla da 1982 Anayasası tartışılmıştır ve bu tartışmalar 18 ayrı paket hâlinde 100’ün üzerinde madde çerçevesinde Anayasa değişikliklerine yol açmıştır. Bunlar gerçekleşen, sonuçlanan Anayasa değişikliği tartışmalarıdır. Bir de çok kısa ya da çok uzun muayyen sürelerle tartışılan ama sonuca bağlanmayan Anayasa değişikliği tartışmaları var. Bunlardan en önemlisi de işte, bugün burada milletvekili olarak da hemen hemen her partiden üyesinin bulunduğu 24’üncü Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi Anayasa Uzlaşma Komisyonunda yapılmış olan tartışmalardır.

Şimdi, 24’üncü Dönem Anayasa Uzlaşma Komisyonuna giden süreci de iyi tahlil etmek lazım. Niye o dönemde böylesi vücut buldu, böylesi nitelikli ama aynı zamanda önemli, sonuçları itibarıyla da kimi açılardan vahim tartışmalar yaşandı? 2007 Anayasa değişikliğine geri dönmek lazım. 2007’de Cumhurbaşkanının seçilememesi 367 garabetiyle, o krizle ortaya çıktı. Peki, nasıl ortaya çıktı? Siyasi lafları bir kenara bırakıyorum ama çeşitli ithamlar da var ki herhâlde bu tartışmalar çerçevesinde bunlara ilişkin cevabımızın da kayda geçmesinde fayda olacaktır mutlaka.

367’yi bulmadıkça seçim yapılamayacağıyla ilgili bir makale yayınlandı. Buna istinaden Cumhuriyet Halk Partisi Anayasa Mahkemesine bir müracaatta bulundu, Anayasa Mahkemesi de bunun doğru olduğuna karar verdi özetle ve bu süreçte cumhuriyet mitingleri de yaşandı. Yani, o

Cumhurbaşkanı seçimi sancılı bir süreçte gerçekleşti içinden bir Anayasa değişikliğini de çıkararak. Başlangıcı esnasında Milliyetçi Hareket Partisi, o gün için 23'üncü Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisinde bulunmayan bir siyasi parti olmasına rağmen 1969'dan itibaren her dönemde olduğu gibi o gün de seyirci kalan değil, inisiyatif alan bir tutum sergilemeyi tercih etti. O tartışmalar devam ederken özetle şunu söyledi Milliyetçi Hareket Partisi: Bu konuda çok ciddi tartışmalar vardır, evet ama bu Meclisin Cumhurbaşkanı seçmesi hâlinde bir meşruiyet tartışması da hiç bitmeyecektir. Dolayısıyla, bir erken seçim yapılmalıdır ve millete denilmelidir ki: "Aziz Türk milleti, seçeceğimiz Meclis, Cumhurbaşkanını seçecek. Siyasi kararınızı, dolayısıyla oylarınızı ona göre verin." Ve bu karşılık bulmuştur. Nitekim, 3 Kasım 2002'de yapılmış olan seçimden dolayı, kasımda yapılması gereken seçim daha erkene alınmıştır. Bir erken seçim gerçekleştirilmiştir ve o seçimde Milliyetçi Hareket Partisi 72 milletvekiliyle Türkiye Büyük Millet Meclisindeki yerini almıştır. Seçimler tamamlandıktan sonra tabii ki öncelikle Meclis Başkanlığı seçimi yapılmıştır. Meclis Başkanlığı seçiminde -rakam küsuratlarında yanılıyor olabilirim, yanılıyorsam lütfen düzeltin anlamlı buluyorsanız- Sayın Köksal Toptan'ın üzerinde bir irade oluşmuştur. Ortaya çıkan rakamlar itibarıyla şunu söylemek mümkündür: Adalet ve Kalkınma Partisi ile Cumhuriyet Halk Partisi Sayın Toptan'ın üzerinde ittifak etmiştir ve 450 oyla Sayın Toptan Meclis Başkanı olarak seçilmiştir ve Milliyetçi Hareket Partisi kendi adayı olan Sabahattin Çakmakoglu'nu Meclis Başkanı adayı olarak göstermiş, milletvekili sayısı kadar yani 72 oyla o Meclis Başkanlığı seçimi tamamlanmıştır. Ama, Meclis başkanlığı seçimi... Bakın, burada bir uzlaşma var. Olması gereken de bir uzlaşma, bunu da bir suçlama adına söylemiyorum. Siyasi partiler Meclis Başkanlığı seçimlerinde de kimi zaman ihtiyaç duyarlarsa ittifak ederek bir adayın üzerinde onun Meclis Başkanı olmasını sağlayabilirler.

Bu konuda sonrasına dair birtakım suçlamalar var, isterseniz önce onu söyleyeyim, sonra sırası geleni söyleyeyim. Meclis Başkanlığı seçimleri tamamlandıktan sonra bize bir siyasi partiden Cumhurbaşkanlığı seçimiyle ilgili oylamada Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda bulunmamamız gerektiği yönünde çağrılar gelmiştir. Niye? Biz milletimize dedik ki: Bu yönde tartışmalar var. Bize göre doğru olanı bu ama siz ne dersiniz -şimdi söylediğimiz gibi tıpkı- başımız gözümüz üstünerdir. Milletimiz de ona göre siyasi tercihini yapmış kararını vermiş, temsilcilerini 4 grup hâlinde Meclise göndermiş. Siz Meclis Başkanlığı seçiminde iki parti bir araya gelip Meclis Başkanını seçiyorsunuz -ki yeniden ifade ediyorum, bunda suçlanacak bir şey yok, doğru yapılmıştır- Cumhurbaşkanlığı seçimi bakımından sanki tartışmalar da öyle bir boyuta getirilmiştir ki Milliyetçi Hareket Partisi olarak biz Sayın Gül'e oy verdik. Hayır. Biz sadece milletimizin verdiği sorumluluğu yerine getirerek Mecliste bulunduk ve o 367 krizinin, o tıkanıklığın açılmasını temin ettik. Sayın Gül'e oy falan vermedik. Çünkü, bizim aday gösterebilme imkânımız vardı ve kendi adayımızı gösterdik, tüm grup olarak da arkasında durduk.

Bakın, ne tarz bir krizden söz ediyorum tıkanıklığı açmak çerçevesinde, hatırlatma kabilinden söylüyorum...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Açılmamış ama.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Anlatacağım, hepsini anlatacağım.

12 Eylül 1980 ihtilali, darbesi çok çeşitli siyasi ve sosyal sebeplerin neticesinde gerçekleşmiştir ama nihayetinde, Sayın Demirel ile Sayın Ecevit'in Cumhurbaşkanını seçemediği anda gerçekleşmiştir. Cumhurbaşkanlığı seçiminin yapılamaması böylesi önemli bir krizdir. Cumhuriyet Halk Partisi olarak sizin davet ettiğiniz, "Siz de Meclise girmeyin." -Cumhurbaşkanı seçilemesin yani alt okuması itibarıyla- krizinin muhtemel sonucu budur. Biz 12 Eylül 1980 darbesinin sosyal açıdan da siyasi açıdan da her anlamda en büyük darbesini yemiş olan milliyetçi ülkücü hareketin yegâne siyasi partisi olarak

yani Milliyetçi Hareket Partisi olarak yeniden böylesi bir darbeyi davet edebilecek mahiyette hem de o gün için altı ay önce söylediklerimizle çelişecek şekilde Cumhuriyet Halk Partisinin arkasına düşüp bunu bir kriz olarak derinleştiremezdik. Biz kendi tutarlığımız içinde alta ay önce ne dediysek onu gerçekleştirdik. Meclis Başkanlığı çerçevesinde, demin söylemiştim, Sayın Köksal Toptan'ın seçilmesi önemli bir ittifaktır ve doğru bir ittifaktır.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – 1 Haziranda niye çözmediniz?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Hepsini anlatacağım Sayın Milletvekilim, sabırlı olun biraz.

1977 seçimlerinden bir Meclis Başkanlığı seçimi çıkarmak gerekiyor. 37 tur boyunca Türkiye Büyük Millet Meclisi kendi başkanını seçememiş. Kurucu Genel Başkanımız rahmetli başbuğumuz Sayın Alparslan Türkeş Milliyetçi Hareket Partisi milletvekillerinin o dönem Cumhuriyet Halk Partisinin adayları olan Cahit Karakaş'a oy vermesini teminen o Meclis Başkanlığı seçimi krizini çözmüştür. Şimdi, süreç içerisinde sıklıkla Milliyetçi Hareket Partisine yapılan böylesi bir haksız itham var: “Şu partinin vagonu oldunuz. Bu partinin koltuk değneği oldunuz. Filanca partinin yedek lastiği oldunuz. Falanca partinin arkasından gittiniz.”

AHMET AKIN (Balıkesir) – Bir de baston vardı.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Milliyetçi Hareket Partisi kırk yedi yılın hiçbir döneminde hiçbir partinin benim söylediğim ama söylemekten imtina ettiğim hâlde bazı milletvekillerimizin hatırlattığı diğer sıfatların hiçbiri mahiyetinde davranmamıştır; Milliyetçi Hareket Partisi sadece ve sadece kendi doğrularını yapmıştır, varlık sebebinden kaynaklanan, tarihî sorumluluklarından kaynaklanan tutarlı, istikrarlı doğrularını yapmıştır. Bu doğrular kimi zaman A partisiyle, kimi zaman B partisiyle yan yana gelmiştir, bu gayet doğaldır. Bu, Milliyetçi Hareket Partisinin A partisinin, B partisinin vagonu, koltuk değneği, bastonu, yedek lastiği, vesairesi olduğu anlamına gelmez, bilakis, Milliyetçi Hareket Partisinin doğru yaptığını, diğer partilerin de o doğru etrafında o noktaya geldiğini belki işaret eder. Ama o diğer sıfatları ilgili partilere ben yakıştırmam Milliyetçi Hareket Partisinin bir milletvekili olarak. İşte, böylesi bir dönemde 2007 yılında yapılmış olan bu Cumhurbaşkanlığı seçimi krizi çözüldükten sonra çok kısa bir süre geçtiğinde Milliyetçi Hareket Partisi programında yer alan ve seçim beyannamesinde yer alan bir yaklaşımla bir grup toplantısında Sayın Genel Başkanımızın çok açık ve detaylı bir çağrısı üzerine “Evet, Anayasa'mız yenilenmelidir, bunun için bir anayasa uzlaşma komisyonu kurulmalıdır.” mahiyetinde -çok uzun bir konuşma, burada yeniden tekrar etmek istemiyorum- çağrısının da bir sonucu olarak Ekim 2011 de Anayasa Uzlaşma Komisyonu kurulmuştur. Hep ifade ettim, o dönem bir teknik heyet üyesi olarak bulunmaktan onur duyduğum Anayasa Uzlaşma Komisyonu kuruluşundan itibaren sonlandığı zamana kadar anayasa yapım tarihimize ilişkin belki de en müstesna çalışmaları yürütmüştür. Gerçekten, uzlaşma arayışını teminen, bu ilkeye uygun vaziyette Türkiye'nin hemen hemen her kurumu, sendikası, sivil toplum örgütü, derneği ya Türkiye Büyük Millet Meclisinde misafir edilerek ya da Türkiye'nin muhtelif yerlerinde düzenlenmiş olan toplantılarda hem bu kurumların kurumsal görüşlerinin alınması hem de doğrudan doğruya ilk defa sıradan vatandaşın, Ahmet'in, Mehmet'in, Ayşe'nin, Hatice'nin ama iradenin sahibi olan sıradan vatandaşın görüşlerini de doğrudan doğruya almıştır. Yaklaşık altı ay süren bir veri toplama sürecinin sonunda yazım aşamasına geçmiştir. Yazım aşamasında siyasi partiler önerilerini bölüm bölüm, kısım kısım, madde madde Komisyona sunmuştur ve her siyasi parti kendi yaklaşımı doğrultusunda tabiidir ki önerilerini sunmuştur. Bu Komisyonun nasıl dağıldığı, niye dağıldığı gene sayın grup başkan vekilimiz tarafından ifade edilmişti, ona atf yapmakla yetineceğim ama sonuç itibarıyla yanlış hatırlamıyorsam 25 Aralık 2013'te tamamen bu Komisyon dağılmıştır. Şimdi, o Komisyonunda, Anayasa Uzlaşma Komisyonunda

çok ciddi tartışmalar yapılmıştır ve esasen tartışılmaması gereken konular da tartışılmıştır. Bunu, bu teklifin sunulmuş olduğu gün yapılmış olan basın toplantısında da ifade ettim, Anayasa'mızın neresinde "Türk" ibaresi geçiyorsa çeşitli partiler tarafından bunların çıkarılması önerilmek suretiyle Anayasa'nın Türk anayasası olup olmadığı tartışılmıştır her şeyden önce. Türk Anayasası'nda devletin ve milletin temel tercihlerini düzenleyen ve bizatihi 4'üncü maddesi tarafından değiştirilmesinin yasaklandığı ilk 4 maddesi tartışılmıştır ve değiştirilmesi önerilmiştir. Komisyon tutanakları ve teklifler ortadadır, Türkiye Büyük Millet Meclisi web sitesinin de 1'inci sayfasında her milletvekilinin, her vatandaşın da erişimine açıktır. Bu vesileyle şunu ifade edeyim: Biz bu çalışmalarda da muhtelif zamanlarda, belki teknik arızalardandır Sayın Başkanım, bilmiyorum ama, erişimi zaman zaman zor olduğunu tespit ettik, bu vesileyle ifade etmiş olayım. Özellikle bu dönem daha da bir anlamlıdır ve önemlidir. Başka bölümlerinde sitenin teknik çalışmalar yapılıyorsa bile, sitenin en alt tarafında yer alan o bölümde bu tartışmalar bitene kadar çalışma falan yapılmamalıdır, her isteyen yirmi dört saat oraya ulaşabilmelidir çünkü tüm orijinal öneriler, müzakere tutanakları, partilerin görüşleri, düşünceleri, ortaya çıkan metinler, hepsi orada vardır. Ondan dolayı, bunların da detaylarını vermek istemiyorum, o çerçevede ilk 4 maddemiz de tartışılmıştır. Anayasa'mızın ilk 4 maddesine hâkim olan iki temel ilke vardır: Millî devlet ve üniter devlet. Millî devlet ile üniter devlet de tartışılmıştır ne yazık ki. Şimdi, zaman zaman tekçi anayasa, tekçi yaklaşım, tekçi çalışma olarak birtakım suçlamalar geldi, tam olarak budur işte, üniter devlet. Yaklaşım, hata, tekçi anayasa isnadı değil, bizatihi orada düzenlenen tek esaslı, tek millet esaslı, tek devlet esaslı millî ve üniter devlettir Türkiye Cumhuriyeti devleti ama tartışılmıştır ne yazık ki. Bu millî devlet ve üniter devlet ilkelerinin Anayasa'mızın muhtelif maddelerinde yansımaları var; 42'nci maddede eğitim dilinin Türkçe olduğu, 66'ncı maddede Türk vatandaşlığı, 127'nci maddede... Bugün onun üzerinden tartışmalar çıkarılıyor ya, bugün 127'nci maddeyle ilgili değişiklik teklifi yok ama birazdan belki bir şeyler söyleyeceğim onunla ilgili de. Esasen, mahallî idarelerde özerkliğin mümkün olmadığını ortaya koyan 127'nci maddesi de tartışılmıştır, daha bu mahiyette, yansıma mahiyetinde başka maddeler üzerinden de tartışmalar yapılmıştır ama nihayetinde Komisyon 60 maddede mutabakat sağlamak suretiyle çalışmalarını tamamlamıştır, çalışmalarını tamamlamıştır ve ondan sonra biraz önce siyasi çerçevede anlattığım gelişmeler yaşanmıştır. 25'inci Dönemde komisyonlar kurulmadığı içindir muhtemelen anayasa uzlaşma komisyonu da kurulamamıştır. 26'nci Dönemde bu defa adı hâlâ mutabakata bağlanamayan bir Anayasa Mutabakat Komisyonu kurulmuştur, üç toplantı gerçekleştirebilmiştir. Üç toplantıda, adında ve vazifesinde ittifak söz konusu olmadığı için -buna ilişkin kayıtları da sayın grup başkan vekilimiz ifade etmişti, bunu da gene detaylıca söylemek istemiyorum- 26'nci Dönem Anayasa Mutabakat Komisyonu ya da Uzlaşma Komisyonu -ne dersek adına- o da ne yazık ki dağılmıştır.

15 Temmuzda Türk devleti, Türk milleti tarihinin en büyük, en vahim ihanetlerinden biriyle karşılaşmıştır, tarihimizin en büyük, en vahim ihanetlerinden biriyle. Basitçe bir darbe girişimi değildir; bize göre, aynı zamanda bir işgal girişimidir, Türk milletini birbirine düşürme, bir iç savaş çıkarma girişimidir, Türk devletini yok etme girişimidir. Dolayısıyla, evet, tüm siyasi partiler olarak, 15 Temmuz akşamı itibarıyla da, o günden sonra epey bir müddet de bunu aynı yaklaşımlarla kınadık, lanetledik. Ama, şunun farkında olmak lazım saygıdeğer milletvekilleri: 15 Temmuzda çok ciddi bir paradigma değişikliği gerçekleşmiştir, 15 Temmuzdan önceki hiçbir şey 15 Temmuzdan sonra aynı açıdan değerlendirilemez. İlkelerle ilgili farklılıklardan söz etmiyorum; siyasi değerlendirmelerden, bunların analizlerinden, bunlardan çıkarılacak sonuçlardan söz ediyorum. Yani, siyasi partilerin ilkeleri 15 Temmuzdan önce neyse 15 Temmuzdan sonra da öyledir, öyle olmalıdır, sözünü ettiğim siyasi değerlendirmelerdir. Ülkemizin, milletimizin, devletimizin karşılaştığı sorunlarla ilgili, siyasi partilerin tutumlarıyla ilgilidir, yaklaşımlarıyla ilgilidir. Bu süreçte siyasi sorumluluğu bulunan partiyle

alakalı yani iktidar partisiyle alakalı eşitirilerimizi hep sıralayageldik, 15 Temmuzdan sonra da bunu devam ettirdik. Ama, Türk devletinin bekası tehlikede olduğunda, bu durumun ortaya çıkmasında siyasi sorumluluğu bulunan iktidar partisine “Beter olun, siz yaptınız...” Bu yaklaşımlarla bakamaz Milliyetçi Hareket Partisi, tarihin hiçbir döneminde de bakmamıştır.

Yenikapı ruhundan söz edildi. Yenikapı’da gerçekten o ruhu hak eden çok muhteşem bir tablo vardı; devlet milletiyle, devletin Hükümeti, muhalefet partileri, kurumları, kuruluşları olması gerektiği gibi çok ciddi bir mesaj verdiler her yere. Basitçe bir miting değildir. Biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak, olmamız gereken zamanda olması gerektiği gibi bir tutumu ifade ettik, bunu da hayata geçirdik. Bunların hepsi milletimizin takdirindedir, bunlarla ilgili herhangi bir değerlendirme yapma ihtiyacı duymuyorum.

Aşağı yukarı aynı günlerde, 15 Temmuzun ortaya çıkmasının önemli sebeplerinden birisinin de söz konusu hain yapılanmanın yani FETÖ’nün Türk yargısını ele geçirmiş olmasından kaynaklı olarak, 3 siyasi parti yargı ağırlıklı olmak üzere bir -o zamandan beriki ifadesiyle söylüyorum- mini anayasa komisyonu oluşturdu. Burada her 3 siyasi partinin de saygıdeğer temsilcileri, devlet aklıyla, o andaki yangını söndürme amacına yönelik olarak, kırk beş güne yakın bir çalışma süresi içerisinde, çok kısa sayılabilecek bu sürede 7 maddede de mutabakat sağladı. Böylesi bir dönemde, 11 Ekimde Sayın Genel Başkanımız grup toplantısının hemen hemen yarısını bu meseleye ayırmak suretiyle tarihî bir çağrıda bulundu. İşin sonunda onu aynen okuyacağım hem tutanaklarda yer alması bakımından hem de salıdan beri söz alan, konuşan milletvekillerimiz kendi yaklaşımları, kendi perspektifleriyle ilgili o çerçevede, o doğrultuda söz konusu çağrıya, o konuşmaya atıfta buldukları için, biz muhtelif zamanlarda bunu Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda ya da farklı mecralarda da ifade etmeye çalıştık ama burada tam sırası olduğu için işin en sonunda onu okuyacağım yaklaşımlarımı, değerlendirmelerimi tamamladıktan sonra. O yüzden, onunla ilgili şimdilik bir şey söylemiyorum.

O yaklaşımdan sonra, Adalet ve Kalkınma Partisi ile Milliyetçi Hareket Partisi bu önümüze gelmiş olan Anayasa değişiklik teklifine ilişkin olarak çok yoğun bir mesai sarf etti ve nihayetinde şu anda tartışmakta olduğumuz teklif ortaya çıktı. Demin 24’üncü Dönem Anayasa Uzlaşma Komisyonundaki tartışmaları sıralamıştım, şimdi burada o farka işaret etmek lazım. Dolayısıyla, bu metni, teklif metnini değerlendirirken, bu teklif metnine ilişkin Milliyetçi Hareket Partisinin etkisini, fonksiyonunu değerlendirirken sadece metne bakmamak lazım, bir de metinde olmayanlara bakmak lazım. Metinde olmayanlar itibarıyla biraz önce sıraladıklarımın hiçbiri metinde yoktur. O çerçevede, artık, çok şükür, bugün o esasen hiç tartışılmaması gereken konular olması gerektiği gibi tartışma konusu değildir.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Pardon, vatandaşlık, millet gibi konular değil mi?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Anayasa’nın Türk Anayasası olduğu, Türk Anayasası’nın ilk 4 maddesi, ilk 4 maddeye hâkim olan millî ve üniter devlet ilkesi, millî ve üniter devlet ilkesinin yansımaları olan 42’nci maddedeki eğitim dilinin Türkçe olduğu, 66’ncı maddedeki Türk vatandaşlığı, 127’nci maddedeki yerel yönetimlerde özerkliğin söz konusu olamayacağı mahiyetindekiler tartışma konusu değildir. Ne tartışma konusudur?

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Geldi ve siz çıkardınız, sizden dolayı mı?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Ne tartışma...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Öyle mi anlayalım diye soruyorum.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Yok, soru-cevap şeklinde değil de ben...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Siz mi karar veriyorsunuz?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Soru-cevap şeklinde değil, ben anlatmak...

(Oturum Başkanlığına Başkan Mustafa Şentop geçti)

BAŞKAN – Arkadaşlar...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Saygıyla...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Söz istiyorum.

BAŞKAN – Tamam ama yani, öyle bir usulümüz yok.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Soru soruyoruz.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Bakın, saygıdeğer milletvekilleri, salı gününden beri gerçekten dikkatlice, titizlikle tüm söylenenleri dinledim.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Hayır, ben itiraz etmiyorum, sadece siz onu...

BAŞKAN – Tamam da Bülent Bey, kendi planladığı gibi konuşur herkes.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Geldi de siz mi engellediniz onu diye soruyorum.

BAŞKAN – İncicamı bozmayalım.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Ben söyleyeceklerimi söyleyeyim, ondan sonra uygun mecralarda bunları da değerlendirir...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Hayır, öyle bir dil kuruyorsunuz ki tek başımıza karar veriyorsunuz.

BAŞKAN – Sayın Beştaş...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – İşte, ben müsaadenizle anlatmak istediklerimi anlatayım, ondan sonra belki siz söz alarak bir şey söylerseniz, ben de ihtiyaç duyarsam bununla alakalı olarak bir cevap vermek suretiyle belki bunu böyle yapabiliriz, Komisyon çalışmaları için de daha doğrusu budur.

Yani, onlar tartışma konusu olmaksızın hükümet sistemi odaklı bir tartışma yapılmıştır burada. Hükümet sistemi odaklı bir tartışma da esasen kaçınılmaz bir tartışmadır. 1982 Anayasası'nın hükümet sistemi çerçevesinde başından itibaren tartışmalı olduğunu ifade ettim sözlerimin başında, o yetki-sorumluluk dengesizliği itibarıyla özellikle. Bu durumun, ülkemizin çok sıkıntılı bir döneminde, Türk devletinin bekasının söz konusu olduğu bir dönemde, Türk milletinin birliğinin, beraberliğinin söz konusu olduğu bir dönemde... Saygıdeğer milletvekilleri, hani, günlerdir "Bu çalışmaları yapmayalım, Komisyon toplantılarını yapmayalım, şehitlerimiz geliyor." diyoruz ya, Suriye'den geliyor şehitlerimiz. Türk milleti, Türk devleti kendi güvenliği için şu anda Suriye'de bir mücadele hâlinde. Irak'taki gelişmeleri hepimiz biliyoruz. Buradaki gelişmeler Kilis'ten, Diyarbakır'dan, Ankara'dan, İstanbul'dan ayrı okunmaz, değerlendirilmez. Bugün Türk devletinin güvenliğini, Türk milletinin güvenliğini sağlarken, başkent Ankara'nın, İstanbul'un güvenliğini sağlarken, Edirne'nin, Tekirdağ'ın güvenliğini sağlarken buralardan başlamak durumundasınız. Milliyetçi Hareket Partisi -bu çerçevede onu da ifade etmiş olayım- Suriye'de Türk devletinin yürütmekte olduğu mücadelenin sonuna kadar arkasıdadır. 2012 yılında, bu çerçevede, Sayın Genel Başkanımız burada bir güvenli bölge oluşturulması gerektiği yönünde çağrıda bulunmuştur, o zamandan beri arkasıdadır, yeni de bir durum değildir. Olması gereken de budur ve bu konu siyasi bir konu değildir. Ama, biz böylesi bir dönemde devletin bekasına taalluk edebilecek mahiyette sistem tartışmalarıyla ülkeyi kilitleyebilecek durumda değiliz. Dolayısıyla, işin sonunda okuyacağım, orada detaylı bir şekilde anlatılıyor, müsaadenizle o çerçevede devam edeceğim.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak siyasi tutumumuzun, yaklaşımımızın farklılığını ifade edebilmek adına, zannediyorum salı günü akşam söylediğim hususu tekrar ederek söylüyorum: Böylesi gelişmelerin olduğu bir süreçte, bir denklemde iki türlü tutum takınılabılır: Birincisi, seyirci kalabilirsiniz; ikincisi, inisiyatif alabilirsiniz. Biz hiçbir zaman seyirci kalmayı tercih etmedik. Milletvekili sayımız, aldığımız

oy oranı vesaire -hangi sebepler- ne durumda olursa olsun, Milliyetçi Hareket Partisi kurulduğu 1969 yılından itibaren, Türk milletini, Türk devletini ilgilendiren hiçbir konuda seyirci kalmamıştır, bu konuda da seyirci kalmamıştır, inisiyatif almayı tercih etmiştir. (CHP sıralarından “Hayırlı olsun” sesi)

Hayırlı olsun; milletimiz için hayırlı olsun, Türk devleti için hayırlı olsun.

Ve etki etmeye çalışmıştır, bunda da kayda değer neticeler almıştır.

Bunlarla ilgili maddelere geçtiğimizde her bir madde üzerinden tutumumuzu, yaklaşımımızı ifade edeceğim. Ondan dolayı, burada konuşmayı da çok uzatmak istemem, onu maddelerle ilgili bölüme saklamak istiyorum müsaadenizle. Şimdi bazı önemli tartışmalar genelini de ilgilendirdiği için, ben de Milliyetçi Hareket Partisinin buna ilişkin düşüncesini, değerlendirmesini paylaşmak adına kısa kısa sözler söyleyeceğim, sonra bunlarla ilgili maddelerde ayrıntılarıyla bunun değerlendirmelerini yapacağız.

Şimdi, bir, Anayasa'mızın ilk 4 maddesinin de değiştirildiği burada tartışıldı salı gününden beri. Yani, şunu anlamakta güçlük çekiyorum: 24'üncü Dönemde buna ilişkin somut öneriler vardı ilk 4 maddenin değiştirilmesine yönelik olarak. Şimdi, o zaman yoktu da sanki... Ee, 21 maddelik teklife bakıyorum, hiçbir yerinde Anayasa'nın 1'inci, 2'nci, 3'üncü, 4'üncü maddesinin değiştiğine yönelik bir teklif yok.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Zimnen var, zimnen, direkt yok.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Zimnen de yok, açıkça da yok; hepsini anlatacağız zamanı geldiğinde ama 24'üncü Dönemde zimnen mımnen değil, sarahaten vardı.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Kuvvetler ayrılığında var mıydı...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Vardı.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Toplanalım, gene yapalım, yeni bir anayasa yapalım; toplanalım, yeni bir anayasa yapalım.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Kuvvetler ayrılığı var mı burada?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Efendim, şimdi, onu da ifade edeyim hani insicamı bozmadan...

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Yani, kurulmuş Hükümet değil, kurucu Meclis yapısın. Anayasa yapıcılar...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Şimdi, bu konuda çağrılar yapıldı.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Gene yapıyoruz.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – 24'üncü Dönemden itibaren kimin, ne yönde çağrıda bulunduğu, buna karşı kimin, ne yönde tutum takındığı belli. Ben ondan dolayı bu tartışmaları bu veçhesi itibarıyla derinleştirmek istemem ama burada söylendiği için söylüyorum: Bu Anayasa'nın değişiklik teklifi çerçevesinde Anayasa'mızın ilk 4 maddesine ilişkin bir değişiklik teklifi yok.

Saygıdeğer milletvekilleri, Sayın Bakanım...

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – MHP'nin tezi yok, öyle bir tezi yok.

BAŞKAN – Arkadaşlar, dinleyelim mi? Tahammül edelim.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Tahammülsüzlük yok, katkı sunmaya çalışıyoruz.

BAŞKAN – Anladım da istemeyebilir herkes yani zorla katkı niye sunacaksınız?

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Sonuna kadar, üç yüz altmış beş gün konuşalım.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – “Yapılmakta olan, yapılmaya çalışılan rejim değişikliğidir.” denilmeye çalışıldı, ifade edildi. Bu yaklaşımları da saygıyla dinledik, dikkatle dinledik, ben buna bir şey söyleyemem. Ben Milliyetçi Hareket Partisinin yaklaşımını söylerim. Milliyetçi Hareket Partisine göre de bir rejim değişikliği söz konusu değildir.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Yapmayın ya.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Siz bari yapmayın ya.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Düşüncesini söylüyor arkadaşlar.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Rejimimiz cumhuriyettir ve cumhuriyet Anayasa’mızın ilk 4 maddesinde düzenlenmektedir ve buna ilişkin bir değişiklik teklifi yoktur. Ondandır dolayı da söz konusu olan rejim değişikliği değil, Hükümet sistemi değişikliği, aslında baştan beri yaptığım açıklamalar nazara alındığında esasen bir Hükümet sistemi netleştirilmesidir. Yani, bizim sistemimiz 1982’den beri Hükümet sistemi çerçevesinde parlamenter sistem midir, yarı başkanlık sistemi midir, nedir, çok da belli olmayan bir durumdadır ne yazık ki. Parlamenter sistemde cumhurbaşkanlarının bu kadar yetkisi olmaz. Bunun karşısında, Cumhurbaşkanı halk tarafından doğrudan doğruya seçilmez, seçilirse bu kadar yetkileri olmaz ki öylelikle Avrupa’daki kimi uygulamalar itibarıyla belki başkanlı parlamenter sistemden söz edilebilir, gene de özü parlamenter sistemdir ama hem bu kadar çok yetkileri hem bu üst düzeyde meşruiyeti ama hem de bu çerçevede sıfır mertebesinde sorumluluğu olan Cumhurbaşkanının yer aldığı sisteme bunu diyebilmek mümkün değildir.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sorumluluk yine yok.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) - O yönüyle, zaten baştan beri olan tartışmalar çerçevesinde, burada Hükümet sistemini netleştirmekten söz etmek belki daha doğrudur. Ve burada ortaya bir tercih çıkmıştır, belki ileride gene söylerim ama şimdi yeniden söylüyor olmamın bir sakıncası yok, bunu tekrar etmek daha kıymetli bir şey: Bu işin sonunda Türk milleti ne derse desin Milliyetçi Hareket Partisinin başının gözünün üstünedir.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Diyecek, diyecek, merak etmeyin.

MURAT EMİR (Ankara) – Aksi mümkün mü Sayın Parsak?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – O da bizim başımız gözümüz üstünedir. Aksinin de olabileceği ihtimali burada çeşitli milletvekilleri tarafından dile getirildi. Biz ona saygı duyduğumuzu baştan beri ve şimdi de ve belki sonra da ihtiyaç duydukça dile getireceğiz, sadece onu söylüyorum.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Halkın iradesine karşı çıkan ahmaklardır.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Şimdi, bir de şunu söyleyeyim: Milliyetçi Hareket Partisi bir çalışmanın içinde ve öteden beri, belki de kimsenin sahip çıkmadığı dönemde de sahip çıkan yegâne siyasi parti durumunda olan Milliyetçi Hareket Partisi, Anayasa’nın ilk 4 maddesinin değiştirilmesine katkı sağlıyor, öyle mi?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Aynen öyle.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Gelen paket demokratik devleti yok ediyor.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Saygıdeğer milletvekilleri, böyle bir iddiaya...

AHMET AKIN (Balıkesir) – Kendi tabanları da söylüyor aynısını.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) - ...aziz Türk milletinin hiçbir ferdi...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Bilerek yapmıyorsunuz.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) - ...inanmaz sayın milletvekilleri.

AHMET AKIN (Balıkesir) – Tabanınız söylüyor.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Milliyetçi Hareket Partisinin olduğu bir çalışma içerisinde, demin sıraladığım çerçevede, Anayasa'nın Türk Anayasası olduğunu ve Türk Anayasası'nın ilk 4 maddesini değiştiremezsiniz. Şu anda da bunlar değiştirilmemektedir zaten.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – İçini boşaltıyorsunuz Sayın Parsak, içini boşaltıyorsunuz cumhuriyetin.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Arkadaşlar, sayın sözcü konuşsun.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Saygıdeğer milletvekilleri, bunu da böylelikle ifade etmiş olayım.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Tutanaklara geçsin arkadaşlar, müdahale etmeyin, sonra bakarız.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Şimdi, çeşitli önemli başlıklar üzerinden kıymet verdiğim ama sonrasında detaylarını da paylaşacağım bazı hususlar dile getirildi. Şimdi, burada not aldığım sıraya göre okuyacağım.

Saygıdeğer milletvekilleri, bir sayın milletvekilimiz Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hakkında iddialarda bulunurken, hem de burada en kıdemli milletvekili olduğunu ifade ederek, Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle vergi konulacağını ileri sürdü. Şimdi, bakın, mevcutta bir kanun hükmünde kararnamemiz var, mevcut Anayasa'mızda, kanun hükmünde kararname. Ayrıca Cumhurbaşkanlığı kararnamesi var. Evet, kanun hükmünde kararname, kanun hükmünden dolayı yetki kanununa dayanıyor ve düzenleme alanı itibarıyla da son derece geniş ama uygulamaları itibarıyla söyleyeyim, o kanun hükmünde kararnamelerdir ki Türkiye Büyük Millet Meclisinin önüne getirilir ve onaylanır. Bilmiyorum, belki Sayın Başkanım o yönde bir çalışma yaptırır arkadaşlara, hâlâ onaylanmayan kanun hükmünde kararnamelerimiz çok fazla.

Öbür tarafta, bunlar ikiye ayrılıyor; olağan dönem kanun hükmünde kararnameleri ve olağanüstü hâl kanun hükmünde...

(Bu bölümde ses kaydı olmadığından tutanak tutulamamıştır)

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Ve biz o çalışmalar esnasında da son derece önemli bir konu olarak uzunca tartıştık, Sayın Tezcan öneri olarak getirdi. Bence çok da isabetliydi. Olağanüstü hâl dönemindeki kararnamelerin bir an önce Meclis iradesine, millet iradesine kavuşturulup oradan onaylanması ya da onaylanmaması, bu yönde somut bir öneri olarak geldi.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Yargı denetimi de açılın demiştım.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Yargı denetimi de geldi. Orada kabul edilmedi ama biz bu çalışmalar esnasında... Demin tutumumuzla ilgili söyledim ya, biz doğru gördüğümüzü söyleriz.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Siz onu söylerken böyle bir tabloyu hiç konuşmamıştık.

Kusura bakmayın Mehmet Bey.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Estağfurullah.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Böyle bir tabloyu, böyle bir zemini hiç konuşmadık. Bunlar gündemde bile yoktu. Orada itiraz ettiğimiz her şeyi paketleyip buraya koymuşsunuz. Bu zeminde nasıl konuşacağız onu.

Size cevap değildi.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Estağfurullah.

Şimdi, ama benim bir fark olarak söylemek istediğim tarafı şurası: Orada kabul ettirememişsiniz ya, biz doğru bulduğumuz için...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Bu kadarı verdikten sonra, onları biz de kabul ettirirdik.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – ...savunmaya devam ettik ve dedik ki: Bu doğrudur, bunun burada yer alması gerekmektedir. Nitekim teklifte de o var.

Bunu sadece kısaca, parantez içinde söylüyorum da...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Bunları verseydik her şeyi vereceklerdi, problem yoktu, kabul ettirirdik.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – ...o konunun başına geri gelmek lazım. Şimdi, o, en kıdemli milletvekilimiz “Vergi konulacak Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle.” diye söyledi. Burada Cumhurbaşkanlığı kararnamesi 104’üncü maddede düzenleniyor. Ben müsaadenizle okumak isterim: “Cumhurbaşkanı yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümünde yer alan siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemez.” deyince, üçüncü bölümde yer alan sosyal ve ekonomik hakların düzenlenebileceği sonucu çıkıyor olmalı ki vergi ödevi de burada düzenlendiği için belki de öyle değerlendirilerek; hayır, bununla sınırlı değil sınırlamalar. Devam ediyorum: “Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kanunlarda farklı hükümler bulunması hâlinde kanun hükümleri uygulanır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hâle gelir.” Gayet açık ve net değil mi? Hangi konularda çıkarabilecek, hangi konularda çıkaramayacak? (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, dinleyelim lütfen.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Çıkarabildikleri, kanunla çatışıyorsa, çelişiyorsa ne olacak? Bunların hepsi düzenlendiği gibi, ayrıca Anayasa’mızın 148’inci ve 150’nci maddesi doğrultusunda, bütün bunlara rağmen Anayasa’ya aykırılık da söz konusu olursa bunun bir de yargısal denetiminin de gene Anayasa Mahkemesi tarafında yapılacağı açıkça ortaya koymakta.

Şimdi, o, kıdemli sayın milletvekili diyor ki: “Vergi çıkarabilecekler.” Vergi Anayasa’mızın 73’üncü maddesinde düzenleniyor. Ben ezberimde olmadığı için buradan okuyayım müsaadenizle... (CHP sıralarından gürültüler)

Saygıdeğer milletvekilleri...

BAŞKAN – Arkadaşlar, sadece 1 kişiye söz verebiliyoruz; değerli arkadaşlarımız dinlemek durumunda, başka imkânımız yok, dinleyeceğiz.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Tüm maddeyi okumayayım da zaman daha ekonomik olsun: “Vergi, resim, harç ve benzeri malî yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır.”, Anayasa’nın hükmü. Kanunla... Yani burada da diyor ki: “Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken konularda kararname çıkarılamaz.” Ne oldu şimdi, çok kıdemli sayın milletvekili? Demek ki bununla alakalı olarak kararname düzenlenemiyormuş. Şimdi, bu vesileyle bir şeyi de ifade etmiş olayım, o da tutanaklara geçsin. (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Neyi anlatacağımı, neyi anlatmayacağımı, neyi hangi sırayla, ne zaman anlatacağımı, müsaade edin de, saygıdeğer milletvekilleri, ben belirleyeyim, ona göre de zamanı geldikçe konuşalım. Ben hepinizi şimdiye kadar, hem de hemen hemen hiç aralık vermeden burada saygıyla dinledim. Aynı şeyi beklemek de herhâlde en önemli hakkım. Sayın milletvekilleri, ben onu zamanı geldiğinde gene söyleyeyim.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, konuşma hakkı var herkesin ama dinleme mecburiyeti de var çünkü karşılıklı bu.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Basında da, belki, yer aldığı için söylüyorum: Bu konudaki çalışma arkadaşım Sayın Gül, zannediyorum iki gün önce Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan, üstünde de “Bilgi notu” yazan bir dosya verdi bana. Sonrasında bu konunun “AKP’nin değişiklik önerileri MHP’ye verildi.” diye de speküle edildiğini de gördüm, burada da açıklığa kavuşturmak bakımından söylüyorum.

Öbür taraftan, Sayın Bakanım, arkadaşların eline sağlık, bilgi notu da yazmışlar da kolaylığı bakımından söylüyorum: Hepimizin önünde bir tablet, bir bilgisayar, bir cep telefonu var; oradan Anayasa’yı indirip “ctrl-bul” ya da “control-find” yapıp kanunla yazdığımız zaman bu 82 madde çıkıyor zaten. Yani bu özel de bir çalışma değil. Özellikle de basın mensuplarının bilgisine sunmak kabilinden bunu da söylüyorum. Yani burada yazan 82 maddede bir defa sadece o ibareden dolayı kararname çıkaramazsınız.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Çıkarırsa?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – O konuda kanun varsa gene çıkaramazsınız. O konuda böyle bir kısıtlama yok, kanun da yok, yürütme yetkisine ilişkin Anayasa’nın birinci, ikinci ve dördüncü bölümlerine ilişkin de değil; ondan dolayı çıkarabiliyorsunuz, çıkardınız; Meclis olarak siz bir kanun çıkarırsınız, kanunu çıkardığımız gün kararname kendiliğinden yürürlükten kalkar, hükümsüz kalır. Yani böyle bir kararname rejimimiz var, daha detaylarını ileride sırası geldikçe söyleyeyim müsaadenizle.

Şimdi, veto yetkisine dair, gene, benim çok kıymet verdiğim iddialarda bulunuldu. “Niye Cumhurbaşkanı fesih yetkisi veriyorsunuz?” sayın milletvekilleri, Anayasa’nın 116’ncı maddesinde Cumhurbaşkanı verilen fesih yetkisi düzenlenmiş. Gene buradan okuyayım... Aslında bunun uygulamasını da çok yakın bir zaman önce yaşadık hep birlikte, onunla ilgili bir şeyler daha söyleyeceğim şimdi. Hani “sadece şu durumda falan” deniyor da hangi durumlardaymış, ifade edelim: “Bakanlar Kurulunun, 110 uncu maddede belirtilen güvenoyunu alamaması ve 99 uncu veya 111 inci maddeler uyarınca güvensizlik oyuyla düşürülmesi hallerinde; kırkbeş gün içinde yeni Bakanlar Kurulu kurulmadığı veya kurulduğu halde güvenoyu alamadığı takdirde Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına danışarak, seçimlerin yenilenmesine karar verebilir. Başbakanın güvensizlik oyu ile düşürülmeden istifa etmesi üzerine kırkbeş gün içinde veya yeni seçilen Türkiye Büyük Millet Meclisinde Başkanlık Divanı seçiminden sonra yine kırkbeş gün içinde Bakanlar Kurulunun kurulamaması hallerinde de Cumhurbaşkanı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına danışarak seçimlerin yenilenmesine karar verebilir.” (CHP sıralarından gürültüler)

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Şarta bağlı.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Şarta bağlı, şurta bağlı, Cumhurbaşkanı’nın fesih yetkisi var, Türkiye Büyük Millet Meclisinin...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Parsak, niye bağırmıyorsunuz?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Hayır hayır, size de bağırmıyorum, daha net anlaşılabilmesi için söylüyorum, uğultular da olduğu için.

Bu anayasada Türkiye Büyük Millet Meclisini Cumhurbaşkanının feshetme yetkisine ilişkin bir şey var mı?

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Başkanlık sisteminde fesih yetkisi olmaz, temel kuraldır bu.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Başkanlık sistemi mi bu o zaman şimdi?

Ben bir anlatayım. Ben sizin anlattığınız çerçevede şimdiye kadar olanlarla ilgili yaklaşımlarımızı ifade ediyorum. Siz benim konuşmalarım bittikten sonra notlarınızı alın.

Bakın ben Bülent Bey’in söylediklerini dikkatlice dinledim, bunları not aldım; şimdi bunlara dair bir şeyler söylüyorum. Diğer milletvekillerinin de...

Bunu böyle yürütelim. Bakın, bu usulle bir yere varamayız.

Şimdi, diyorum ki bu anayasada sadece Cumhurbaşkanı için belirli şartlarda Türkiye Büyük Millet Meclisini fesih yetkisi var. (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, müsaade edin.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Ama Türkiye Büyük Millet Meclisine ilişkin herhangi bir şartla da olsa Cumhurbaşkanının fesih yetkisi yok. Cumhurbaşkanını cezai sorumluluk çerçevesinde sorumlu tutmak da mümkün değil. Bir tek siyasi sorumluluk var, o da 2007 Anayasa değişikliğinden bu yana, 2014’te yapılan seçimden bu yana. Şimdi, bunun karşısında, hem Cumhurbaşkanına hem Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına yani Türkiye Büyük Millet Meclisine hangi kuvvet bu yetkiyi kullanırsa kullansın; aynı zamanda kendi varlığını da sona erdireceğini bilerek bu yetki tanınmış.

Kıymetli bir eleştiri olarak, Cumhurbaşkanına herhangi bir nisap öngörülüyor doğal olarak çünkü bir kişi ama “Türkiye Büyük Millet Meclisi niye beşte 3 çoğunlukla bu kararı alıyor?” denilebilir yani “Niye beşte 3 de salt çoğunluk değil?” denilebilir. Nitekim denildi de.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Mevcut Anayasa’da basit çoğunluk.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Bu işte, kıymetli bir yaklaşımdır ama keşke bunlar, bu çalışmalar esnasında da söylenseydi ya da burada söyleniyor, burada değiştirilmesi için gayret gösterilebilir. Bu yönüyle eğer buradan doğru yanlış olduğu düşünülüyorsa o yönüyle belki milletvekilleri ikna edilebilir vesaire. Ama bunda bizim açımızdan doğru gördüğümüz yaklaşımı ifade etmeye çalışıyorum. Dolayısıyla, burada, fesih yetkisiyle ilgili de söyleyeceklerim şimdilik bu çerçevede.

Ha, denildi ki: “Efendim, belirli şartlarda...” 7 Haziran seçimlerinden sonra buradaki şartlardan bir tanesinin olamadığından dolayı seçimleri yeniledik, değil mi? Şimdi, Adalet ve Kalkınma Partisi ile Cumhuriyet Halk Partisi arasında gününü hatırlamadığım süre istikşâfi görüşmeler yapıldı. Sonra da Milliyetçi Hareket Partisiyle iki buçuk saat görüşme yapıldı. Sonra geride bir altı gün daha vardı, değil mi? Buradaki şarta uygun mu olmuş peki? Hani, burada var da...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Mesele o zaten.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – İşte onu diyorum. Yani, “fiili durum” derken, bunlar böyle oluyor ama bakın, siz diyorsunuz ki: “Cumhurbaşkanı mitingler yapıyor.” Yüksek Seçim Kuruluna gidiyorsunuz, “Bunlara engel olun.” Yüksek Seçim Kurulu diyor ki: “Cumhurbaşkanının sorumsuz olduğu, 105’inci maddede yer alıyor. 101’inci maddenin son fıkrasındaki hüküm bize göre sadece siyasi parti kütüğünden üyeliğini düşürmekten ibaret. Bana da bu yönde tanınmış yetki yok. Ben karar veremem.” Buradaki fesih yetkisi bu çerçevede kullanılıyor. Bunun doğruluğunu yanlışlığını bugün ayrıca çok detaylarıyla tartışmaya gerek yok. Sadece o yönüyle burada, hani, efendim “birtakım şartlar” sanki bu şartlara mı uygun oluyor? Hayır, var o yetki. Varsa daha farklı da olabiliyor, bunu

ifade etmeye çalışıyorum. Şimdi, bu yeni düzenlemeyle birlikte her iki kuvvet bunu kullanabilir. Oranı tartışılabilir, demin söyledim. “E, şimdi, bunu istediği zaman...” Ya, niye? İsteddiği zaman bunu nasıl kullanır? Yani kendi varlığına da son veriyor.

Siyasi açıdan söylüyorum: Cumhurbaşkanı ya da Türkiye Büyük Millet Meclisi bu değişiklik şayet yürürlüğe girerse, diyelim ki belli bir süre geçti, iki yıl, üç yıl bir kriz doğdu. Şimdi, yürütmeyi hem çifte meşruiyet sorunundan arındırarak hem de iki başlı olmaktan çıkararak bir kişinin üzerinde topluyorsunuz. Hani, Cumhurbaşkanından ibaret yürütme, burada da düzenlendiği çerçevede. Öbür tarafta da yasama var. Bunlar arasında bir kriz çıktığı zaman, diyelim ki Türkiye Büyük Millet Meclisi bu hakkını kullanmak istedi ve milletimiz takip ediyor gelişmeleri. O krizde, o uzlaşmama, o çatışma hâlinde Cumhurbaşkanını haksız görürse bir daha seçmez onu, Meclisi haksız görürse de Meclisteki aritmetiği değiştirir. Gene millet karar verir yani.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Diktatörler her zaman seçilir.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – “Hakk’ın yolunda, milletin yanında ezelden ebede.” Milliyetçi Hareket Partisinin şu anda başlamış olan kongre sürecinin temel sloganı. Bu da farklı bir şey değil yani millet ne diyorsa o doğrultuda olsun. Mevcutta da Anayasa’ya çok da uygun olduğu söylenemez bunların. Ben 2014’ün Ağustosundan beri olan Anayasa’ya ayrılıkları burada uzun uzun sıralamak istemiyorum. “Bir sorunu çözmemiz lazım, sorumluluk almak durumundayız ülkemizin, milletimizin, devletimizin böylesi zor bir döneminde.” diyerek yaklaşımımızın temelini ifade etmeye çalışıyorum.

Efendim, veto yetkisi... Burada söz alan milletvekilleri “Bu başkanlık sistemidir. Başkanlık sisteminde veto yetkisi olmaz.” dedi. Mesela adını da zikredeyim, aramızdaki hukuka, onun anlayışına da sığınarak –burada mı bilmiyorum şimdi ama, yüz yüze de konuşurum eğer değilse bile- Sayın Tanal o veciz konuşmasının bir yerinde önce “Başkanlık sistemlerinde veto olmaz.” dedi, sonra yaklaşık yarım saat sonra falan “Amerika Birleşik Devletleri’nde üçte 2’yle mümkündür.” dedi.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – “Fesih yetkisi olmaz.” demek istemiştir.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Yok, vetoyu anlatıyordu orada, vetoyu anlatıyordu. Tutanaklara da bakabiliriz. Hani, gıybet olmasın. Burada değil herhâlde, değil mi? Kendisiyle de ayrıca konuşurum.

Şimdi, bakın, eğer başkanlık sistemi olarak kabul ediyorsanız Amerika Birleşik Devletleri’nde de veto yetkisi var hem de üçte 2’yle var hem de hem Temsilciler Meclisi hem Senatonun üçte 2’siyle var. Şimdi, gelen teklifin özü itibarıyla -daha önce de paylaştığım için burada paylaşmakta beis görmüyorum çünkü bu hep atıf yapıldığı için- 2012 teklifinde de vardı, beşte 3’le veto yetkisi isteniyordu. Doğru olanı, mevcudun muhafazasıydı ama mevcutta da salt çoğunlukla kanun çıkarmak mümkün. Oradaki siyasi pratiği de iyi anlamak lazım. Evet, bugün Meclis 183’le de kanun çıkarabiliyor, değil mi? Ama 276’sı bulunan 183’le kanun çıkarır. Sizin 276’nız yoksa size 183’le kanun falan çıkarttırmazlar Meclisten. Zaten 276’nız olduğu için 183’le kanun çıkarabiliyorsunuz. Dolayısıyla, 276 olması belki çok tercih edilebilir değil ama bu yönüyle de değerlendirmekte fayda var.

Ve beşte 3’le salt çoğunluk arasındaki bu fark, kararnamelerle ilgili biraz önce söylediklerim, fesih yetkisinin durumu gibi meselelerde hem burada hem de Genel Kurulda “Sayın Parsak o dönem bu teklif için ‘seçilmiş krallık’ demişti.” Mesela Sayın Beştaş “Sayın Parsak ‘seçilmiş krallık’ iddiasından vazgeçmiş, AK PARTİ de şu, şu, şu iddialarından vazgeçmiş.” dedi ya, onun doğru olmadığını ama şu yönü itibarıyla anlamlı olduğunu söylüyorum: Şimdi, burada birkaç başlık sıraladım. Cumhurbaşkanının cezai sorumluluğuna ilişkin, fesih yetkisine ilişkin, veto yetkisine ilişkin, Cumhurbaşkanlığı

kararnamesine ilişkin, bunlar seçilmiş krallık olmaktan çıkarma yönünde bizim girişimlerimizdir ve netice alınmıştır. “Netice alınmıştır.” da derken, onu da ifade edeyim: Doğru görüldüğü için netice alınmıştır. Siyaset böyle bir şeydir. İdealleriniz vardır, imkânlarınız vardır, bunların keşiştiği yerde kararları alırsınız, öyle değil mi? Mesela, en önemli bir şey, yeniden ifade edeyim yeterli söylenilmediyse: Şimdi Cumhurbaşkanı artık 91’den itibaren, yok denilebilecek mahiyette, sadece vatana ihanetle değil, suç sınırlaması olmaksızın sorumlu. Hep milletvekili sayısı verilerek kafalar karıştırılıyor, ben oranlar üzerinden ifade edeyim. Şimdi, dörtte 3’le Yüce Divana sevk edebileceğinin yazılmasıyla yetinilen Anayasa’nın ilgili maddesinde, şimdi üçte 2’yle sevk edileceği, yargılanacağı, bu süreçte fesih yetkisini kullanamayacağı, şayet ceza alırsa Cumhurbaşkanlığının düşeceği gibi çok temel çerçevelerinin düzenlendiği, ifade edildiği bir duruma geldi. Şimdi, bir daha geri dönelim 82’ye. Şimdi, bu maddede ne diyor? “Cumhurbaşkanı vatana ihanetle dörtte 3’le suçlandırılır.” Ne? Suçlandırdık. Ne olur, bu yargılama yapıldığında bu süreçte nasıl bir hukuki durum işler, mahkûmiyet söz konusu olursa bunun müeyyidesi nedir? Var mı Allah aşkına şu Anayasa’da?

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Sorumluluğu yok ama. Sorumluluğu olmadığı için sıkıntı yok.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – İşte onu söylüyorum.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Yetkisi az olduğu için öyle.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Şimdi, cezai sorumluluk yani genel anlamda yetki-sorumluluk dengesi çerçevesinde, fesih yetkisi çerçevesinde, veto yetkisi çerçevesinde, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çerçevesinde bizim müdahalelerimiz ve doğru bulunduğu için etkilerimiz neticesinde yapılan değişiklikler, düzenlemeler var. Biz, siyaset anlayışımızı bu çerçevede konumlandırıyoruz.

Yani, burada kendisi yok, bir örnek oldu, latife de yaptım kendisine, Ankara Adliyesiyle ilgili bir durumu Bakan Bey’e şikâyet olarak ilettili. “Bizim önerimiz var.” dedim. Yani bir farklılığa işaret etmek için yapılmış olan bir latifeydi. Yani, “Şöyle bir sorun var...” Ee, çözüm öneriniz ne? Nasıl bakıyorsunuz? Ne düşünüyorsunuz? Nasıl şekillendirmek istiyorsunuz bunu?

“Biz böyle bakıyoruz, böyle tercih ediyoruz, millet de takdir edecek.” Bu tutum mu doğrudur, diğer tutumlar mı doğrudur, millet takdir edecek. Milletın takdiri Milliyetçi Hareket Partisinin başının gözünün üstüne.

Şimdi, sözlerimi çok fazla uzatmak istemiyorum, ilgili maddelerde gerekli şeyleri yine söyleyeceğiz. Konuşmamın ortasında ifade etmiştim, ondan dolayı onunla tamamlayacağım, onun üzerine de herhangi bir yorum yapmayacağım.

Sayın Genel Başkanımızın 11 Ekim tarihli grup konuşmasında bu meseleye ilişkin yapmış olduğu konuşmayı müsaadenizle okuyarak yetineceğim:

“Muhterem arkadaşlarım, Türkiye çok ciddi bir beka sorunuyla karşı karşıyadır. İç ve dış güvenlik sorunları giderek ağırlaşmakta, vatanımızı içine alan husumet çemberi giderek daralmaktadır. Bu kuşatmayı kırmak, ülkemizin huzuruna ve güvenliğine kasteden risk ve tehditleri ortadan kaldırmak, hepimizin temel önceliği olmalıdır. Millî birlik ve beraberliğin titizlikle korunması gereken bir dönemdeyiz. Kemikleşmiş ön yargıları ve kısır çekişmeleri bir kenara bırakmalıyız. Vatan ve millet sevdasıyla hareket edebilme basiretini muhakkak surette gösterebilmeliyiz. Türkiye hepimizindir, hepimizin ortak vatanıdır. Siyasi gündemde kronik çekişme ve çatışma konusu olarak duran temel sorunları bu anlayışla ele almak, ülkemizin önünü açmak ve geleceğini planlamak durumundayız.

Bunların en önemlilerinden birisi de hatırı sayılır zamandır ülkemizi meşgul eden, yeni Anayasa kapsamında derinleşen hükümet sistemi tartışmalarıdır. Konu önemlidir, çünkü sistem tartışmaları siyaseti tıkarsa rejim krizine dönüşebilecektir.

10 Ağustos 2014'te Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesiyle birlikte, anayasal yetki ve sınırları devamlı tartışma konusu yapılmıştır. Bunun yanında, başkanlık, yarı başkanlık ve partili Cumhurbaşkanlığı ekseninde çok yoğun fikrî münakaşalar süregelmiştir.

1 Kasım 2015'ten sonra başlatılan yeni Anayasa süreci, başkanlık sistemiyle ilgili anlaşmazlık nedeniyle akamete uğramıştır.

Türkiye Cumhuriyeti bir hukuk devletidir. Hukukun üstünlüğü, herkes, her mevki ve makam sahibi için bağlayıcı, kapsayıcı ve zorlayıcı niteliktedir ve de Cumhurbaşkanı yasalara ve Anayasa'ya uymak mecburiyetindedir. Hiç kimse kendisini hukukun önünde ve üstünde göremeyecektir.

Hepsinden önemlisi, yürürlükteki Anayasa'nın 6'ncı maddesinde, hiçbir kimse veya organın kaynağını Anayasa'dan almayan bir devlet yetkisi kullanamayacağı ifade edilmektedir. Kanunlar önünde herkes eşittir.

Bu itibarla, suç ve suçluyla mücadele edilirken, herhangi bir devlet görevi yerine getirilirken yegâne referans ve müracaat kaynağı hukuk kurallarıdır. Bu kurallar ihlal edilirse, yasa ve Anayasa açıkça yok sayılırsa, en başta devleti ayakta tutan dinamikler laçkalaşacak, ardından da toplumsal huzur ve asayiş temelden bozulacaktır. Türkiye'nin yeni bir toplum sözleşmesine ihtiyacı vardır ve sorumluluk hepimizin sırtındadır.

Bize göre, bilhassa 15 Temmuzdan sonra bu ihtiyaç acil bir hâl almıştır. Türkiye'de hiçbir şey 14 Temmuzdaki gibi olmayacak, olamayacaktır. Milletimizin yeni bir soluğa, yeni bir hukuki mutabakata yönelik çağrı ve talebi hissedilir ölçüde fazladır. Bunu görmezden gelemeyiz, kulağımızın üstüne yatamayız.

Milliyetçi Hareket Partisi, Anayasa'nın tadilatına veya yeniden yazımına başından beri sıcak ve olumlu bakmaktadır.

Anayasa, devlet-millet ilişkilerini demokratik ölçülere göre düzenleyen, birlikte yaşamının asgari kurallarını koyan ve dengeleyen kapsayıcı toplum sözleşmesidir. Bizim Anayasa'ya bakımımızda herhangi bir değişiklik, bir sapma veya farklı bir anlayışa savrulma yoktur; dün ne söylemişsek bugün de aynı çizgideyiz, dün nerede duruyorsak bugün de aynı noktadayız. Özellikle Anayasa'nın ilk 4 maddesinin değişmemesi, değiştirilmesinin dahi teklif edilmemesi hususundaki ısrarımızı kayıtsız ve şartsız muhafaza ediyoruz. Bu çerçevedeki tutarlı ve sağlam irademizi yıllardan beri samimiyetle koruyor, sürdürüyoruz.

Bildiğiniz gibi, 15 Temmuzdan sonra, TBMM'de grubu bulunan 3 partinin değerli temsilcilerinden teşkil edilen komisyon, 12 Ağustos 2016 tarihinde faaliyetlerine başlamıştı.

Bu Komisyon 9 kez toplanarak çalışmalarını sürdürmüş ve son olarak 23 Eylül 2016'da yaptığı toplantıyla görevini tamamlamıştır.

Söz konusu Uzlaşma Komisyonu, Türkiye'nin içinden geçtiği hassas ortamı dikkate alarak, yapıcı, uzlaşmacı ve karşılıklı anlayış çerçevesinde görevini ifa etmiş ve sonuçta 7 maddelik mini Anayasa değişiklik paketini hazırlayarak genel başkanlara sunmuştur. Daha önce üzerinde uzlaşılan 60 maddelik değişiklik de dikkate alındığında, yeni bir Anayasa çerçevesinde önemli ve kayda değer bir aşamaya gelindiği görülebilecektir.

Milliyetçi Hareket Partisi, millet yararına olduktan sonra, her zaman, her zeminde uzlaşmadan, konuşmadan yanadır. Anayasa üzerinde yapılan söz düellolarının son bulmasını, bu meselenin millî birlik ruhuyla, karşılıklı hoşgörü ve saygı dahilinde sonuçlandırılmasını arzulamaktayız.

Ne var ki Türkiye'yi yöneten devlet ve Hükûmet ricalinin, Anayasa'ya uyma konusunda çok iştahlı ve hevesli olmadığı gelişmelerle sabittir. Cumhurbaşkanı, millet tarafından seçildiği gerekçesiyle fiilî başkanlık sistemini dayatmakta, Anayasa'yı açıkça ihlal etmekte, görevinin sınırlarından tüm eleştirilere rağmen taşmaktadır.

Anayasa'nın 104'üncü maddesinde Cumhurbaşkanının görev ve yetkileri, 105'inci maddesinde de sorumluluk ve sorumsuzluk hâlleri düzenlenmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanı, seçildiği andan itibaren Anayasa'nın amir hükümlerini özüne ve ruhuna aykırı olarak yorumlamış, Anayasa'nın vermediği yetkileri kendisinde hak görmüş, partili Cumhurbaşkanı gibi davranmış, tarafsızlığına gölge düşürecek şekilde hareket etmiş ve yetkisini aşmış, siyasi propagandalara katılmış, AKP lehine oy istemiş, siyasi polemiklere katılmış, fiilen hükümet başkanı gibi hareket etmiştir. Cumhurbaşkanının bu tutum ve davranışları fiilî bir durum yaratmıştır.

Sayın Erdoğan'ın 14 Ağustos 2015'te Rize'de yaptığı konuşmada, yönetim sisteminin değiştiğini, yapılması gerekenin bu fiilî durumun anayasal olarak kesinleştirilmesi gerektiğini vurgulaması, malumun ilanından başka bir şey olmamıştır.

AKP'nin 2'nci Olağanüstü Kongresi'nde genel başkanlığa seçilen Sayın Binali Yıldırım'ın, yönetim yapısındaki fiilî durumu açıkça dile getiren, aslında örtülü şekilde rahatsızlığını ima eden konuşması da henüz çok yenidir.

Hatırlarsanız, Sayın Yıldırım aynen şöyle demişti: 'Bugün yapmamız gereken en önemli iş, fiilî durumu yasal hâle getirmek, Anayasa'yı ve bu kafa karışıklığını sona erdirmektir. Bunun yolu da yeni bir Anayasa'dır, yeni Anayasa'da başkanlık sistemidir.'

Son olarak, Sayın Cumhurbaşkanı'nın 19 Eylül 2016'da New York'ta verdiği bir mülakatta, Türkiye'nin yeni bir sürece başkanlık sistemiyle devam etmesi gerektiğini söylemiştir.

Cumhurbaşkanı ile Başbakan ve Bakanlar Kurulunun Anayasa'da sınırları çizilen görev, yetki ve siyasi sorumlulukları iç içe geçmiş, birbirine karışmıştır. Anayasa değişmeden yönetim sistemi üzerinde zorlamayla ve fiilen oynama yapılmıştır. Elbette bu çarpık durumun anayasal meşruiyetinin olmadığı da ortadadır. Net olarak söylemek isterim ki, şu anda Anayasa çiğnenmekte ve suç işlenmektedir. Fiilî durumla hukuki gerçek taban tabana zıtlık içermektedir. Parlamenter sistemin miadının dolduğunu, bekleme odasına alındığını, ayak bağı olduğunu, AKP yöneticileri ve Sayın Erdoğan defalarca ileri sürmüşlerdir. Ülkemizde, hukuksuz, kanunsuz ve Anayasa'ya tamamen aykırı bir yönetim modeli tecelli etmiştir ve Türkiye'nin mukavemeti bu nedenle esnemekte, zayıflamaktadır. Elbette bunu kabul etmek, onaylamak, meşru görmek mümkün değildir.

Sayın Cumhurbaşkanı, Anayasa'nın kendisine vermiş olduğu yetki ve sorumlulukları zımnen tanımamakta, deyim ve ifade yerindeyse az bulmaktadır. Sayın Başbakanın buna dünden razı olduğunu bilmeyen, duymayan da yoktur. Anayasa'nın nasıl değiştirileceği anayasal hükümlerle belirlenmiştir ve bu kesindir. Fiilî durum ve dayatmalarla Anayasa'nın değişeceğini iddia etmek, Anayasa'yı rafa kaldırmak, eğer gaflet değilse vahim bir art niyetlilik ve sinsî bir tezgâhtır.

Bir hükûmet sistemi belirlenirken, tarihsel tecrübeler, içinde yaşanan coğrafya, sosyopolitik ve ekonomik yapı, siyasi kültür, toplumsal eğilim ve beklentiler mutlaka dikkate alınmalıdır. Demokrasiyle yönetilen ülkelerde oldubittiyle sistem değişikliği görülmüş şey değildir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin beka mücadelesi verdiği bugünlerde, siyasi iktidarın ve devletin en tepesinde bulunan Cumhurbaşkanının hukukla ters düşmesi geleceğimiz açısından çok mahzurlu, çok tehlikelidir.

Bu açık tehlikenin bertaraf edilebilmesi için karşımızda iki alternatif yol bulunmaktadır. Bunlardan birincisi ve bizim açımızdan da en doğrusu, en sağlıklı olanı, Sayın Cumhurbaşkanının fiili başkanlık zorlamasından vazgeçmesi ve yasa ve anayasal sınırlarına çekilmesidir. Şayet bu olmayacaksa ikinci olarak fiili durumun hukuki boyut kazanabilmesinin süratle yol ve yöntemlerinin aranmasıdır. Dünyanın hiçbir medeni ve demokratik ülkesinde her geçen gün suç işleyen bir yönetim ve iktidar yapısı görülemeyecek, bundan bahsedilemeyecektir.

Bu durum karşısında, Adalet ve Kalkınma Partisi başkanlık sistemiyle ilgili inadını sürdürcekse yine karşımıza iki seçenek çıkacaktır: İlk olarak, AKP hazırda tuttuğu veya üzerinde çalıştığı bir anayasa hazırlığı varsa, mutabık kalınan daha önceki maddeleri de ihtiva etmek kaydıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine getirmelidir. Milletvekilleri, ilkeleri ve inançları doğrultusunda vicdanlarının sesini dinleyerek oy kullanacaklar, bir karara varacaklardır. İkinci olarak, bu Anayasa değişikliği teklifi TBMM Genel Kurulunda ya 367 sınırını aşacak, kanunlaşacaktır ya da 330 eşliğinin üstünde kalarak referandum yoluyla milletin kararına sunulacaktır.

Milliyetçi Hareket Partisi Türk milletinin vereceği her karara saygılı ve bağlıdır. Bizim tercihimiz her zaman olduğu gibi parlamenter sistemin devamı, güçlendirilmesi, reforma tabi tutulmasıdır. Ancak milletimiz aksini söyleyecek olursa buna da diyeceğimiz herhangi bir şey doğal olarak bulunmayacaktır.

Milliyetçi Hareket Partisi ilke ve ülkülerine sonuna kadar bağlıdır. Siyasette tutarlı, dürüst, sorumlu ve millî anlayışımızdan taviz vermeden yolumuza devam edeceğiz. Demokratik olgunluk, ahlak ve sabırla meseleleri karşılayacağız. Çözüm ve çıkış yollarının aranacağı yer olarak Türkiye Büyük Millet Meclisini göreceğiz.

Türkiye'nin yasa ve Anayasa'ya uymayan yönetim yapısının derhâl düzeltilmesini, hukukun tam manasıyla egemen kılınmasını öncelik görüyoruz.

Egemenliğin sahibi aziz milletimiz aynı zamanda son sözün de sahibidir. Buna inancımız tamdır. Millet ne derse odur, neye karar verirse boynumuz kıldan incedir.

Bizim başkanlık sistemine yönelik kuşku, eleştiri, çekincelerimiz bilinmektedir. Merhum Başbuğumuz Türkeş Bey'in 'Dokuz Işık' isimli eserinde; 'Güçlü İktidar-Güçlü İdare: Tek Başkan-Tek Meclis Sistemi' başlığıyla dile getirdiği görüşleri de ortadadır.

Elbette dönemsel şartlar gereğince başkanlık sistemini savunması, konjonktürel gelişmelerin stratejik düşüncesinin ve toplumsal ihtiyaçların doğal bir yansımasıdır. Ancak daha sonra da parlamenter sistemle ilgili görüşe dönüş yaptığı bilinmektedir.

Mesela, 'Gönül Seferberliği' isimli eserinin 1977 tarihli basımında merhum Başbuğumuz şöyle demektedir: 'Milliyetçi Hareket Partisinin yolu hukukun üstünlüğünün esas alan, çok partili, demokratik, parlamenter, hürriyetçi nizamdır.'

Merhum Türkeş Bey'in 1997'de vefatına kadar bir defa olsun başkanlık sistemini gündeme getirmediği, aksine 1985'te tahliye olduktan sonra Turgut Özal'ın başkanlık rejimi arzularına karşı çıktığı hatırlamamızdır.

Türkiye'nin nasıl ve hangi sistemle yönetileceğiyle ilgili muamma bize göre kapanmalı, bu iş kökünden bitirilmelidir. Bugün milletimizle ve siyasi muhataplarımızla paylaştığımız değerlendirmelerimizin tüm yönleriyle tartışılmasını, ortak akıl ve sağduyunun rehberliğinde 'Başkanlık mı, parlamenter sistem mi?' sorusunun kalıcı şekilde cevaplandırılmasını diliyor, sözlerime son verirken hepinizi saygılarımla selamlıyorum."

Ben bunun üzerine herhangi bir değerlendirme yapma ihtiyacı da duymuyorum -gayet açık ve net- yapmıyorum da ve böylelikle sözlerimi ben de tamamlıyorum. Beni dinleme sabrı ve nezaketinde bulunan tüm milletvekillerini saygılarımla selamlıyorum ve bu teklifin milletimiz için, kadim Türk devleti için şimdiden hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum, teşekkür ederim.

(Oturma Başkanlığına Sözcü Abdurrahman Öz geçti)

BAŞKAN – Sayın Parsak, teşekkür ederim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkan, ben cevap vermeyeceğim. Uzlaşılın 7 madde meselesi burada da zikredildi, o çalışmanın bir parçasıyım. Kayıtlara geçmesi açısından kısa bir söz istiyorum, sadece bu durumu tespit için.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Tezcan.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Şimdi, öncelikle Sayın Başkan bir husus var, Mustafa Bey yerindeyken söyleyeyim diyordum ama bir türlü denk gelmeyecek, siz de vekâlet ediyorsunuz riyaset makamına.

Şimdi, kamerada şöyle bir sorun var, benim konuşmamdan sonra bunu fark ettik, diğer arkadaşlarımızda da bu olabilir: Tek kamera çalışıyor, kaset değiştirme sırasında yaklaşık 30 saniyelik bir boşluk oluşuyor. Orada konuşmacı bölünüyor yani bir kaseti çıkarıp takarken önemli bir şey söylemiş olabilir. O yüzden -herhangi birimiz için, bu bana mahsus değil- çift kamera çalışırsa o arada, kasetin bitmesine yakın olduğu zaman diğer kamera da devreye girer, bu sorun ortadan kalkmış olur, onu tavsiye edeceğim.

BAŞKAN – Şöyle yapalım Sayın Tezcan: Arkadaşlar bundan sonra bitmeden beş dakika önce bizi uyarsınlar. Biz o arada gerekirse bir dakikalık ara verdirelim, sonra devam edelim.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Olabilir. Yani öyle bir sıkıntımız oldu, bu bütün arkadaşlar için geçerli olabilir, bir teknik uyarı.

BAŞKAN – Tamam, teşekkür ederiz.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Şimdi, Sayın Parsak'a teşekkür ediyorum. Ona cevap vermek için söz almadım; değerlendirmesini yapıyor, biz de değerlendirmelerimizi yaparken kendileri saygıyla dinlediler bizi.

Geneli üzerinde değerlendirmelerimi yaparken muhakkak ki burada katılmadığım tespitlere ilişkin de düşüncelerimi paylaşacağım.

Yalnız bir konu var, onu burada tutanağa geçirmem gerekiyor: Bizim, doğrudur, Sayın Mehmet Parsak, Sayın Abdulhamit Gül ve benim birlikte çalıştığımız bir mini anayasa paketi uzlaşma çalışması var idi. Bu çalışmada -daha önce basın toplantısında da kamuoyuna açıkladılar- bu 7 maddenin de, o mutabakattaki 7 maddenin önce tamamı dendi, sonra 5 maddesinin –Sayın Başbakan tarafından ifade edilen şekle göre- bu çalışmanın içinde olduğu söylendi.

Şimdi kayıtlara geçmesi için söylüyorum: Bizim uzlaştığımız 7 maddeyle bu paketin hiçbir ilgisi yoktur. O 7 maddenin hiçbirisi bu paketin içinde yoktur demiyorum, sözü özellikle seçerek kullanıyorum. Bu çalışmayla bizim uzlaştığımız 7 maddenin hiçbir ilgisi yoktur. Bunu şunun için söylüyorum: Bu çalışmanın eksenini farklı, doğrultusunu farklı, getirdiği sistem farklı ve bu çalışmada bizim bırakın uzlaştığımız 7 madde, orada itiraz ettiğimiz, benim özellikle itiraz ettiğim ve birçok maddesine de Milliyetçi Hareket Partisi temsilcisi Sayın Parsak'ın da itiraz ettiği, beraber itiraz ettiğimiz birçok madde, hemen hemen ne varsa buraya gelmiş, bu paketin içinde. Yani uzlaştığımız maddeleri taşıyan bir paket değil, itiraz ettiğimiz hususlardan oluşan bir pakettir. Bunun zapta geçmesini istiyorum.

Uzlaştığımız 7 madde meselesine gelince, bunun birisi Askerî Yargıtayın kaldırılmasıdır, birisi Askerî Yüksek İdare Mahkemesinin kaldırılmasıdır, birisi 142'nci maddede bu ikisine bağlı olarak askerî mahkemelerin kaldırılmasıdır, birisi buna bağlı olarak Anayasa'nın bir maddesinde değişiklik yapılmasıdır, birisi Jandarma Genel Komutanlığının Millî Güvenlik Kurulundan çıkarılmasıdır, birisi de bunun 1'inci maddesindeki yargının bağımsız ve tarafsız olması maddesidir. Yani bunların tamamı mevcut 21 maddelik teklifin 2 maddesine sığdırılmıştır. Biri 1'inci maddesi, biri de 20 ya da 21'deki toplu maddenin içerisine. Bu çalışmanın özü, ağırlık merkezi bu 7 madde değildir, onunla da ilgisi yoktur.

Ben o çalışmadan sonra şunu da kamuoyuna yazılı ve sözlü olarak da açıkladım: Uzlaştığımız 7 madde yaraya merhem olacak madde değildir. Özellikle yargıyı ve HSYK'yı düzenlemeyen bir çalışmadaki ittifak sadece uzlaşma sağlanmış olması açısından önemlidir ama sorunu çözücü nitelikte değildir demiştim. Zapta geçmesi için bunları tekrar etme ihtiyacı duydum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Tezcan, teşekkür ediyorum.

Sayın Beştaş, buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Parsak konuşmasında yani grubumuzu şüphesiz ismen ifade etmedi ama ismimi de ifade ederek, bir de özellikle Anayasa Uzlaşma Komisyonu dönemine dair, bizim o dönemde parti olarak sunduğumuz önerilere dair görüşlerini açıkladı. Ben de bu konuya bir açıklık getirmek istiyorum öncelikle.

Birincisi, yani şu anda önümüzde bulunan paketin AK PARTİ ve Milliyetçi Hareket Partisi tarafından ortak bir şekilde hazırlanıp bu masaya getirildiği konusunda bir tartışma söz konusu değil, bu bir vakıa. Biz hem Cumhuriyet Halk Partisi bu sürecin içindeyken hem ayrıldıktan sonra da hiçbir şekilde -bunu da gerçekten tarihe, kayıtlara geçsin diye söylüyorum- Halkların Demokratik Partisi olarak 59 milletvekilliyle Mecliste temsil edilen bir parti olarak anayasa çalışmalarına davet edilmedik, bilgilendirilmedik ve bu konuda hiçbir iletişim kurulması istemi olmadı. Bu da her iki partinin artık nasıl bir anlaşma ve uzlaşma sonucunda olduğunu bilmemekle beraber, bu konuda onların böyle bir yetkisi olmadığını ifade etmek istiyorum. Sayın Parsak'ın yetkileri, görevi ve sorumlulukları neyse ben de Halkların Demokratik Partisi milletvekili olarak aynı konumdayız, partiler arasında da böyle bir ayrımcılık hiç kimsenin yetkisinde değildir, haddine değildir. Bunu tarih önünde ileride gerçekten bu çalışmanın gizli, kapalı kapılar ardında yapıldığını ve bunun gizli bir anlaşmanın sonucu olduğunu tarih kitapları da, hukukçular da dercedecektir, biz de bunu not etmek istiyoruz.

Diğeri: Sayın Parsak konuşmasında şunu söyledi... Doğru, haklı yani dün ben birkaç defa konuşmamda Anayasa'nın Türk anayasası olduğu şeklindeki konuşmalarına, demeçlerine atıf yaptım, o da yanıt verdi ve bu vesileyle 2013 yılında -beraber çalıştık- Anayasa Uzlaşma Komisyonu dönemlerinde

onun cümleleriyle Anayasa'nın Türk anayasası olup olmadığı tartışılmıştır, tartışılmaması gereken ilk 4 maddesi tartışılmıştır, milli devlet ve üniter devlet de tartışılmıştır. Diyor ki: "Ne yazık ki 42'nci madde, 66'ncı madde ve 127'nci madde de tartışılmıştır."

Değerli arkadaşlar, doğru, o gün tartıştık. O tartışmanın olup olmayacağına ne ben ne sadece Sayın Parsak karar verebilir. Bu bizim bağlı olduğumuz anayasal düzlem, zemin, taraf olduğumuz ulusalüstü sözleşmeler ve demokratikleşme yolunda yapım aşamasında, yazım aşamasında bir anayasanın ne üzerine kurulacağıyla ilgilidir. Bu nedenle, "Tartışılmamalıydı, tartışılması olamaz." gibi bir söylemi reddediyoruz. Biz bugün de tartışıyoruz, bu geçmezse yarın da tartışacağız. Türkiye'nin çoğulcu yapısının, farklı etnokimlik, sosyal, siyasal, sosyolojik, dil, inanç farklılıkları bu anayasaya yansınıncaya kadar bu talep gündemdedir ve asla bu ötelenemez, ertelenemez. Belki bu dönemde başka gerekçelerle bir milliyetçilik yarışı var partiler arasında ama yarın öbür gün konjonktür değiştiğinde bunun farklı olacağını çok iyi biliyoruz.

Değerli arkadaşlar, dün konuşmamda ifade ettim. Bu anlaşmanın, gizli anlaşmanın ve pazarlığın temelinde aslında bu vardır demiştim, aynı fikirdeyim. Burada iktidar partisi, MHP'ye ne vadetti, MHP iktidar partisine ne verdi, onu bilemeyeceğim, onları kendileri isterse açıklarlar ama kesin olan bir şey var ki o da şu, anlaşma şu zemin üzerindedir: İktidar partisi Kürt meselesini, Türkiye'nin çoğulculuğunu, farklılıklarını, demokrasisini başkan olmak uğruna MHP'yle anlaşmak için bir kenara bırakmıştır. Bunu iktidar partisi yüzlerce Kürt milletvekiline, milyonlarca oy aldığı Kürtlere kendisi anlatmak zorunadır. Tabii, bunu biz de anlatacağız, farklılıklara biz de anlatacağız. MHP ne yapmıştır? Kendisi de baştan beri karşı olduğu başkanlık sistemini bunun Türk anayasası olması uğruna, diğer farklılıkların yer almaması uğruna kendisi de seçilmiş krallığı destekleme kararı almıştır. Bu pazarlığın en önemli resmi budur, zaten bunun gizli saklı bir boyutu da yoktur ama tabii ki başka ayrıntılar da vardır. Yani biz, MHP'nin bu teklifi savunmasını anlıyoruz çünkü imzası var, teklif sahiplerinden biri.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Bizim imzamız yok, biz mutabakata vardık.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Her neyse... Yani birlikte yaptınız, uzlaştınız. Sayın Başbakanın deyimiyle MHP olmadan virgül de değişmez. Sizin mutlu olmanız esas meseleymiş. Zaten bunu Sayın Başbakan ısrarla söyledi.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Müzakere kültürünün gereğidir bu.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Yani tabii, burada şunu da söyleyeyim: Yarın öbür gün AKP çıkıp der ki: "MHP bizi kandırdı." Aman o konuda da güven duymayın. Kim kimi kandırıyor önümüzdeki günlerde bu da kamuoyuna yansır. Biliyorsunuz, sıklıkla kandırılan bir iktidar partimiz var.

BAŞKAN – Meral Hanım, lütfen, gündeme dönerseniz... Sataşma yapmadan devam edelim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Gündem, gündem, tam da gündem bu zaten.

Şimdi, diğer teknik meselelere de geleceğim. Biz -not ederek söylüyorum- bir kere, üniter yapıyı tartışmadık, onu söyleyeyim. Biz bölge kamu idareleri önerdik, yerinden yönetimi önerdik –özyönetim anlamında- bölge ve il kamu idarelerini önerdik, şimdi yine öneriyoruz çünkü biz demokrasinin yerinden yönetimle sağlanabileceğine inanan bir partiyiz. Bizim dayanağımız -dün okuduğum mektupta da dikkat etmişsinizdir- tümüyle Türkiye'nin taraf olduğu ulusalüstü sözleşmeler ve evrensel değerlerdir. "Bizim kırmızı çizgilerimiz yoktur." derken bu değerleri söylemiştik. Şimdi, 127'nci maddeyle tartışmaya açtığınızı söylüyorsunuz ama yerel yönetimlerin güçlendirilmesi Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı kapsamındaki talepler asla üniter devletle çelişmez. Türkiye, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'na taraftır, imzacısıdır, bazı çekinceleri olsa bile bu üniter devlet yapısıyla çelişmiyor.

Kamuoyuna şöyle bir yansıma olacak: “HDP üniter devleti tartışıyor.” Bizim öyle bir tartışmamız yok, biz yerinden yönetimi savunuyoruz ve yerinden yönetimin güçlendirilmesini, Türkiye’nin Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’ndaki yükümlülüklerini de yerine getirmesini sonuna kadar savunuyoruz, savunmaya da devam edeceğiz.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – “Üniter devleti tartışmıyoruz.” olarak ifade ediyorsunuz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ediyoruz, o zaman da ettik. Bizim Türkiye’nin bölünmesi konusunda ne 2013’te ne bugün hiçbir talebimiz yoktur yani siz de “Vardır.” diyorsanız belgelerini getirin. Biz bölge kamu idarelerinin, il kamu idarelerinin, valilerin seçimle gelmesini savunurken yerele daha çok yetki verilmesini savunan bir partiyiz, yerinden yönetimi savunuyoruz.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Kayda geçerken teyit anlamında söyledim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Hayır, hayır, benim bir kaygım yok, ben ne söylediğimi gayet iyi biliyorum.

Yine, ana dilde eğitim meselesine gelince ve vatandaşlığa gelince: Değerli arkadaşlar, Türkiye ileri gitmek yerine sürekli bir gerileme içinde ve maalesef şu anda çok talihsiz bir tartışma içindeyiz. Niye? 1921, 1924 ve 1961 anayasalarında bile “devletin dili” diye bir kavram yoktur, biliyorsunuz, “devletin resmî dili” vardır. 1982’de darbe oldu ve o “resmî dil” -bunu biliyorsunuz Uzlaşma Komisyonunda da çok tartıştık- “devletin dili”ne dönüştü. Yani bu gerilemeyi dikkatinize sunmak istiyorum.

Yine burada ana dilde eğitim hakkının temel hak ve özgürlüklerden olduğunu ve Türkiye’de şu anda milyonlarca Kürt çocuğunun –diğer farklılıkları da söylüyorum- bu ana dilde eğitim hakkını kullanamadığı için çok büyük bir ayrımcılığa, baskıya ve zulme maruz kaldığını da not etmek istiyorum. Çocuklar hiç Türkçe bilmeden ilkokul 1’inci sınıfa başlıyor. Bununla ilgili filmler çekildi, kitaplar yazıldı; bununla ilgili çok büyük araştırmalar yapıldı. Çocukların gelişimi önündeki engellerin nasıl bu şekilde büyüdüğünü, eğitimler arasındaki farklılığın nasıl arttığı tespit edilmiştir. Türkiye’de milyonlarca yurttan söz ediyoruz birkaç yüz kişiden değil. Ayrıca, 1 kişi bile varsa bence o hakkın tesis edilmesi gerekiyor ve Türkiye açısından tıpkı “devletin dili” dediği gibi ana dilde eğitimin –biraz sonra geleceğim- 66’ncı maddede yasaklanması da büyük bir utançtır, büyük bir ayıptır ve bu gerçekten ileride çocuklarımıza sizlerin, bunu savunanların bizce anlatamayacağı bir şeydir. Ana dili Türkçe ise gidip Türkçe eğitim görüyor, İngilizce ise İngilizce okulda eğitim görebiliyor, Alman lisesine, Alman okuluna gidebiliyor, Fransız okuluna gidiyor ama Kürtler ve diğer farklılıklar kendi diliyle eğitim göremiyor. Bu bölmek değildir, bu birleştirmektir, tam tersine bu birleştirmektir. Ayrıca, bu vatan sadece Türklerin falan da değil. Biz de bu topraklarda doğduk, büyüdük, okuduk ve şu anda halkı temsil ediyoruz. Bu ortak vatan sadece Türklerin vatani değildir, hepimizin. Biz hep söyledik, demokratik ulus, ortak vatan. 1 Hristiyan bile olsa tıpkı sevgili Hrant Dink’in dediği gibi “Bu toprakların üstünde değil ama altında gözüm var.” demiştir, kendisi bir Ermeni olarak bunu söylemiştir, milyonlar olmasına gerek yok. Bu nedenle bu konudaki tezi de kesinlikle kabul edilemez buluyoruz.

Diğer yandan, ana dilde eğitime ilişkin şunu da not etmek istiyorum: Türkiye birçok uluslararası sözleşmeye taraf, Eğitimde Ayrımcılığa Karşı Sözleşme, Birleşmiş Milletler Medeni ve Sosyal Haklar Sözleşmesi. Yine, başka bildireler var, mesela, Avrupa Bölgesel ve Azınlık Dilleri Şartı. Bunların tümünde ana dilde eğitim temel bir hak olarak düzenleniyor. Türkiye, özellikle iktidar partisi bu konuda geçmişte zaman zaman savunan, önünü açan, işine gelince kapatan, konjonktüre göre karar veren bir rotada olduğu için, bugün MHP’yle ittifak yaptığı için bunu tümüyle askıya almış vaziyettedir ama bu milyonların ana dilde eğitim hakkı talebini ortadan kaldırmamıştır; aksine, büyütülmüştür ve güçlendirmiştir. Bunun böyle bilinmesi lazım. Eğer, bu konuda başka bir düşünce varsa kesinlikle bunu da kabul etmediğimizi ifade etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, diğeri de, Sayın Parsak şöyle bir şey söyledi: “Teknik olarak, kanun hükmünde kararnameler şimdi de çıkarılıyor.” Doğru, çıkarılıyor ama yetki kanununa dayanıyor, yetki kanununa, Anayasa’da böyle düzenlenmiştir.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Onun için “Kanun hükmündedir.” denilmekte zaten.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Evet.

Ama OHAL KHK’leri türev yetkinin kullanılmadığı tek örnektir. OHAL döneminde, şu anda bunun uygulamasını görüyoruz. E, nasıl kullanıldığını hiç tartışmaya gerek yok KHK’lerin. Şu anda yüz binlerce insan işinden, ekmeğinden, aşından oldu. Hiç, tartışma dışı bu. Bunların tümünün, en kötü ihtimalle önemli bir bölümünün yargı kararıyla döneceğini de biliyoruz. Bir kişi hakkında tek bir soruşturma yok, disiplin işlemi yok, ceza işlemi yok, dava yok, KHK’yle diyor ki kurum: “Ben seni işten attım.” “Niye attın, nerede bunun sebebi?” “Yok, ben seni attım.” diyor. Hatta, bazen ileri gidip malına, mülküne, her şeyine de el koyuyor; aslında öldürüyor. Bir insanın ne parası... Sağlık şeyi yok ya, sağlıktan bile mahrum bırakıyor, çocuğunu götürüp tedavi ettiremiyor. İşte, KHK’ler böyle düzenleniyor şu anda, OHAL’de.

Peki, şimdi, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi getiriliyor bu taslakta. Yani, burada, denetim sistemi olacağına inanıyorsanız gelecek dönemlerde sohbet ederiz. Bakalım nasıl olacak? Ben inanmıyorum. Hani, derler ya, yaşadığımızın bize iyi bir örnek teşkil ettiğini biliyorum ve savunulacak hiçbir yanı yok Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin. O ayrıntılarda da, yani, asli düzenleme, yasama benzeri bir hak veriliyor, tıpkı yasama faaliyeti gibi kararnameyle bir düzenleme hakkı veriliyor.

Ezcümle -uzatmamak için çünkü diğer arkadaşların söz hakkı var- yani şu anda bu anayasada sadece 2 partinin anlaştığı bir 21 madde tartışıyoruz ama şu anda Türkiye’nin ihtiyacı olan bunlar değildir, böyle bir ihtiyaçtan kaynaklanmıyor. Bu, başka bir motivasyonla bir iktidarın kendisini güvenceye alma, daha çok bu yapmak istediklerini yaşama geçirme gibi bir motivasyonla yapılıyor ama şu anda Türkiye’de -dün de ifade ettim- bu kaosta, bu kadar büyük problemlerin olduğu bir ortamda bu pakette ne Aleviler var ne çocuklar var ne emekçiler var ne kadınlar var ne temel hak ve özgürlükler var ne Kürtler var ne Lazlar var, hiç kimse yok bu pakette. Bu paketi halk için çıkardığımızı hiç kimse iddia etmesin. Bu paket halk için, toplum için çıkarılmıyor; bu paket başka bir arka planla çıkarılıyor. Dev sorunlarımız var, çok dev ama mini bir Anayasa paketi yapıyoruz. Neden? Bu dev sorunlara neden çözüm aramıyoruz? Bunu yapmamız gerekiyor bizim. Sizin beyanınızda da vardı, sanırım Sayın Bahçeli’nin konuşmasında “Fillî durum zaten Anayasa’ya aykırıdır, bu nedenle müdahale edelim.” diye, zaten birçok açıklama öyle MHP’nin. Benim de bir hukukçu olarak şöyle bir cümle geldi aklıma, hani, ortada bir “suç fiili” dediğimiz bir şey vardır ya, Türk Ceza Kanunu’na göre işte ne bileyim -hiç suç tipi saymayayım hani- en ağırı insan öldürmedir diyelim, o suçtur, kişi suç işlemiştir, o kişiyi suç işleyişinin cezasını çektirmemek için suçu ortadan kaldırıyoruz. Böyle bir şey olabilir mi? Şu anda Cumhurbaşkanlığı Anayasa’ya aykırı bir uygulama içindeyse bu uygulamayı kaldırıyoruz yani suç fiilini kaldırıyoruz biz ve bunun savunulabilir, hele hele Anayasa değişikliğiyle bunun böyle yapılabilir olması da tarihsel olarak bizim hanemize, Türkiye anayasa tarihine ve siyasi tarihine gerçekten kalın harflerle olumsuz yönde yazılacaktır.

Ayrıca, tekrar, bitirirken söylüyorum ki: Biz, Anayasa Uzlaşma Komisyonunda ne savunduysak ayınımı savunuyoruz. Bunu savunma, tartışma hakkını hiç kimseden almıyoruz. Bu, bizim demokratik, meşru, halkın temsilcileri olarak haklarımızdır ve bu konuda ne kimsenin icazetine ne de kimsenin böyle bir tepki göstermesine müsaade ederiz. Herkes kendi bulunduğu konumu, siyasi bakış açısını, partisinin programını, ilkelerini değerlendirir. Siz “Kürtler yok.” deyince Kürtler yok olmuyor, “Aleviler yok.” deyince Aleviler bitmiyor, siz “Gençliğin sorunları yok.” deyince gençliğin sorunları buharlaşmıyor.

Bu ülkede yüz yıldır Kürt meselesi çözülmediği için demokrasi de oturtulamıyor, tahkim edilemiyor ve bütün problemlerimizin dayanağında da bu vardır. Kürt meselesinin çözümüyle demokratikleşme arasında doğrudan bir bağ vardır. Bu bağı kabul etmediğimiz müddetçe, milliyetçilik yarışından vazgeçmediğimiz müddetçe Türkiye yurttaşlarına bir katkı sunamayız diyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Beştaş, teşekkür ediyorum.

Sayın Oktay Öztürk'ün çok kısa bir cevap talebi var, sonra Sayın Ali Akyıldız konuşacak.

Sayın Öztürk, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- Mersin Milletvekili Oktay Öztürk'ün Milliyetçi Hareket Partisinin Genel Başkanı ve bütün milletvekillerinin şeffaf, açık, ve mert olarak tavrını ortaya koyduğuna, hiçbir pazarlığın içerisinde olmadığına ilişkin açıklaması

OKTAY ÖZTÜRK (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Parsak gayet net bir şekilde Milliyetçi Hareket Partisinin bugünlük -daha sonra da elbette ki konuşmalarımıza devam edeceğiz- yeterince açıklamalarda bulundu. Ben, sadece, Milliyetçi Hareket Partisine yönelik olarak bir yakıştırmamın cevabını vermek istiyorum.

Dünden bugüne baktığınız vakit, Milliyetçi Hareket Partisinin bütün milletvekilleri ve Sayın Genel Başkanı o kadar şeffaf, o kadar açık, o kadar mert, namertlerin anlayabileceği kadar da net olarak tavrını ortaya koymuştur, hiçbir pazarlığın içerisinde olmamışsındır, her şeyimiz açıktır. 2 milletvekili mini bir anayasa için bir araya geldiğinde de bütün milletin gözü önünde olmuştur. Hangi kararları almışlarsa onu da bugün millete sunuyoruz.

Şimdi, kişi kendisi hangi yapı içerisindeyse başkalarını da böyle görmek gibi bir alışkanlığı sürdürüyor. Milliyetçi Hareket Partisi -dediğim gibi- nettir, milletten başka kimseye sırtını dayamamıştır, milletin emrindedir, milletin ihtiyaçları neyse o doğrultuda hareket eder, bunun böyle bilinmesi lazım. Bu yakıştırmalar, kendi kafana göre karşı tarafı tarif etmek çok hoş bir davranış değil, kabul edilebilir bir davranış değil. Söz konusu olan Türk milletinin menfaatine, milletin bekasıya, devletin birliği, beraberliği, bütünlüğüne Milliyetçi Hareket Partisi diğer herkesin kendine göre konuştuklarını vesaireye teferruat olarak bakar. Bugün de böyle bir durumla karşı karşıyayız. Her an için kimin kapısını hangi tehlikenin çalacağı belli olmayan bir ortamda yaşıyoruz. İşte, suikastlar... Yarınlarda neler karşımıza çıkacak, onları da bilemiyoruz. Bugüne kadar devletin, yöneticilerin büyük gayretleriyle kapatmaya çalıştıkları vücudumuzun birtakım yerlerini yeniden kaşımaya başladılar. Belki yarınlarda Alevi-Sünni çatışmasını çıkarmak için birileri harekete geçecek; belki Kürt-Türk, Kürtçü-Türkçü çatışmasını çıkarabilmek için birileri gayret içerisinde olacak. Çünkü ajanlar cirit atıyor. Yani, Rus Büyükelçisini katleden polis benzerlerinin kimin yakınında, nerelerde olup olmadığını bilmiyoruz.

Ben, sadece, kısa, birtakım arkadaşlarımızın bildiği bir hikâyeyi anlatıp sözlerimi sonlandıracağım.

BAŞKAN – Lütfen devam edin.

OKTAY ÖZTÜRK (Mersin) – “Haşhaşi” dedik ya... Selahaddin Eyyubi o dönemin Haşhaşiler'inin olduğu kaleyi sarıyor, kale komutanına veya sorumlusuna haber gönderiyor, “Yarın akşama kadar sana mühlet, ya kaleyi teslim edersin ya da yerle bir ederim. Mesajınızı bekliyorum.” diyor. Ertesi gün akşama doğru kaleden cevap geliyor, şeyhin adamını alıyorlar içeriye. “Nedir şeyhin mesajı?” diyor. “Efendim, şeyhimin bana talimatı var, mesajını vermeden önce yanınızda kimsenin olmaması lazım.”

Maiyetinde bulunan herkesi dışarıya çıkarıyor ama 2 genç kalıyor. Şeyhin adamı susmaya devam ediyor. “Konuşsana bre adam.” diyor. “Efendim, hiç kimsenin olmaması lazım. Bana verilen talimat böyle.” Diyor ki: “O 2 kişi küçüklüğünden, çocukluğundan itibaren benim yanımda, onlar benim evladım. Onların bilmeyeceği hiçbir sırrım yoktur, onların duymayacağı hiçbir sırrın da benim için önemi yoktur. Ya konuşursun ya gidersin.” Şeyhin adamı dönüyor o 2 kişiye: “Şeyhimin size talimatı var. Selahaddin Eyyubi’yi halledin.” İkisi de hançerlerini çekip Selahaddin Eyyubi’nin üzerine yürüyünce “Bir saniye.” diyor, yanına alıyor. “Şeyhimin mesajı bu.” diyor, o 2 kişiyi de alıp gidiyor.

Şimdi, kimin yanında kimler var, yarınlar nasıl gebe vakitler, bunları bilemiyoruz, böyle bir ortamdan geçiyoruz. Milliyetçi Hareket Partisi bu günleri dünden işaret etmiştir, dün ne söylediye bugün de aynıyla vakidir, hepsi gerçekleşmiştir. Pazarlığa ihtiyacı yoktur, bu tip kirli pazarlıklar başkalarının gündeminde olabilir ama Milliyetçi Hareket Partisinin gündeminde hiç olmamıştır. Allah’a şükürler olsun, sırtımızı Türk milletine dayamışız ve yolumuza devam ediyoruz.

BAŞKAN – Yeni, bir satışmaya mahal vermeden sözlerinizi tamamladığımız için çok teşekkür ediyorum.

II.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- *Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1504 (Devam))*

BAŞKAN – İç Tüzük 29’uncu maddeye uygun olarak kaldığımız yerden, sıradan devam ediyoruz.

Sırada Haluk Pekşen Bey varken, dün karşılıklı rızayla değiştiklerinden dolayı şu an konuşma sırası Sayın Ali Akyıldız Bey’de.

Buyurun Sayın Akyıldız.

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, çok değerli milletvekili arkadaşlarım, basınımızın ve Meclisimizin çok kıymetli emekçileri; ben de hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Bugün, biliyorsunuz, Maraş katliamının yıl dönümü. Bundan yıllarca önce, 1978 yılında 19 Aralık ve 26 Aralık tarihleri arasında günlerce süren bir katliam sonucunda kimi kaynaklara göre 105, kimi kaynaklara göre 111 kişinin öldürüldüğü, 176 kişinin yaralandığı bir katliamın yıl dönümünde bu katliamı yapanları kınıyorum. O katliamda yaşamını kaybedenlere Allah’tan rahmet diliyorum. Ve, tabii, Suriye’de ve ülkemizin dört bir yanında toprağa düşen dağ gibi fidanlarımız var. Ben bütün şehitlerimize de Allah’tan rahmet diliyorum, yaralılarımıza da acil şifalar diliyorum.

Sevgili arkadaşlar, hepinizin bildiği Pir Sultan Abdal ve Hızır Paşa olayından ben bir örnekle sözlerime başlıyorum. Biliyorsunuz, Pir Sultan Abdal, Alevi Bektaşî inancının ve Alevi Bektaşî felsefesinin 7 ulu ozanından biridir ve Sivas’ta kendi müridi olan, kendisinin yetiştirmiş olduğu Hızır Paşa tarafından asılarak, idam edilerek öldürülmüştür.

Şimdi, Hızır adlı bir genç –bakın, çok kısa ben size hatırlatayım, belki bilenleriniz vardır, bilmeyenleriniz de vardır- Pir Sultan adını duyup ondan feyzalmak için Pir Sultan’ın yanına gelir. Hızır kimdir? Hızır, Sivas’ın Hafik ilçesine bağlı Sofular köyünden gariban bir vatandaş. Köyündeki insanların yaşamının bozulması nedeniyle köyünü terk edip Banaz’a gelir, Pir Sultan Abdal’a kaplanır. Hızır, Pir Sultan Abdal’ın yanında tam yedi yıl müritlik yapar. Yedi yıl sonra Hızır Paşa, Pir Sultan Abdal’dan himmet ister. “Pirim, bana himmet eyle, bana ruhsat ver, büyük adam olayım.” der. Pir Sultan Abdal da ona dönerek “Hızır, ben sana ruhsat da veririm, himmet de veririm ama sen gidip de büyük

adam olunca, vezir olunca, paşa olunca gelir beni asarsın.” der. Böyle der ama duasını da eksik etmez, İstanbul’a yolcu eder Hızır’ı. Hızır İstanbul’a saraya gider; ilerler, paşa rütbesi alır ve Sivas valiliğine gönderilir. Vali olunca tüm inancını, ikrarını unuttur; yoksulları ezmeye, onlara zulmetmeye, haram yemeye başlar, hak gözetmez, namus bilmez bir vali olur. Artık adı Hızır Paşa olan Hızır, Sivas’ta Kara Kadı ve Sarı Kadı adlı 2 kadısıyla ünlüdür. Bu 2 kadı aldıkları rüşvetlerle haklıları haksız çıkarmakta, adaletsizlikleriyle ünlüdürler. Yoksul halkın bu 2 kadıdan çekmediği kalmamıştır. Pir Sultan Abdal da 2 köpeğine Sarı Kadı ve Kara Kadı adlarını vermiştir. Pir Sultan Abdal’ın köpeklerini “Kara Kadı” ve “Sarı Kadı” diye çağırması düşmanları tarafından bu 2 kadıya gidilip ispiyonlanrı, söylenir. Adlarının köpeklerle verildiğini duyan kadınlar kızıp küplere binerler. Hemen Pir Sultan Abdal’ı tutuklatıp Sivas’a huzurlarına getirtirler. Köpeklerinin adlarını sorarlar, Pir Sultan Abdal gerçeği yadsızmaz “Evet, benim köpeklerimin adı Kara Kadı ve Sarı Kadı’dır ama onlar sizden daha iyidir çünkü benim köpeklerim haram yemez.” der. “Köpeklerinin haram yemeyeceğini nereden biliyorsun?” diye sorarlar kadınlar Pir Sultan’a. Pir Sultan Abdal “İsterseniz deneyin.” der. Denemeye karar verirler. İlin ileri gelenleri toplanır ve bir kaba haram, bir kaba da haram olmayan yemek hazırlarlar. Kapları işaretleyip kadınların huzuruna getirirler. Kara Kadı ve Sarı Kadı önlerine konulan haram yemeği bir güzel yerler. Sonra aynı biçimde köpekler için yemekler hazırlanır. Pir Sultan Abdal’ın Kara Kadı’sı ile Sarı Kadı’sı ise içinde haram yemek olan kabı 1 kez kokladıktan sonra yemeyip haram olmayan yemekten yerler. Böylece ilin ileri gelenleri kadınların haram yediğini de öğrenirler. Bunun üzerine Pir Sultan Abdal da “İyi köpek kötü kadıdan efdaldır, erdemlidir.” diyerek köpeklerin gözlerinden öper, sonra da sazını alıp -çok uzun, ben bu demenin hepsini okumayacağım, sadece bir kıtasını...- şu demeyi söyler: “Koca başlı koca kadı/ Sende hiç din iman var mı?/ Haramı helali yedi/ Sende hiç din iman var mı?” diye devam eden uzun bir deyişini söyler. Tabii, bu demeyi dinleyen kadınlar, başlarını yere eğerler ve çaresiz Pir Sultan’ı serbest bırakırlar.

Bu olaydan sonra Sivas Valisi Hızır Paşa adı “Koca Başlı Kör Müftü” olan il müftüsünden bir fetva alır. Bu fetvada ne yazıyor biliyor musunuz? Şah’ın adının yasaklandığı yazıyor, “Şah” diyenlerin dillerinin kesilip öldürülecekleri yazıyor. Tabii, tellallar meydan meydan, sokak sokak gezip bu fetvayı duyururlar. Pir Sultan Abdal bu fetvayı duyunca hemen şu demeyi söyler; tabii, bu da uzun, ben sadece yine bir kıtasını sizlere hatırlatacağım: “Fetva vermiş Kocabaşlı Kör Müftü / Şah diyenin dilin keseyim deyü / Satır yaptırmış Allah’ın laneti / Ali’yi seveni keseyim deyü.” Tabii, Pir Sultan Abdal bununla da yetinmez, her gittiği yerde fetvaya karşı çıkışlarını, direncini sürdürür. Nereye gitse Şah’ı över, bunun için ölümü de göze aldığı duyurur, yeni yeni demeler söylemeye devam eder. Yine o demelerden bir tanesinde “Padişah katlime ferman dilese / Yine geçmem ala gözlü Şah’ımdan / Cellatlar karşımda satır bilese / Yine geçmem ala gözlü Şah’ımdan” diye devam ediyor, bu da çok uzun, son kıtasında yine Pir Sultan Abdal diyor ki: “Pir Sultan Abdal’ım derim vallahi / Ölsem terk eylemem piri billahi/ Huzurımahşerde dilerim Şah’ı / Yine geçmem ala gözlü Şahımdan.” Muhbirler ve münafıklar Pir Sultan’ın bu dediklerini hemen Hızır Paşa’ya yetiştirirler, “Senin fermanını da, müftünün fetvasını da dinlemiyor bu adam. Her gittiği yerde Şah’tan söz ediyor.” derler. Hızır Paşa da askerlerini gönderip Pir Sultan Abdal’ı Sivas’a getirir. Eski piri, ne yapsa da ne etse de yine de gönlü razı olmaz, pirine saygıda kusur etmemeye çalışır, saygısızlık etmez Hızır. Fetvadan, “pirim” demelerinden hiç söz etmez Pir Sultan Abdal’a. Siniler içinde nefis yemekler sunar pirine ama Pir Sultan Abdal yemeklere elini dahi sürmez. Hızır Paşa pirinin yemeklere elini sürmediğini görünce sorar: “Pirim, yoldan geldin, açsındır ama yemeklere elini sürmedin, neden?” Pir Sultan eski müridine şunları söyler: “Sen haram yedin, zina ettin, yetim malına el attın, onların ahını aldın, yoksullara haksızlık ettin. Senin bu haram parayla yaptırdığın yemeklerine ben değil, köpeklerim dahi ağızlarını sürmezler.” Pir Sultan bunları söyledikten sonra paşa konağının penceresine koşar ve paşa konağının penceresinden Banaz’daki

köpeklerine seslenir Pir. Banaz'daki köpekler koşarak gelirler konağa, sofradaki yemeklere yaklaşırlar ve bir kez kokladıktan sonra hiç dokunmadan geri çekilirler. Bunu kendisine hakaret kabul eden ve çok kızan Hızır Paşa, Pir Sultan'ı tutuklatıp Sivas'taki Toprakkale'ye hapsedirir ama birkaç gün sonra yaptığından pişman olur. Ne de olsa Pir Sultan onun eski piridir ve çevrede saygı gören, sevilen birisidir. Pir Sultan'ı hapisten çıkartıp huzuruna getirir, ona bir öneride bulunur: "Pirim, içinde 'Şah' sözü geçmeyen üç deme söyle, seni bağışlayacağım." der. Hızır Paşa bu sözleri üzerine Pir Sultan'a sazını uzatır ve Pir Sultan sazı alır, ilk demesini söyler: "Hızır Paşa bizi berdâr etmeden / Açılım kapılar Şah'a gidelim / Siyaset günleri gelip yetmeden / Açılım kapılar Şah'a gidelim / Gönül çıkmak ister Şah'ın köşküne / Can dayanmak ister Ali müşküne / Pirim Ali, On İki İmam aşkına / Açılım kapılar Şah'a gidelim." Tabii, bu uzundur, hepsini okumayacağım. İkinci demesinde yine Pir Sultan "Kul olayım kalem tutan ellere / Kâtip ahvalimi Şah'a böyle yaz / Şekerler ezerim şirin diline / Kâtip ahvalimi Şah'a böyle yaz." Yine, dediğim gibi, bu da çok uzun. Üçüncü demesine geçmeden önce sanki meydan okur Pir Sultan, inadına "Şah" der, "Şah"la bitirir demelerini. Hızır Paşa iyice kızar. Çevresindekiler "Bir Kızılbaş parçası seni dinlemiyor, bu nasıl iştir, nerede kaldı senin paşalığın?" diyerek Hızır Paşa'yı gaza getirirler. Pir Sultan kimseye aldırmandan üçüncü demesini de söyler: "Karşıdan görünen ne güzel yayla / Bir dem süremedim giderim böyle / Ala gözlü Pirim sen himmet eyle / Ben de bu yayladan Şah'a giderim." Ve bu da yine çok uzundur. Artık Hızır Paşa iyice çileden çıkar "Günah benden gitti, atın şu adamı zindana, akli başına gelsin." diye bağırır, adamlarına talimat verir ve Pir Sultan'a döner "Yarın asılacaksınız Pirim." diye ekler. Zindana götürürler Pir Sultan'ı. Sivas'ın "Keçibulan" denilen bir yerinde onu asmak için bir darağacı kurarlar. Sabah güneş doğmadan önce onu asmak için alıp getirirler Keçibulan'a. Darağacına çıkarırlarken kimsenin ardından yas tutmasını istemez Pir Sultan Abdal ve bununla ilgili de başlar bir deme söylemeye: "Bize de Banaz'da Pir Sultan derler / Bizi kem kişi de bellemesinler / Paşa hademine tembih eylesin / Kolum çekip elim bağlamasınlar." Ve bu da çok uzun bir demedir. Pir Sultan'ın asılmasından önce bir buyruk daha verir Hızır Paşa; herkes Pir Sultan'ı taşıyacaktır, taşlamayanlar ölümlü cezalandırılacaklardır. Pir Sultan'ın asılmasını izlemeye gelenler ellerine taşlar alıp atmaya başlarlar ona ama hiçbir taş değmez Pir Sultan'a. Pir Sultan'ın musahip kardeşi Ali Baba da buyruğa uymak zorunda kalır. O da pirine taş atabilir mi hiç, mümkün mü bu? O da eline bir gül alır ve gizlice Pir Sultan'a gül atar. Pir Sultan, Ali Baba'nın kendisine gül attığını görür ve çok üzülür. İdam sehpasında şu demeyi söyler: "Şu kanlı zalimin ettiği işler / Garip bülbül gibi zareler beni / Yağmur gibi yağar başıma taşlar / Dostun bir tek güllü yaralar beni." "Hâlâ dilini tutmuyor bu adam." deyip hemen ipi geçirirler boynuna. Tabii, bu hikâye çok uzundur, ben sadece... Size niye anlattım? Bugün de Hızır Paşa rolüne soyunanlara, bugün de Hızır Paşa rolüne kendini kaptıranlara bir ibret olsun diye bu hikâyeyi, bu gerçeği hatırlattım. Demokrasiyi ve Meclisi idam edip tarihe gömmeyin diye bunu hatırlattım. Hep birlikte gelin ortak akıl üretelim diye bunu hatırlattım. Çok geç değil henüz, geniş tabanlı bir uzlaşmayı ortak akılla gelin birlikte üretelim, çekin bu önergeyi diye hatırlattım. Sivil toplum örgütlerini, meslek örgütlerini, akademisyenleri, üniversiteleri, Meclis içindeki ve dışındaki bütün siyasi partileri davet ederek darbe anayasasından arındıralım, halkın ihtiyacı olan gerçekten sivil bir anayasayı, güçlendirilmiş parlamenter sistemi birlikte yapalım, çok geç değil diye bunu hatırlattım. Hızır Paşa'yı bugün anan yok belki ama Pir Sultan Abdal bugün dünyanın dilinde felsefesiyle, düşüncesiyle bütün dünyaya örnek olmuştur.

Kıymetli milletvekili arkadaşlarım, bugün getirdiğiniz bu metnin genel gerekçesini görüşüyoruz. Bakın, gerekçede ne yazmışsınız: "Darbelerle oluşan ve beslenen vesayetçi anlayış zaman zaman açık veya üstü örtülü şekilde milletin seçtiği iktidara müdahalelerde bulunmuş, daima kendini iktidarın asıl sahibi olarak görmüştür." diyorsunuz ve eleştiriyorsunuz. E, peki, on beş yıldır bugün iktidarı elinde tutan bu güç kendini iktidarın asıl sahibi olarak görmüyor mu? Daha fazlasını görüyor.

Ve yine, genel gerekçede yazmışsınız, bakın, aynen okuyorum: “Devlet ve siyasal tarihimiz göstermiştir ki yürürlükteki anayasaların tercih ettiği hükümet sistemleri, beklenen kamusal faydayı istenen düzeyde sağlayamamış, istikrarsızlıkların, krizlerin ve vesayetlerin önünde mutlak bir güvence oluşturamamıştır. Özellikle 1982 Anayasası, saf parlamenter sistem yerine, Cumhurbaşkanı ve güçlü yürütme ekseninde konumlanan bir yapı özelliği göstermektedir.” Devam ediyorsunuz., “Özü itibarıyla 1961’de oluşturulan mevcut hükümet sisteminin Türkiye’de bir türlü istikrar üretmediği görülmüştür. 1983’ten günümüze kadar geçen otuz üç yılda 21 hükümet kurulmuş, bu hükümetlerin ortalama ömrü yaklaşık bir buçuk yıl sürmüştür. Ülkemizdeki siyasi hayatın istikrara kavuşturulması ve tartışmasız istikrar üreten bir sistemin benimsenmesinin önemi açıktır. Bu bakımdan, milletin sadece yasama organını seçtiği, yürütme organının yasama organı içinden çıktığı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi dengelerinin hükümet kurma ve hükümet düşürmede etkili olduğu bir sistem yerine...” neyi öneriyorsunuz? Diyorsunuz ki: “Yasamanın ve yürütmenin ayrı ayrı ve doğrudan millet tarafından seçildiği bir sistemin benimsenmesinin ülkemizin şartları ve ihtiyaçlarına daha uygun olduğu anlaşılmıştır.” Çok güzel. Peki, bugün bu getirdiğiniz teklifte yürütmeyi millet mi seçiyor, yoksa Cumhurbaşkanı mı atıyor? Hem gerekçede yazıyorsunuz hem teklifte kendi gerekçenizi çürütüyorsunuz. Cumhurbaşkanı yürütmeyi kendisi atayacak ama siz kalkıp döneceksiniz “Millî irade seçti, millî irade yansıdı.” diyeceksiniz. Lütfen aklımızla alay etmeyin, yok böyle bir şey. Bakın, ben buradan sizin gerekçenizi okudum. Hiçbir cümle ilavem yok, tamamen sizin yazdığımız genel gerekçe. Ama getirdiğiniz teklif burada -şimdi onları konuşacağız- getirdiğiniz teklifte de yürütmeyi millet seçmiyor, tamamen Sayın Cumhurbaşkanı atıyor.

Evet, sevgili milletvekili arkadaşlarım, bakın, bugün bu getirdiğiniz sistem “millî ve yerli bir sistem” diyorsunuz. Tabii, bunun ne kadar millî ve yerli olduğunu salı gününden beri tartışıyoruz. Arkadaşlarımız getirmişlerdi, bunu burada sizlerle de paylaştılar. Suriye Anayasası’ndan çalıntı olduğu gerçeği var, farklı yerlerden çalıntı olduğu gerçeği var. Tabii, “millî ve yerli” deyince Esad’ın millî ve yerlisiyle karıştırıldı galiba diye de düşünmeden edemiyorum yani Esad mı millî ve yerli onu anlamıyorum. “Kardeşim Esad” a döndünüz geri, tabii, o ayrı, o da burada.

MEHMET UĞUR DİLİPAK (Kahramanmaraş) – Kardeşiniz Esad’la mutlu olun.

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Bu da burada bakın, sizin yaptığımız anlaşma burada. Sadece “Kardeşim Esad” dememişsiniz, onu da dersiniz yakında. Hep kandırılıyorsunuz, çark ediyorsunuz. Artık biz bile yetişemiyoruz hızınıza ama MHP yetişti galiba hızınıza çünkü anlaştınız, onu bilemiyorum.

Neyse ben döneyim.

Şimdi, bakın, dünyada iki tane sistemi en iyi şekilde uygulayan iki örnekten –çok uzatmadan, başımızı şişirmeden- başkanlık sistemi ve yarı başkanlık sistemi ve döneceğiz, bizim şu anda konuştuğumuz sistemi masaya yatıracağız.

Şimdi, başkanlık sistemi, hiç tartışmasız, bu herkesin kabul ettiği bir gerçektir, dünyada uygulanan en başarılı ve bana göre de tek örneği Amerika Birleşik Devletleri’nde uygulanan sistemdir. Şimdi, Amerika Birleşik Devletleri’nde uygulanan sistem ve sizin getirdiğiniz sistemi yan yana koyduğunuz zaman akıl alacak gibi bir şey değil zaten, onları yine konuşacağız da, ben sizlere sadece Amerika’daki başkanlık sistemini kısa notlarla hatırlatacağım ve hazırladığımız metinle kıyaslamanızı da birlikte yapacağız. Şimdi, başkanlık sistemine geçişte köklü ve çok kapsamlı bir reform gerekiyor aslında, bütün yönetimin sisteminin köklü bir şekilde değişmesi gerekiyor ama biz de tabii, maalesef böyle bir ön hazırlık yapmadık, yapılmadı. İki partinin iki yetkilisinin kapalı kapılar ardında nasıl bir hazırlık yaptıklarını biz de bilmiyoruz, öğreneceğiz zaman yazacak onu. Nasıl bir pazarlık içerisinde böyle bir metin çıktı ortaya onu bilmiyoruz ama bakın, dünyada başkanlık sistemini demokrasiyle bağdaştırmayı başarmış neredeyse tek ülke Amerika’da çok katı bir güçler ayrımı sistemi mevcuttur, çok katı bir

güçler ayrımı sistemi var, çok etkin bir denge denetim mekanizması var orada. Şeytan ayrıntıda gizlidir; denge denetim mekanizmalarının biri bile eksik kalırsa bütün sistemin dengesi bozulabilir. O nedenle bunu doğru başarmak çok zordur. İşte o yüzden dünyadaki başkanlık sistemleri içerisinde bunu doğru başarabilen tek örnektir Amerika diyoruz.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanına Amerika başkanına sağlanandan çok daha etkin ve esnek bir yetki alanı sağlıyor bugün bile belki, uygulanan fiilî durumdan bahsediyorum. E, şimdi, tasarladığınız başkanlık sisteminde de başkanın Meclisi fesih yetkisi getiriyorsunuz. Böyle bir şey Amerika'da başkanlık sisteminde yok. Temel felsefesine de aykırıdır Amerikan başkanlık sisteminin, tam tersine başkanlık sisteminde katı güçler ayrımı vardır ve başkanlık kesinlikle hiçbir şart altında meclisi feshedemez orada. Bir örnek: Amerika Birleşik Devletleri'ndeki başkanlık sisteminde meclis başkanına göre bir adım da öndedir ve daha yetkilidir. Çünkü azil yani görevden alma prosedürüyle başkan bir kusurlu davranıştan dolayı bile Amerika meclisi görevden alabiliyor. Biliyorsunuz, "Amerikan meclisi" derken, onu hatırlatayım, Meclis yani Kongre Temsilciler Meclisi ve Senatodan ibarettir. Meclis Amerika Birleşik Devletleri başkanının birçok kararını veto edebiliyor. Milletvekilleri yani Temsilciler Meclisi ve senatörler Amerika'da çok güçlü. Amerika'da elli yıldır dar bölge tek aday sistemi uygulanmaktadır ve iki yılda bir sistem, iki yılda bir meclisin üçte 1'i yenilenmektedir. İki yılda bir halk kısmen yoklanmaktadır. Bu da iki sonuca yol açmaktadır. Nedir bunlar? Birincisi: Milletvekilleri seçilmek ve tekrar seçilmek için tek yapmaları gereken seçmenlerini memnun etmektir, başkanlarını değil. İkincisi de: Sıkça halka gidildiği için, akıllarında sürekli seçmenlerine hesap verme düşüncesi hâkim olduğu için başkanın talimatlarına göre hareket etmek gibi düşünceleri büyük ölçüde yoktur. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki sistemde başkanın milletvekilleri üzerinde parti kontrolü yoktur. Güçlü ve bağımsız bir yargı vardır orada. Bizdekini biraz sonra tartışacağız, konuşacağız getirilen sistemdeki yargının ne hâle getirilmek istendiğini. Amerika Birleşik Devletleri'nde yargı tam bağımsızdır. Amerikan başkanının anayasa mahkemesi yargıçlarını atama hakkı dışında yargıya ilişkin herhangi bir yetkiye sahip değildir Amerika'da. Ayrıca, anayasa mahkemesi yargıçları ömür boyu atandıkları için, örneğin Başkan Obama neredeyse sekiz yıl iktidarda kaldı, sadece 2 yargıç atayabildi. Diğer yargıçlar eyalet yargılarıyla, eyalet kanunlarına göre atanmaktadır. Bu yargıçların çoğu da Amerika'da halk oylamasıyla, seçimle göreve gelmektedir. Özetle, Amerika Birleşik Devletleri Başkanının veya Meclisin Amerika'da yargı üzerinde hiçbir etkisi, yargıların seçiminde hiçbir yetkisi yoktur. Amerika Birleşik Devletleri'nde yargı güçlüdür, insan haklarını ve demokrasiyi her zaman korumuştur. Hep söylenir, "Ne güzel Amerikan Anayasası, ne kadar da kısa." diye. Biliyorsunuz, gerçekten de Amerikan Anayasası 7 maddedir, sadece 7 madde ve 27 tane de tadil maddeden oluşur. Böyle kısa bir anayasaları vardır. Dünyanın en kısa anayasasıdır ama buna karşı sistem iki yüz yılı aşkın süredir çok iyi bir şekilde işlemektedir. Anayasa Mahkemesi içtihatlarıdır esasında bugünkü Amerikan Anayasası'nın özü. Aksi takdirde, birkaç maddeyle iki yüz yıldır bu boyutta bir ülkede sistemin işlemesi gelişen ihtiyaçlara ve sorunlara cevap verebilir mi? Mümkün değil. Önemli bir örnek vereyim: Anayasalık tadil şöyle der özetle: "Meclis, yani Kongre görüş ifade etme özgürlüğünü veya basın özgürlüğünü veya toplanma özgürlüğünü kısıtlayan bir yasa geçiremez." Bakın, tekrar ediyorum: "Meclis, yani Kongre görüş ifade etme özgürlüğünü veya basın özgürlüğünü veya toplanma özgürlüğünü kısıtlayan bir yasa geçiremez." Amerikan üst mahkemesi bu bir cümlelik madde bazında onlarca çok önemli karar almıştır ve her zaman Amerikan vatandaşlarının hak ve özgürlüklerini korumuştur.

Bir başka husus: Amerika'da güçlü ve bağımsız bir medya vardır. Amerika Birleşik Devletleri'nde yargının ifade özgürlüğünü ve medyayı korumasından dolayı örneğin bir "WikiLeaks" ve bir "Edward Snowden" krizleri yaşandı, yüzlerce devlet sırrını gazeteler yayınladı ama bunları yazan hiçbir gazeteci Amerika'da bu yüzden takibe dahi maruz kalmadı ve tabii, hapse de atılmadılar.

Fransız sisteminde de gördük ki güçlü demokrasi ve insan hakları olan ülkelerde 3 güç arası ayırım ve denge denetimi dışında 4'üncü güç ve son derece önemli güç medya gücüdür.

Neticede, demokrasilerde bağımsız ve dürüst bir medya halk adına en önemli denetim mekanizmalarından biridir. Yönetimin şeffaflığı açısından neredeyse kaynaktır. Başkanlık sistemi -yani siz tabii buna başkanlık sistemi demiyorsunuz, Cumhurbaşkanlığı diyorsunuz da, kamufle ediyorsunuz ama bazı vekilleriniz de yanlışlıkla da olsa doğruyu söylüyor, başkanlık sistemi diyori- federasyonlara en uygun sistemdir, güçlü ve bağımsız eyaletlerin önünü açar. Uyarıyoruz, bugün uyarıyoruz, tarihe not düşüyoruz: Genelde başkanlık sistemi federasyonlara çok uygun olduğu için, Amerika Birleşik Devletleri'nde, yasama, yargı ve medya dışında en önemli güç esasında eyaletlerdir. Her eyaletin kendi seçilmiş yönetimi, yasama ve yargı kadrosu vardır. Sadece bazı alanlar ve özellikle dış politika ve savunma gibi alanlar Amerika Başkanına ve Ulusal Meclise bırakılmıştır. Bu önemli hususu göz ardı etmek tüm sistemi yanlış anlamaya yol açacaktır.

Sonuç: Demokratik bir başkanlık sistemini başarıyla kurmak son derece zordur. Neredeyse tek örnek, tekrar tekrar söylüyoruz, Amerika Birleşik Devletleri'dir. Demokratik bir başkanlık sistemi için, bakın, sıralıyorum:

1)Katı güçler ayrımı şarttır. Başkan Meclisi feshedemez, kontrol edemez; tam tersi, Amerika'da Meclis, Başkanı, kusurlu hareketten dolayı bile görevden alabilir.

2)Denge denetimi şarttır. Başkanın neredeyse tüm kararları Meclis denetimi ve onayına tabidir Amerika'da. Bizdeki biraz sonra konuşacağız.

3)Meclis üyeleri;

a)Seçim sisteminden,

b)Amerika Başkanı parti yönetiminde olmadığından,

c)Parti kontrolü güçlü olmadığından

gerçekten bağımsızdır.

Bizdeki gibi, ben oturacağım Ankara'da listeyi yazacağım, göndereceğim illere, oradaki seçmenler de o listeye oy verecekler diye bir dayatma söz konusu değil.

4)Yargı güçlü ve tamamen bağımsız olmak zorundadır. Amerika Birleşik Devletleri Başkanı yargıda herhangi bir atama yapamaz. Bizdeki gibi Fatih'ler yoktur orada. Az sayıda Anayasa Mahkemesi üyesi hariç, yürütmenin yargıçların seçiminde hiçbir rolü yoktur orada.

5)Medya tam koruma altındadır ve demokrasinin bekçilerinden de biridir. Türkiye'deki gibi havuz medyası değil.

6)Eyaletlerin kendi yönetimleri vardır. Başkan bir nevi dış dünyaya karşı koordinatör olarak düşünülmüştür ve federasyonlara uygun bir rolü vardır.

Demin de söyledim, yine söylüyorum: Şeytan ayrıntıda gizlidir ve bu saydığım 6 temel şarttan herhangi biri eksik kalırsa gerçekten demokratik bir başkanlık sistemi kurulamaz ve demokrasi için riskli bir sistem oluşur.

"Türkiye'ye hangi sistem en uygundur?" sorusunun cevabını ben çok, açık, net söylüyorum: Parlamenter sistemdir ve parlamenter sistemin de güçlendirilerek devam ettirilmesi gerekir.

Şimdi, Türkiye’de, klasik parlamenter sistemlerin ötesinde Fransa’daki yarı başkanlık sistemine çok yakın ya da şu anda Türkiye’de uygulanan fiilî durumun biraz da Amerika’daki yarı başkanlık sistemine benzediği konuşulur ve tartışılır. Şimdi, Avrupa’daki neredeyse tüm demokrasiler parlamenter rejimle idare edilmektedir. Parlamenter rejim, mükemmel olmasa da, bilinen, denenmiş, en standart demokratik rejim türüdür. Başkanlık sistemini -tekrar tekrar söylüyorum, kayıtlara geçiriyorum- Amerika Birleşik Devletleri hariç neredeyse hiçbir ülke tam demokratik şekilde uygulayamamışlardır ve uygulayamıyorlar. Bu sebeple, benim görüşüm basit: Denenmiş ve demokrasiyle en bağdaşan sistemin devamını tercih edelim diyorum.

Peki, şu an sistem çok mu tatmin edici? Hayır. O zaman ne yapmalıyız? Yapmamız gereken şu: Bugün önemli bir anayasa reformu gerekmektedir, biraz önce konuşmamın başında söyledim; hukuk devleti standartlarını ve bağımsız yargıyı güçlendirmemiz gerekmektedir. Bunun başlangıç noktası ise, yürütmeden daha bağımsız, aynı zamanda güçlü ve kaliteli bir yargı kurmak zorundayız.

HSYK Yasası’yla ilgili tüm yasalar Avrupa Konseyi Venedik Komisyonu raporları doğrultusunda tadil edilmelidir. Bunu Meclis çoğunluğuyla yapabiliriz, anayasal engel yok buna. Venedik Komisyonunun raporlarında daha güvenilir ve daha kaliteli bir yargı için de birçok öneri mevcut. Bunu buradaki çok kıymetli hukukçu vekillerimiz ve burada salı gününden beri bu tartışmayı izleyen çok kıymetli vekillerimiz çok iyi biliyorlar. Güçlenirken, yargı aynı zamanda daha da güvenilir olmalıdır. İnsan hakları ve demokrasi standardını yükseltmeliyiz. Son yıllarda, son dönemlerde yasalaşan MİT Yasası ve İnternet Yasası başta olmak üzere hak ve özgürlükler ve demokrasi standartları açısından sakıncalı yasaların tadil edilmesi gerekiyor. Bunu yine Meclis çoğunluğuyla yapabiliriz, buna anayasal bir engel yoktur.

Avrupa Birliği sürecini akıllıca canlandırmalıyız. Avrupa Birliğine körü körüne bir hayranlığım yok, onu söyleyeyim. Ancak dünyada kendi vatandaşlarına en yüksek demokratik ve sosyal standardı sağlayan ülkeler topluluğudur Amerika, bunu hepimiz biliyorsunuz. Bizde bu durumlu düzenlemelerden, bu tür düzenlemelerden faydalanmalıyız doğru olanı benimsemeliyiz yani. Ancak bir not: Avrupa Birliğiyle müzakere ederken daha bilinçli müzakere etmeliyiz. Örneğin geri kabul anlaşması Türkiye’nin tamamen aleyhine işleyecek bir anlaşmadır demiştik, o zaman da ve kısa vadeli popülist kazanım için yapılan bir anlaşmadır demiştik, vize kolaylığı için o zaman ama bunları dikkate almadınız. Bu tür ciddi hatalardan uzak durarak Avrupa Birliği sürecini akıllıca ilerletmeliyiz. Ne yapmalıyız? Gerçek bir AR-GE ve eğitim politikasını başlatmalıyız. Burada Güney Kore örneğini inceleyen herkes, nasıl doğru yapısal politikaların on ilâ yirmi yılda, hiçbir doğal kaynağı olmayan Güney Kore’nin kişi başına millî gelirini bugün Türkiye’nin neredeyse 3 misli hâline getirdiğini görecektir. Güney Kore’de bir kişi Türkiye’de bir vatandaştan ortalama 3 misli zengin. Güney Kore’de işsizlik ve enflasyon sembolik rakamlara düşmüş durumda. Türkiye yeterince katma değerli üretim yapamıyor. Enerji dışı ticaret açığımızın yüzde 98’i teknoloji ürünlerden. Doğru üretim ve AR-GE politikalarıyla Türkiye vatandaşlarına bu refah düzeyini sağlayabiliriz. Doğru eğitim politikaları da demokratik sistemin en güçlü destekçisidir, bunları gelin birlikte yapalım.

Sevgili milletvekili arkadaşlarım, bu kısa başkanlık sistemi, Amerika Birleşik Devletlerinde uygulanan başkanlık sistemini anlattım. Bakın yarı başkanlık sistemi Avrupa’da Fransa’da uygulanan ve neredeyse sadece Fransa’da gerçekten başarılı bir şekilde uygulanan tek sistemdir, onu da sizlerle paylaşacağım. Ama başkanlık sistemini, yarı başkanlık sistemini isterseniz paylaşmadan önce -bakın, bugün getirdiğimiz sistem çünkü yarı başkanlık demiyorsunuz başkanlık diyorsunuz, onları hiç boşuna zaman harcamak adına konuşmadan önce- sizlere bugün mevcut durumda... Biraz önce Sayın Bakan bizim bir arkadaşımıza söylerken “Bugün Anayasa yapmak için uygun ortam yoktur.”

demışti o arkadaşıımız. Sayın Bakan da dönüp “Doğru söylüyorsunuz, hep darbeler döneminde Anayasa yapılmıştır, bugün biz sivil bir Anayasa yapmak istiyoruz.” demışti ama. Ya, keşke Sayın Bakan burada olsaydı. Sayın Bakan da herhâlde bir şeyi gözünden kaçırmış olsa gerek “Ya, bugün de darbeler dönemi devam ediyor. Yine bugünkü yapılan Anayasa çalışması da darbeler döneminde yapılıyor.”

Getirdiğiniz bu teklif Anayasa’yı fiili duruma uydurma çabasının net bir örneğidir, kimse kimseyi kandırmasın. Anayasa’yı çiğneyip fiili duruma uygun hâle getirmek tipik bir darbe yönetimidir ve darbe dönemidir. Bu teklif 12 Eylül, 12 Mart darbecilerinin dahi vermedikleri yetkiyi bir kişiye verme projesidir. Bu hâliyle apoletli darbecilere rahmet okutuyorsunuz. Aslında bu süreç de bir dizi darbe sonucu ortaya çıkmıştır. Önce saray darbesiyle seçilmiş Başbakan Sayın Davutoğlu’nu devirmiştir. Ardından 15 Temmuz darbe girişimini ortak bir dirençle püskürtme başarısını gösterdik ancak buradan güçlü bir demokrasi ittifakı çıkarmak yerine iktidarın otoriter rejim fırsatçılığını maalesef görmekteyiz. 20 Temmuz darbesiyle olağanüstü hâl rejimini getirdiniz. Anayasa dışı fiili durum OHAL uygulamalarıyla yerleşik hâle getirildi. Son olarak her darbeye olduğu gibi 20 Temmuz darbesi de kendi anayasasını yapmak üzere bu diktatörlük anayasasını üretmiştir. Yani buradan da gördüğümüz gibi bugün de bir darbe döneminde anayasa yapıyorsunuz. Biz de diyoruz ki: Gelin, darbe döneminde yapmayalım, zamanımız var. Tekrar tekrar söylüyoruz “Çekin bu teklifinizi.” Ortak akılla, geniş katımlı, Meclis içerisindeki ve dışarısındaki bütün siyasi partilerin, üniversitelerin, STK’ların, meslek örgütlerinin ve bu konuda söz söyleyecek bütün herkesin birlikte oturup uzlaşıyla yapacağı bir anayasayı hazırlayalım, bu ülkenin geleceğini karartmayalım. Yarın çocuklarımızın yüzüne bakacak yüzümüz olsun.

Şimdi getirdiğiniz teklifte yetkili ama sorumsuz, hesap vermeyen bir cumhurbaşkanı. Nasıl mı? Bakın bunu da konuşalım, tartışalım. Yürütme yetkisi doğrudan ve tamamen Cumhurbaşkanına veriliyor. Başbakanlık ve Bakanlar Kurulu kalkıyor, Cumhurbaşkanı istediği bakanı, istediği gibi atayacak veya azledecek. Hükümet tamamen Cumhurbaşkanının istediği gibi şekillenecek. Bakanlar ve Hükümet için artık Türkiye Büyük Millet Meclisinde güven oylamasına gerek kalmayacak. Yani Hükümeti denetleyecek gensoru da ortadan kalkacak. Bakanlar sadece Cumhurbaşkanına hesap verecek ama Cumhurbaşkanı Meclise hesap vermeyecek, ne Meclisin ne de başka bir kurumun hesap sorma hakkı olmayacak. Şimdi, bakın biraz önce okudum sizin getirdiğiniz teklif ve genel gerekçe yani kendi kendinizi burada çürütüyorsunuz. Yarın, hani olmayacak ama, olur da yanlışlıkla da olsa halkoylamasına giderse, referanduma giderse orada bunu siz halka nasıl anlatacaksınız merak ediyorum? Bakın, genel gerekçede ne yazmışsınız, tekrar tekrar söylüyorum, “yol yakın, geri dönün.” diye. “Yasamanın ve yürütmenin ayrı ayrı ve doğrudan millet tarafından seçildiği bir sistemi getiriyoruz.” diyorsunuz. Ya, Allah aşkına halkın akıyla mı alay ediyorsunuz. Yürütmeyi millet mi seçmiş oluyor burada? Genel gerekçede bu yazıyor. Getirdiğiniz teklifte de diyorsunuz ki: “Hayır, yürütmeyi Cumhurbaşkanı atıyor.” Başkan yardımcılarını ve Bakanlar Kurulunu Cumhurbaşkanı atıyor. Şimdi Sayın Bakanım, burada seçilmiş mi oluyor, atanmış mı oluyor, Allah aşkına yapmayın.

ADALET BAKANİ BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – İki arasında farkı anlayamamışsınız.

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – O zaman anlatacağız, şimdi anlatacağız.

Demek ki AKP’nin Sayın Cumhurbaşkanını atamasını milletin seçmesi olarak algılıyor olması da vahim bir hata. Yani böyle bir şey yok.

Evet, devam ediyorum Sayın Bakanım, geldiğinize sevindim.

Yargılanmayan Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu yaratıyorsunuz. Nasıl mı? Bakın anlatacağız. Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Hükümet yetkilerinin tamamını ve hatta fazlasını kullanabilecek ama yargılanmasını neredeyse imkânsız hâle getiriyorsunuz. İşlediği suçlar için -600 milletvekili üzerinden konuşuyorum- salt çoğunlukla yani 301 imzayla soruşturma istenebiliyor, 5/3 oyla yani 360 oyla

soruşturma açılabilir, 3/2 oyla yani 400 oyla da Yüce Divana sevk edilebilir. Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanların suçları için de aynı kural geçerli oluyor. Başbakan ve bakanların soruşturulması mevcut şu anki sistemde 1/10 yani 55 oyla istenilebilir. Salt çoğunlukla da yani 276 oyla da Yüce Divana sevk edilebilir.

Şimdi, bu düzenlemeyle hem Cumhurbaşkanı hem yardımcıları hem de bakanlar neredeyse yargılanamaz hâle getiriliyor. Cumhurbaşkanı madem Başbakan ve bakanların yetkileriyle hatta daha fazlasıyla donatılıyor, o zaman cezai sorumluluğu da en azından onların şu anki sorumluluklarına denk olmalıdır diyorum.

Şimdi, partili Cumhurbaşkanı... Cumhurbaşkanının partisiyle ilişkisi devam edecek hem Cumhurbaşkanlığı hem de parti başkanlığı yapabilecek. Parti başkanı olarak hem bürokratları atayacak hem de Millî Güvenlik Kuruluna Başkanlık yapacak hem de Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunu ki burada “Yüksek”i de kaldırılıyorsunuz Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyelerini hem Anayasa Mahkemesi, Danıştay üyeleri ile Yargıtay başsavcı ve başsavcı vekilini de atayacak hem milletvekillerini belirleyecek hem de devletin ve milletin birliğini temsil edecek. Allah aşkına dünyanın neresinde böyle bir demokrasi var, dünyanın neresinde böyle bir Cumhurbaşkanlığı sistemi var?

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Bizde olacak işte.

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Evet yerli ve millî, ilk bizde olacak. Ha, olmayacak da inşallah, yani Allah göstermesin yani ülkemizde böyle bir kaza bela olmasında yani çocuklarımızın yüzüne bakamayız yoksa.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Dualarınız...

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – İnşallah olmayacak. Peki.

Hem partili olacak hem de tarafsızlık üzerine yemin edecek. Yani Cumhurbaşkanının yemin etmesini düzenleyen 103’üncü madde de aynen duruyor Sayın Bakanım. Nasıl olacak? Orada tarafsızlık üzerine yemin edecek, sonra dönüp Genel Başkan sıfatıyla parti yönetecek. Yani bu nasıl bir tarafsızlık ilkesidir, bu nasıl bir tarafsızlık yeminidir hakikaten bunu anlamakta da zorlanıyorum.

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Şimdiye kadarki tarafsızlığı gibi.

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Şimdi, öyle bir Cumhurbaşkanı yaratılıyorsunuz ki yasamaya da hâkim olacak. Nasıl mı? Bakın, sizin teklifiniz, ben burada hiçbir ilave yapmıyorum, teklifinizden aldıklarımı okuyorum.

Cumhurbaşkanı seçimi Meclis sistemiyle aynı gün olacak. Böylece parti başkanı olan Cumhurbaşkanı aynı zamanda milletvekili adaylarını da belirleyip kendine uygun Meclis oluşturacak, yasamayı belirleyecek. Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkararak yasama yetkisi kullanacak, Meclisi işlevsiz hâle getirip ülkeyi Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle yönetmesinin yolu açılacak.

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Bunların hiçbiri teklifte yok, kendi yorumunuz.

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Bakın burada, hepsinin altını çizdim. Teklifiniz burada, hepsinin altını çizdim, buradan çıkarttım.

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Okumamış olabilir misiniz acaba?

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Belki yani... Ama yok, Sayın Vekilim Komisyona hazırlayan kişilerden biridir, mutlaka okumuştur.

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Tabii canım, şaka yapıyorum ben de.

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Bakın burada, hepsinin altını çizerek buradan çıkardım.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) –Taslaktan herhâlde.

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Bilemiyorum. Yani bendeki sizin bize gönderdiğiniz yani biz hazırlamadık bunu Sayın Bakan.

Evet, devam ediyorum, Meclisi Sayın Cumhurbaşkanımız istediği zaman hiçbir gerekçe göstermeden feshetme yetkisine sahip olacak, doğru mu? Kendi seçimiyle birlikte tabii, orada bir denge denetleme için atıfta bulunmuşsunuz ama biraz sonra onu da anlatacağız nasıl olduğunu.

Cumhurbaşkanı bu kararı tek başına verebilirken, Meclis ancak 5/3 yani 360 oyla Cumhurbaşkanının görevine son verebilecek. Ya, Allah aşkına yapmayın, 1924 yılında gazi Meclisin Mustafa Kemal Atatürk’e dahi vermediği fesih yetkisini siz bugün Cumhurbaşkanına veriyorsunuz.

Yargıyı -demin söyledim- dizayn edecek. Nasıl mı? Bakın, Hâkimler Savcılar Kurulunun 6 üyesini, 5’ini atıyor, bir de tabii Sayın Adalet Bakanı olduğu için onu da Sayın Cumhurbaşkanı bakanları atadığı için, doğal olarak onu da atamış olduğu için 6 tane üyeyi doğrudan Sayın Cumhurbaşkanı seçmiş olacak. Kalan 6 üyeyi de, dönecek bu kez partinin genel başkanı sıfatıyla kontrol ettiği Meclis aracılığıyla seçmiş olacak yani yargıyı istediği gibi şekillendirmiş olacak.

Geliyoruz Anayasa Mahkemesine... 15 tane üye ve bunun 12 tane üyesini bizzat Sayın Cumhurbaşkanı atayacak. Doğru mu Sayın Bakanım?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şu anda nasıl?

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Geliyorum, oraya da geleceğim.

3 üyesini de partisi aracılığıyla yani kontrol ettiği, genel başkan sıfatıyla kontrol ettiği partisi aracılığıyla Meclis eliyle atamış olacak yani 15 Anayasa Mahkemesi üyesini de Sayın Cumhurbaşkanı atamış olacak.

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Teklifin neresinde “genel başkan” ifadesi var? Öyle bir şey yok ki.

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Partili Cumhurbaşkanı genel başkan olmayacak mı diyorsunuz, genel başkan olmayacak mı?

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – O siyasetin...

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Yok yok, ben onu öğrenmiş olmak için soruyorum, ben de bilgileneyim adına soruyorum yanlış anlamayın.

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Kusura bakmayın...

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Estağfurullah, yok ben severim, böyle muhabbetli sohbet daha güzel.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – AYM’ye üye seçiminde bir değişiklik öngörülüyor.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ali Bey siz konuşmanızı yapın, böyle bir usul yok.

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Sayın Bakan bir şey anlatıyor da ben dinlemek için...

Peki, devam ediyorum: Yargıtay cumhuriyet başsavcısı ve başsavcı vekilini Cumhurbaşkanı seçecek.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şimdi de öyle.

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Bütün yargıyı tamamen Cumhurbaşkanının eline veriyorsunuz onu anlatmaya çalışıyorum.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Uygulanan hüküm...

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Sayın Bakan, durun onlarda var, bakacağız.

Danıştay üyelerinin 4’te 1’ini seçecek, denge ve denetlemenin en önemli unsuru olan bağımsız yargıyı maalesef, “ruhuna el Fatiha” deyip yok edeceksiniz. Böyle bir sistem...

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Sayın Bakan, kararname yetkisi...

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Şimdi, bakın onlara geleceğim. Ama bir şeyi öğrendiğime çok sevindim yani partili genel başkan olmayacakmış. Sayın Cumhurbaşkanı genel başkan olmayacakmış; ona sevindim.

Şimdi, denetim yetkisi sıfırlanmış bir Meclis yaratılıyor. Gensoru ve güvenoyu kurumu yok ediliyor. Meclisin Hükümet üzerinde ne kurulurken ne de görev süresinde ne de bakanların işlemlerini denetleme yetkisi yok. Meclis soruşturmasının şartları ise çok ağırlaştırılmış durumda ancak 3/2 oyla Yüce Divana sevk edilebilecek, kaldı ki Yüce Divana gönderilmesinin de bir anlamı yok çünkü Yüce Divanın 15 üyesini de -biraz önce anlattığım gibi- Sayın Cumhurbaşkanı atamış olduğu için Yüce Divana kendi atadığı yargıçların, Yüce Divan sıfatıyla Sayın Cumhurbaşkanı nasıl yargılayacağını da sizlerin takdirine bırakıyorum.

Kanun yapma yetkisi gasbedilmiş bir Meclis yaratılmaya çalışılıyor. Nasıl mı? Meclisin en önemli yetkisi olan kanun yapma yetkisi sınırlanıyor. Cumhurbaşkanı’na da kararname yoluyla aynı alan açılmış oluyor. Cumhurbaşkanı’nın kanunu veto etmesinden sonra Meclisin aynı kanunu salt çoğunlukla yani 301 oyla çıkarması gerekiyor. Bu şekilde Cumhurbaşkanı’nın yasama yetkisini fiilen işlemez hâle getirip kararnamelerle ülkeyi yönetme imkânının önü açılmış oluyor. Meclis denetleyemediği Cumhurbaşkanı tarafından feshedilebiliyor. Fesih için gerekli hiçbir özel şart da yok. Cumhurbaşkanı hiçbir gerekçe göstermeden Meclisi feshedebiliyor. Meclisin Cumhurbaşkanı’na seçimi götürmesi için 3/2 çoğunlukla karar alması gerekiyor. Böylece denge olması mümkün mü acaba, Allah aşkına soruyorum, denge denetleme...

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Meclisin seçim kararı mı, seçtiği mi?

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Evet, o daha kötü, durun, o zaman o daha kötü.

Kaldı ki, seçilmiş bir Meclisin karşılıklı olsa dahi feshedilebilmesi güçler ayrılığına tamamen aykırıdır, zayıf meclis formülüdür; bu, kabul edilmesi mümkün olmayan bir düzenlemedir.

Yargı, siyasete teslim ediliyor. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunu demin anlatmıştım, 15 üyenin nasıl seçildiğini. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve Başsavcı Vekilini Cumhurbaşkanı direkt atıyor. Yani nasıl mı yargı siyasete teslim ediliyor, bunu anlatıyorum. Danıştay üyelerinin dörtte 1’ini Cumhurbaşkanı atıyor. Bu şekilde de her kademedeki yargı bütünüyle siyasetin emrine girmiş oluyor.

Cumhurbaşkanı’na kararname çıkararak merkezî idare kapsamında bölgesel yönetim birimleri, bölgesel yapılar, bölgesel kamu kurum ve kuruluşları oluşturabilme yetkisi de verilmenin yolu açılıyor yani bu, federasyona geçiş hazırlığı mıdır diye de buradan sormadan edemiyorum. Bu, bölünmenin yolunu açar diye de sizleri uyarıyorum.

Ha, bu anayasa geçerse ne olur? Allah göstermesin geçmeyecek de, ben Meclise güveniyorum, tekrar tekrar söylüyorum. Anayasayla bir diktatör yaratırız. Bakın, uyarıyorum, yapmayın, bu anayasayla bir diktatör yaratırız, her şeye dokunan ama kendisine dokunmayan bir diktatör ortaya çıkarırız. Bunu benden önceki konuşmacı kardeşlerim de söyledi, ben de söylüyorum, bu, Sayın Genel Başkanımız Kılıçdaroğlu için de hazırlansa biz buna “hayır” deriz; böyle bir şeyi kabul etmemiz mümkün değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Akyıldız, buyurun.

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Teşekkür ediyorum.

Demokratik rejimden tamamen ayrıлып otoriter bir rejim kurulur bu anayasa geçerse. Hiçbir vatandaşın can, mal ve hukuk güvenliği kalmaz. Her kişi, kurum ve kuruluş tek bir kişinin, bir diktatörün vicdanına terk edilmiş olur. Yönetimi denetleyecek hiçbir güç kalmaz. Devlet yönetiminde ve ülkede zorbalık hâkim olur. Bir kişi hem hükûmet hem meclis hem mahkeme olur. Yasama, yürütme ve yargı tek bir elde toplanmış olur. Etkisiz, yetkisiz, aciz ve sembolik bir meclis ortaya çıkarılır. Meclisi mezara, demokrasiyi de tarihe gömeriz eğer bu Anayasa teklifi geçerse.

Şimdi, nasıl tek adam? Biraz önce itiraz ediyordu arkadaşlarımız, ona açıklık getireyim. Şimdi, başkanlık sistemlerinde yürütme iki başlıdır; başkan ve bakanlar kurulu. Kamu hukukunun genel ilkesi de ne diyor bizlere? Bunu sayın hukukçularımız çok daha iyi biliyorlar, ben bir hukukçu değilim. “Yetki varsa sorumluluk da vardır.” diyor. Açıkça tüm yürütme yetkisini elinde tutan Cumhurbaşkanının, bu yetkisi oranında hukuki, idari ve siyasi sorumluluğu da bulunmamaktadır bugün bu taslakta. Yürütmenin asli organlarından Bakanlar Kurulu da pasifleştirilmekte ve tek adam yönetimine geçilmektedir.

Biraz önce sayın konuşmacılardan birisi vergi yapıyor falan diye söylemişti. Bakın, buna bağlı olarak madde 73’te “Vergi ödevi”, 87’te “Meclisin görev ve yetkileri”, 88’de “Kanunların teklif edilmesi ve görüşülmesi”, 93’te “Meclis faaliyetleri”, 96’da “Toplantı ve karar yeter sayısı”, 109 ve devam maddelerinde “Bakanlar Kurulu”, “Göreve başlaması”, “Bakanlıkların kurulması tüzüğü”, 117 “Millî Savunma”, 124 “Yönetmelikler”, 127 “Mahallî idareler”, 131 “YÖK”, 134 “Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu”, 155 “Danıştay” ve “Bütçe” düzenlemelerinden tüm “Başbakanlık” ve “Bakanlar Kurulu” ibareleri çıkarılmıştır. Hani yoktu, hani yapamıyordu Cumhurbaşkanı? Böyle bir niyetiniz yoksa bütün bu maddelerdeki “Başbakanlık” ve “Bakanlar Kurulu” ibareleri niye çıkarılmıştır?

Sonsuz erteleme hakkı veriyoruz. Savaş sebebiyle seçimlerin yapılmasına imkân görülmezse seçimleri geriye bırakma yetkisi Meclisteydi, şimdi bu yetki hem Mecliste hem de Cumhurbaşkanına birlikte verilmiş oluyor. Erteleme sebebi ortadan kalkmazsa aynı usulle bu işlem tekrarlanabiliyor yani eski düzenlemeye paralel olarak bu kararın kaç defa alınabileceği yönünde bir belirtme yok, hiçbir şey belirlenmemiş orada. Savaş bahanesiyle ülkenin içinde ciddi bir şiddet ortamı olmasa bile seçimler senelerce ertelenebilecek.

Şimdi, teklifte bir başka düzenleme, âdeta ırkçılığa varan bir düzenleme getiriyorsunuz. Teklifte “Cumhurbaşkanının nitelikleri ve tarafsızlığı” başlığı “Adaylık ve seçim” olarak değiştirilmiştir. Adaylık kriterinde “doğuştan Türk vatandaşı” olanlar ibaresi yer almaktadır. Bu durum vatandaşlık rejimiyle çelişiyor. Türkiye’de çok sayıda doğuştan Türk olmayan vatandaşımız var. Mübadeleyle gelen Yunan, Balkan halkları sonradan Türk vatandaşlığı almışlardır ve bunlar şimdi Cumhurbaşkanı olamayacaklar. Hatta başka bir örnek vereyim, Sayın Çalışma Bakanı Müezzinoğlu 1986’da Türk vatandaşı olmuştur. Kuşkusuz bu hüküm eğer Sayın Müezzinoğlu’ndan önce olsaydı Sayın Müezzinoğlu, Çalışma Bakanı olan Sayın Müezzinoğlu bu madde gereği dışarıda kalacaktı. Yani bu ırkçılığa varan düzenleme doğru bir düzenleme değil.

Tek yetkili, tekrar tekrar söylüyoruz... “Hükûmet sistemi” diyorsunuz ya, ben de “hükûmet sistemi” diye devam edeyim, oradan aldım, sizin taslağınızdan. Hükûmet sisteminin değiştiğini ve bunun rejim değişikliğine denk varabileceğini gösteren madde, Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerini düzenleyen 104’üncü madde. Yürütme yetkisinin tek sahibinin Cumhurbaşkanı olduğu 8’inci maddeyle de uyumlu olarak burada vurgulanıyor.

Çok vaktinizi almak istemiyorum, birçok konuyu atlayacağım çünkü çok konuşacak milletvekili arkadaşımız var.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Güzel güzel dinliyorduk efendim.

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Teşekkür ederim.

Şimdi, kamu tüzel kişilikleri yalnızca kanunla ve kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanarak kurulabiliyorken kanun yetki vermeksizin Cumhurbaşkanı kararnamesiyle de kurulabilir hâle getiriliyor. 104'üncü maddedeki yetkiye dayanarak düzenlenen üst düzey kamu görevlilerinin atanmalarına ilişkin usul ve esaslar da Cumhurbaşkanı kararnamesiyle düzenlenir hâle getiriliyor.

Yedek milletvekilliği... Bunu AKP'li çok sayıda milletvekili kardeşimizin de kabul etmediğini biliyoruz, onların da itiraz ettikleri bir madde. Şimdi, buradaki sıkıntı, asli Parlamento üyeliğinin boşalması hâlinde dört yöntem var; bir, ara seçim; iki, liste sırası; üç, yedek vekillik; dört, karma sistem. Düzenlenen sistem “yedek vekillik” olarak adlandırılrsa da tanımlanan sistem “liste sırası sistemi”dir aslında ama yedek vekillikte her milletvekilinin bir yedek vekili olur; liste sırasında da listedeki sıraya göre, milletvekilliği düşen kişinin yerine diğer kişi geçer. Üyeliğin boşaldığı seçim çevresinde siyasi partinin de yasama meclisinde sahip olduğu çoğunluk da bu yolla korunmuş olur.

“Üyelikle bağdaşmayan işler, madde 82... Anayasa'nın mevcut 82'nci maddesinde “Üyelikle bağdaşmayan işler” maddesinde yapılan değişiklikle “Bir üyenin belli konuda altı ayı aşmamak üzere Bakanlar Kurulu tarafından verilecek bir görevi kabul etmesi, Meclisin kararına bağlıdır.” şeklindeki düzenleme kaldırılıyor. Yürütme yetkisi ve görevlerinin Cumhurbaşkanı tarafından yapılacağına dair 8'inci maddede yapılan düzenlemeyle de, daha doğru bir ifadeyle hükümet sisteminin değişmesinden kaynaklı diğer hükümlerle de uyumun sağlanmasının yolu açılıyor.

Mevcut düzenlemede kanunlar Cumhurbaşkanı uygun görmediği takdirde, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından aynen kabul edilirse yasalaşiyor. Teklifte nasıl? Teklifte de Cumhurbaşkanının uygun bulmadığı kanun, Türkiye Büyük Millet Meclisine döndükten sonra, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla yani bugün 600 milletvekili üzerinden yorum yaparsak 301 milletvekilinin oyuyla tekrar düzenlenip geri gönderilmesi gerekiyor.

Dediğim gibi, birçok şeyi geçiyorum. Çok uzun konuşmak da istemiyorum, çok sayıda konuşacak arkadaşımız var.

Seçim dönemi... “Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanı seçimleri beş yılda bir aynı günde yapılır.” diyorsunuz. Başkanlık sisteminde dengeyi sağlayan en önemli unsurlardan birisi, seçim dönemlerindeki farklılıktır. Gerçi, siz “Başkanlık” demiyorsunuz, “Cumhurbaşkanlığı” diyorsunuz. Böylece, halk yönetimden memnuniyet veya memnuniyetsizliğini ara dönemlerde ifade etme imkânı bulmuş oluyor. Mesela, demin örneğini verdim, Amerika Birleşik Devletleri'nde Temsilciler Meclisi iki yıl görev yapıyor, Senato üyeleri ise altı ay görev yapıyorlar ve her iki yılda bir üyelerinin üçte 1'i seçimle yenileniyor. Türkiye'de aynı propaganda süreci sonrası ve aynı siyasi iklimle aralıksız ve başka denge-fren mekanizması olmaksızın, tam beş yıl süreyle iktidarı esir alıyor. Halk memnun olsa da olmasa da beş yıl süreyle, seçilen Cumhurbaşkanı eğer Meclisi feshetmezse iktidarı yürütüyor, beş yıl süreyle hiçbir şekilde halk müdahale edemiyor.

Yetki ve sorumluluğu biraz önce anlattım. Düzenlemede, madde 105'te neredeyse ömür boyu cezasızlık getiriliyor. Cumhurbaşkanının görevi dolayısıyla işlediği suçlarla diğer suçlar arasında bir ayrıma gidilmemiştir ancak Cumhurbaşkanının görevde bulunduğu sürede işlediği iddia edilen suçlar için görevi bittikten sonra da bu madde hükmü uygulanır.

Anayasa yargısında iptal davası... Danıştay, Anayasa Mahkemesinin seçimini biraz önce anlattım, bunları tekrar tekrar okuyup vaktinizi almayayım. Bir başka hususa geçiyorum.

Şimdi, bu sistemi, Türkiye'deki başkanlık sistemini isteyen Türkiye'de iki kişi var. Bunun birisi Abdullah Öcalan -elimde İmralı tutanakları var- birisi de Sayın Cumhurbaşkanı. Şimdi, İmralı tutanaklarında çok net, çok açık, çok aleni bir şekilde Abdullah Öcalan'ın –vaktinizi almayacağım, çok kısa bir yerini okuyacağım- başkanlık sistemiyle ilgili söylediği cümleyi... Size çok yakın gelecektir.

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Size mi söyledi bunu? Öcalan ile Cumhurbaşkanıyı beraberce kullanmanızı kınıyorum.

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Yok, sizin tutanaklarınız, bizim değil. Bak, sizin tutanaklarınız.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Tarih ne zaman?

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Tarih, okudum biraz önce, tekrar söylüyorum. 23 Şubat 2013 , İmralı.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Açılım süreci yani.

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Evet.

“Başkanlığı destekleriz.” diyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Ali Bey, yanlış söylüyorsunuz. AKP asla Öcalan'la görüşmedi, İmralı'yla görüştü.

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – “Başkanlığı destekleriz. Başkanlık sistemi düşünülebilir. Biz Tayyip Bey'in başkanlığını destekleriz. Biz AKP'yle bu temelde bir başkanlık ittifakına girebiliriz. Yalnız başkanlık, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki gibi olmalı, devlet meclisi gibi bir senato...”

VELİ AĞBABA (Malatya) – Adayla ve dağla görüşebilen tek parti AKP.

FUAT KÖKTAŞ (Samsun) – Ya, kendi konuşmacınızı dinleyin lütfen.

BAŞKAN – Arkadaşlar, sessiz olalım.

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Neyse, amaç anlaşılmıştır. Yani, bakın, bu bizim tutanaklarımız değil.

FUAT KÖKTAŞ (Samsun) – Grubun kendisi bile seni dinlemiyor yani.

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Onlar katkı veriyorlar Sayın Vekilim. Bitiriyorum, çok uzatmadım zaten, onlar katkı veriyorlar.

Bir başka hususa daha değinip bitireceğim. Şimdi, yine sizin 2012'de Anayasa Uzlaşma Komisyonuna sunduğunuz başkanlık sistemine ilişkin önergeniz, teklifiniz burada. Biraz önce sayın konuşmacının birisi söylemişti, ben onun için tekrar buna bir cümleyle değineceğim. Yani, o zaman bir başka siyasi partinin karşı çıktığı, kesinlikle kabul etmediği ama bugün de birlikte hazırladığı bu teklifin yani 2012'deki Anayasa Uzlaşma Komisyonuna AK PARTİ'nin vermiş olduğu teklifin, bugün konuştuğumuz teklifle çok da farklı olmadığını, peki aradan ne geçti de yani hangi şartlar, hangi ortam değişti de bugün bunu kabul ediyor noktasına gelmişsiniz, onu hakikaten kamuoyuyla birlikte biz de merak ediyoruz. açıklarsanız biz de bilgilenmiş oluruz, memnuniyetle de dinlemiş oluruz. Yani, çok net soruyoruz, o zaman “hayır” dediğiniz...

OKTAY ÖZTÜRK (Mersin) – Biz zaten tamamını söylemek istemedik. Size saygımızdan, bakın, tamamını söylemek istemedik.

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Teşekkür ederim.

Yani, o zaman kabul edilmeyen teklif bugün kabul edilmiş durumdadır. Tabii, bunları tarih yazacaktır. Yarın halk oylamasına olur da giderse şayet, o zaman halkın huzuruna çıktığımızda –inşallah gitmeyecek de- bunları zaten biz de, siz de detaylı bir şekilde konuşacağız, anlatacağız.

İLKUNUR İNCEÖZ (Aksaray) – Halka gitmeyi...

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Kesinlikle, o konuda hemfikiriz yani o konuda, halka gitmekten korkmuyoruz. Hatta, tam tersi, ilk gün -Sayın Grup Başkan Vekilim, siz burada yoktunuz galiba-başladığı gün biz ısrarla bir şey istedik, dedik ki: “Ya, bu halk oylamasına gitmesini istediğiniz bu teklifin görüşmelerinde halktan niye gizliyorsunuz? Sadece TRT çekim yapmasın. Burada diğer bütün kanallar da çekim yapsın, halk da bütün bu konuşmalarımızı dinlesin, canlı olarak Mecliste hangi şey konuşuluyor, Komisyonunda neler konuşuluyor, kim neleri söylüyor, kim neyi savunuyor halk öğrensin.” ama siz maalesef halktan korktuğunuz için sadece TRT dışındaki bütün kanalları dışarı çıkarttınız. Halktan korkmayın.

İLKNUR İNCEÖZ (Aksaray) – Biz halktan korkmuyoruz diye halka götürüyoruz.

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Ama halka anlatmaktan korkuyorsunuz. Halktan korkmayın yani halkın bu gerçekleri öğrenmesinden niye korkuyorsunuz? Yoksa halka gittiğiniz zaman bu gerçekleri anlatmayacak mısınız?

Değerli milletvekili arkadaşlarım, ben çok uzattığının farkındayım. Son olarak, size tekrar son bir teklif yaparak sözlerimi tamamlıyorum. Şimdi, olumsuzluklar bazen fırsatlar doğurur. Bugün yaşadığımız bu olumsuz tablo da bize bir fırsat doğurabilir. İleriye dönük olarak parlamenter sistemi güçlendirmemiz gerekiyor. Gelin, bunun için de çok geç değil, Cumhurbaşkanını tekrar Parlamentonun seçmesinin ve uzlaşmayla tarafsız bir Cumhurbaşkanı seçmesinin yolunu gelin birlikte açalım. Kesinlikle 3/2, 5/3 gibi nitelikli bir çoğunluk aranmalıdır, ben ona taraftarım. Bulursunuz, bulamazsınız diye bir şey yok. Seçimler yenilenir ve milletin hakemliğine gidilir, millettten de korkmaya gerek yok. 2007’ye bakmayın siz. 2007’deki, o günkü koşullar farklıydı. O zaman Parlamentonun süresi dolmak üzereydi ve o Parlamentonun arkasında yüzde 34’ü iktidar partisinin olmak üzere yüzde 55 çoğunluk vardı Parlamentoda. Nitekim daha sonra nasıl seçildi? Sayın Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, yeni Parlamento oluştu, hemen seçildi.

Dolayısıyla, eğer uzlaşma arıyorsak, ki aramalıyız, tarafsız Cumhurbaşkanı bakımından seçimde 3/2, 5/3 gibi nitelikli çoğunluk aramalıyız çünkü parlamenter sistemde Cumhurbaşkanı, siyasal sistemin emniyet sibobu gibidir. Şöyle örnek vereyim: Bir apartman düşünün Cumhurbaşkanı dairenin sigortası, yargı apartmanın sigortası işlevini görsün, tarafsız yargı. Yani şimdi sigortasız ev olur mu? Olmaz. Tarafsız olmayan Cumhurbaşkanı sigortası olmayan ev gibidir. Bugün tablo bu. Onun için gelin yol yakinken, yolun çok başındayız... Samimi olarak söylüyorum bunu, siyaset yapmıyorum, herhangi bir şekilde art niyetli bir şekilde söylemiyorum. Yarın çocuklarımızın yüzüne bakabilmeliyiz. Yarın çocuklarımıza çağdaş, yaşanılabilir, özgürlüklerin, demokrasinin, çağdaş, laik, hukuk sisteminin işlediği, güçlendirilmiş parlamenter sistemin, tarafsız Cumhurbaşkanının ve çağdaş medeniyet seviyesine çıkacak olan bir ülkenin önünü açacak olan bir Anayasa’yı birlikte yapalım diyorum ve hepimizi saygıyla selamlıyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Akyıldız, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, bir önerge var, okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2/1504 Esas numaralı Kanun Teklifinin geneli üzerindeki görüşmeler neticesinde konu açıklığa kavuşmuş olduğundan, Teklifin maddelerine geçilmesi hususunu arz ve teklif ederiz.

Cengiz Aydoğdu

Zekeriya Birkan

Adem Yeşildal

Aksaray

Bursa

Hatay

Gereke:

Bir konu üzerindeki görüşmelerin ilanihaye devam etmesi mümkün değildir. Ayrıca görüşülen konunun da vuzuha kavuşması nedeniyle İç Tüzük'ün 26 ncı maddesi gereğince işbu değişiklik önergesi verilmiştir.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, teklifin geneliyle ilgili bir kifayetimüzakere önerisi.

Komisyon üyelerimizin oylarınıza sunuyorum:

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ne sunuyorsun oylara, ne demek ya!

BAŞKAN - Kabul edenler...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ne deme, oylanmadan önce müzakere yok mu, ne yapıyorsun ya!

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Başkan, söz talebimiz var.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bu ne demek ya!

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Sayın Başkan, böyle bir şey olamaz. Söz vermek zorundasınız.(Gürültüler)

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Böyle saçmalık mı olur ya!

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Söz vermek zorundasınız.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Hangi düşünceler ifade edildi?

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Sayın Başkan, söz vermek zorundasınız.

BAŞKAN – Kabul etmeyenler....

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ne yapıyorsunuz siz ya! (Gürültüler)

BAŞKAN – Kabul edilmiştir.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ne yapıyorsunuz ya!

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bağırmadan konuş.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, teklifin...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ne saçmalyorsunuz ya! Ne demek bu ya!

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Otur yerine!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan, önerge üzerine...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Niye oturayım!

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Niye oturmayacaksın!

BAŞKAN – Devam ediyoruz görüşmelere...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Niye oturayım!

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Her gün mü konuşacaksınız?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Evet.

BAŞKAN – Beyefendi bir dakika...

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Böyle şey olur mu?

BAŞKAN – Ben konuşuyorum, oturun önce.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Konuşturmayacak mısınız?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Siyasi eşkıyalık yapıyorsunuz!

BAŞKAN – Eşkıya sensin! Dışarıdan gelip eşkıyalık yapan sensin! Eşkıya! (Gürültüler)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Teklifin geneli üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, ne yapıyorsunuz?

BAŞKAN - Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum:

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, ne yapıyorsunuz?

BAŞKAN - Kabul edenler...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Burası Meclis, Meclis!

BAŞKAN - Kabul etmeyenler...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ne yapıyorsun sen Sayın Başkan? Daha kimse bir şey söylemedi.

BAŞKAN - Kabul edilmiştir.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Böyle bir şey yapamazsın.

BAŞKAN - Teklifin geneli üzerindeki görüşmeler tamamlanmış, maddelere geçilmiştir. (Gürültüler)

1’inci maddeyi okuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASINDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 7/11/1982 tarihi ve 2709 Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 9 uncu maddesine “bağımsız” ibaresinden sonra gelmek üzere ve “tarafsız” ibaresi eklenmiştir.

(Gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, 1’inci maddeyle ilgili...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan... Ne yapıyorsunuz Sayın Başkan?

BAŞKAN - ...söz talebi var mıdır?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Ülkeyi de böyle yönetecekler.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Daha kötü, daha beter yönetecekler.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Aynı şeyleri dönüp dönüp anlatıyorsunuz ya.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Sayın Başkan, önergeyi önce konuşmamız gerekiyor.

BAŞKAN – 1’inci maddeyle ilgili söz talebi var mı?

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Sayın Başkan, önergeyi önce konuşmamız gerekiyor.

BAŞKAN – 1’inci maddeyle...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – 1’inci maddeyle ilgili, evet.

BAŞKAN - Sayın Altay, buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – 1’inci maddeyle ilgili evet. (Gürültüler)

BAŞKAN – İşte veriyoruz, işte otur yerine! Allah Allah!

1’inci maddeyle ilgili Sayın Altay’a söz veriyorum.

Buyurun. (Gürültüler)

Arkadaşlar, sakin olun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Önerge üzerine söz isteniyor, 30 tane milletvekili. Hayret bir şey!

BAŞKAN – Sayın Altay, buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan, bu Mecliste hep söylediğim bir şey var: Kanunlar her yerde çığnenebilir ama kanunların, Anayasa'nın, İç Tüzük'ün hiç çığnınamayacağı bir yer varsa orası burasıdır. Geçmişte 4+4+4 Yasası'nda da böyle bir iş yapıldı. Bu, parlamento tarihimize bir kara gün, bir kara leke olarak yazıldı. Sizin gelen önergeye de itirazım yok. Esasen baştaki tutumunuzda zaten 4+4+4'lük yöntemin aynısını izlemek suretiyle biraz muhalefeti konuşuralım, üç gün, beş gün -daha ben ana muhalefet partisi grup başkan vekili olarak tümü üzerinde görüşlerimi belirtmedim- sonra bir önerge oylarız, biraz bağırlırlı çağırılır... Önerge hakkındaki... Oylanabilir.

Süreyle ilgili her ne kadar İç Tüzük'te olmasa da kanunlar görüşülürken komisyonlarda süre tahdidi konulmamasının amacı kanun koyucu bakımından komisyonların bir mutfak çalışması, mutfak şeklinde enine boyuna konuşulması, süre tahdidi olmaksızın konuşulması ve Genel Kurulda gene İç Tüzük'te belirlenmiş sürelerle göre bunun konuşularak, yasalaşması ya da yasalaşmaması düşünülmüş, murat edilmiştir.

Sayın Başkan, hiç kusura bakmayın sizin şimdi biraz önce yaptığımızın tam karşılığı siyasi eşkıyalıktır. Evet, siyasi eşkıyalıktır.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Aynen, aynen.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sizin bağırlırlı çağırmanız... Eşkîya sizsiniz.

BAŞKAN – Sayın Altay, biz bu Komisyonun üyesiyiz, Başkanınız.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Başkan olabilirsiniz, siyasi eşkıyalıktan bahsediyorum ben.

BAŞKAN – Dışarıdan gelenler eşkıyalık yapıyor.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Siyasi eşkıyalıktan bahsediyorum ben.

ALİM TUNÇ (Uşak) - Hakaret etme, hakaret etme!

BAŞKAN – Senin gibi!

VELİ AĞBABA (Malatya) – Yazıklar olsun be!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Siz böyle bir önergeyi...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Beş gündür burada boş boş aynı şeyi dönüp dönüp konuşuyorsunuz ya! (Gürültüler)

BAŞKAN – Bir dakika arkadaşlar...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Böyle bir önergeyi... Burada sizin partinizin dışında 3 siyasi grup daha var. Salı gününden beri toleranssız söz niye verdiniz?

ALİM TUNÇ (Uşak) – Hakaret etmeden konuş.

BAŞKAN – Verdik.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Niye verdiniz?

BAŞKAN – Öyle şey olur mu?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Öyle geçemezsiniz, ayıp ediyorsunuz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Susturamazsanız bizi. Halk hareketini susturamazsanız.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ne susturacak be! Aynı şeyleri konuşup konuşup...

BAŞKAN – Sayın Altay, bakın...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Şu olabilirdi. Tümü üzerinde...

BAŞKAN – Anayasa değişikliği tarihinde bu kadar uzun bir geneli üzerinde görüşme yapılmamış.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Ee, siz de konuştunuz.

BAŞKAN – 82 tane Cumhuriyet Halk Partili vekil konuşmuş, 140 vekil konuşmuş. 82...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Yalan, yalan!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Nerede konuşmuş?

BAŞKAN – 140’dan fazla vekil konuşmuş. (Gürültüler)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Geneli üzerinde...

BAŞKAN – 40 saatten fazla geneli üzerinde görüşme yapılmış.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Yalan, yalan!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Geneli üzerinde şu tutanaklara göre 12 CHP’li konuştu.

VELİ AĞBABA (Malatya) – AKP de konuştu.

BAŞKAN – Yok, çıkarttık. Konuştu geneli üzerine.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Komisyon üyelerinden konuşmayan var Sayın Başkan.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sürenin yüzde 80’ini siz konuştunuz be! (Gürültüler)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan, geneli üzerinde...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkan, ben konuşmadım.

BAŞKAN – Bir buçuk saat konuştunuz.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Ben konuşmadım Sayın Başkan.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sen konuştun, saatlerce konuştun.

BAŞKAN – Sayın Tezcan, bir buçuk saat konuştunuz.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Hayır hayır. Ben Anayasa’ya aykırılık...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Saatlerce konuştun be! Ayıp ya!

BAŞKAN – Anayasa’ya aykırılık diye Anayasa şeyinde olur mu ya! (Gürültüler)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan, şimdi, bu oldubitti oylamalar size bir şey sağlamaz. Önerge üzerinde söz... Bizim de bir önergemiz olacaktı belki, benzer mahiyette. Bizler belki geneliyle ilgili konuşmaların on dakikayla sınırlandırılmasını önereceğiz.

BAŞKAN – Sayın Altay, biliyorsunuz, kifayetimizakere önerilerinin iki dayanağı var; birisi 26’ncı madde. 26 madde: “Komisyon gündemine hakimdir.”

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Oraya dayanıyor, evet.

BAŞKAN – Evet. Yani kurallar dışında, kural konulmamış hususlarda komisyon kendisi koyar, bir.

İkincisi: Medeni Kanun’un ve hukukun temel ilkesi...

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Onu siz ihlal ediyorsunuz.

BAŞKAN - Medeni Kanununun 2’nci maddesi: “Bir hakkın suistimalini, kötüye kullanılmasını hukuk himaye etmez.”

Üçüncü husus da: Parlamento teamüllerinde...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN - ...kıfayetimizakere önermeleri var. Komisyonlarda da bir uygulamadır bu.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Parlamento teamüllerinde Plan ve Bütçe Komisyonunda bu sıkça yapılır. Plan ve Bütçe... (Gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, sakın olun, bir dakika, dinleyelim Sayın Altay'ı.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Bizim görüşlerimizi niye almıyorsunuz? Cumhuriyeti yıkıyorsunuz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ya ne saçma bir düşünce. Cumhuriyet, hepimizin cumhuriyeti.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Plan ve Bütçe Komisyonunda bu yapılıyor, üyelere on dakika, üye olmayan milletvekillerine beş dakika söz sınırlaması bir ritüel hâline geldi. Ben sizden beklerdim ki Türkiye'nin, herkesin dikkati burada, önemli bir konu tartışılıyor. Kabul de edilebilir efendim, millet de kabul edebilir, o ayrı bir şey.

BAŞKAN – Şüphesiz, çalışma usulleri belli sonuçta.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Eder, etmez ama bizim, bu kadar önemli bir konuyu, bizce “rejim değişikliği”, sizce “sistem değişikliği” diye adlandırılan ve Türkiye’de herkesin dikkatinin burada olduğu bir konuda belli bir noktadan sonra oldubittiyse “Bir önerge gelmiştir. Kabul edilmiştir...” Bu gümrükten mal kaçırma mantığımızı bir kere size yakıştıramadım.

BAŞKAN – Hiç alakası yok, beş gündür devam ediyor.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Efendim, ilanihaye konuşalım demiyorum ama. (Gürültüler)

BAŞKAN – Bir tane var, bir tane. Bir tane var bizde, bir tane görüşme var.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Altay, madde üzerinde söz istiyorlar.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan, bu olmaz diye bir şey yok, elbet olacak. Bunu sonsuza kadar burada konuşamayız.

BAŞKAN – Devam etmez tabii ki.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ama ben burada çoğunluk partisinin mevkidaşım da olan grup başkan vekillerinin samimiyetsizliğine de dikkat çekmek istiyorum.

MEHMET AKİF YILMAZ (Kocaeli) - Grup başkan vekillerini...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ne alakası kardeşim, dur ya!

Biz bu konuyu konuşurken enine boyuna Komisyonunda konuşulmasında “Bizce bir mahzur yok.” denildi. O enine boyunanın endazesini tek başına sizin tayin etme hakkınız yok ama asıl utanılacak iş burada...

MEHMET AKİF YILMAZ (Kocaeli) - Beş gündür konuşuyorsunuz, beş gündür genel görüşme yapıldı.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hocam, bir dakika dur ya!

MEHMET AKİF YILMAZ (Kocaeli) – Senin için...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Konuşuyoruz burada be!

MEHMET AKİF YILMAZ (Kocaeli) – Genel görüşmenin en uzununu yapıldı.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Olabilir. Daha uzunlu da olur. Ne var? Sıkıldıysan çıkar gidersin!

MEHMET AKİF YILMAZ (Kocaeli) – Neyi çıkar gidersin!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Çık git! Hayret bir şey ya!

BAŞKAN – Bir dakika, Sayın Altay konuşsun.

MEHMET AKİF YILMAZ (Kocaeli) – Konuşuyor!

VELİ AĞBABA (Malatya) – Parmak vekilleri!

MEHMET AKİF YILMAZ (Kocaeli) – Konuşma boşa!

HAMZA DAĞ (İzmir) – Parmak vekili sensin!

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Parmak vekili sensin! (Gürültüler)

KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Ne ilgisi var parmakla? Sen parmaksın lan!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – “Lan” deme! Terbiyesizlik yapma! “Lan” diyorsun adama.

BAŞKAN – Kemalettin...

KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – “Lan” da derim “terbiyesiz” de derim!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bana mı diyorsun?

KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) – Hepiniz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Senin Allah belanı versin! İt oğlu it! (CHP İstanbul Milletvekili Engin Altay’ın su şişesi fırlatması) “Lan” deme diyorum.

BAŞKAN – Arkadaşlar...

Saldırgansın. Grup Başkan Vekilisin sen Grup Başkan Vekili! Sayın Altay... Sayın Altay... Grup Başkan Vekilisin, sen atıyorsun. Ayıp ya! (Gürültüler)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Özür diliyorum, özür diliyorum.

BAŞKAN – Bir dakika, sakın olun.

Arkadaşlar... (Gürültüler)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan, devam ediyorum.

BAŞKAN – Arkadaşlar... Arkadaşlar... (Gürültüler)

Sayın Altay, Grup Başkan Vekilisiniz. Siz atıyorsunuz suyu. Yazık!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Atana değil, attırana bak, ben özür dileyeceğim.

BAŞKAN – Attıran olur mu ya!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bütün CHP’li milletvekilleri otursun.

BAŞKAN – Hem küfrediyor hem atıyor ya!

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) – Tutanaklara bakalım. Hakaret de var ortada.

BAŞKAN – Sayın Elitaş, buyurun.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın grup başkan vekilinin bir kere başlangıç cümleleri...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Söz hâlâ bende, söz hakkı.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Bir dakika...

BAŞKAN – Şu şeyle oynamasın, söyleyin oradaki arkadaşla, ben oynayacağım bununla. Buna dokunma.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Ama hiç kimse bu Komisyonun üyelerinin aldığı karara “eşkıyalık” deme hakkına sahip değildir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Basbayağı eşkıyalık yapıyorsunuz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Otur yerine.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Eşkıyalığın âlâsı, âlâsı.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Buradaki milletvekillerini tahrik ederek... Bu görüşmeyi sağlıklı bir hâle getirmek Cumhuriyet Halk Partisi Grubu milletvekillerinin, maalesef, bundan önce de yaptıkları bir alışkanlıktır.

Eğer sayın grup başkan vekili madde üzerinde görüşmelerine devam edecekse Komisyon üyelerinin bu görüşmeleri dinlemesi mecburdur.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) – Öncelikle özür dilemesi lazım, hakaret var ortada.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Ama orada herkesten fazla sakın olması gereken grup başkan vekilidir. İşte, bakın, bu sırada grup başkan vekilinin attığı sudan dolayı milletvekili ıslanmıştır. Onun için, ben özellikle istirham ediyorum, sayın grup başkan vekili...

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – İlk siz attınız.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Grup başkan vekiliniz attı.

BAŞKAN – Sayın Altay... Sayın Grup Başkan Vekili, Sayın Altay...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Söz bende.

BAŞKAN – Sakin olalım, sessiz olalım arkadaşlar...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Siz ne yaparsanız yapın, biz burada bir olayın çıkmasına müsaade etmeyeceğiz bütün tahriklerinize rağmen. Bütün tahriklerinize rağmen, AK PARTİ'ye mensup milletvekillerinin bütün tahriklerine rağmen burada olay çıkmasına müsaade etmeyeceğiz, buna alet olmayacağız.

BAŞKAN – Sayın Altay...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Elitaş, sana da küfretmeler sinirlenir, bir su atarsın.

BAŞKAN – Öyle bir şey yok.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ben buraya kendime küfrettirmek için gelmedim.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – İlk suyu siz attınız, oradan geldi.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Oradan geldi, hayır. (Gürültüler)

ALİM TUNÇ (Uşak) – Yalan söyleme, yalan söyleme, yüzün kızarıyor.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Neyse. Gene de hoş değil, gene de hoş değil.

BAŞKAN – Arkadaşlar, sessiz olalım... Arkadaşlar, bir dakika...

Arkadaşlar, 1'inci maddeyle ilgili Engin Bey'e, Sayın Altay'a söz verdim, maddelere geçişi oylattım.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Biz konuşmadık daha.

BAŞKAN – Görüşeceğiz, maddelerde de devam edecek Akın Bey.

MEHMET AKİF YILMAZ (Kocaeli) – 23 madde var, rahat ol, hepsinde konuşursun.

BAŞKAN – Sayın Altay, mikrofonu açıyorum, devam edelim. Siz Grup Başkan Vekilisiniz, buradaki sükûnetin sağlanmasında sizin de üzerinize vazife düştüğü kanaatindeyim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Başkanım, elbette ama size de küfredilse siz de biraz sinirlenirsiniz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Küfür yok.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sinir, insani bir şeydir.

BAŞKAN – Küfür de edilmesin, sinirlenilmesin de.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ayrıca, efendim, ben yine de üzgünüm. Oradan da su geldi ama buradan, benim elimden...

BAŞKAN – Siz attıktan sonra... Ben takip ettim burada,

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Yok efendim. Neyse, kavgada yumruk sayılmaz yani oradan buradan. Ama bu manzaraya, bu tabloya bu Komisyonun gelmesi hoş değil.

Şimdi, Sayın Başkan, şunu yapamaz mıydınız: Şu nezaket içinde -iktidar partisine mensup mevkidaşlarıma da söylüyorum- olamaz mıydık merak ediyorum? Bir ara verip, toplayıp “Arkadaş, salı, çarşamba, perşembe, cuma, bugün cumartesi, geneli, makul bir süredir, birkaç önemli konuşmanız daha varsa bunu yapalım, maddelere geçelim.” diye bir teklif getirseydiniz pullarınız mı dökülürdü?

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Veyahut da süreyi kısaltsaydınız.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bir dakika arkadaşlar...

BAŞKAN – Bir dakika, Sayın Altay’ı dinliyoruz.

ADEM YEŞİLDAL (Hatay) – Maddelerde süreyi kısaltalım.

BAŞKAN – Bir dakika...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bu bir Anayasa değişikliği.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Biz konuşmayalım, direkt oylayın bitsin.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Arkadaşlar, ben konuşuyorum. Rica ediyorum...

BAŞKAN – Müsaade edin.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Alelade bir iş yapmıyoruz. Orta yerdeki size göre sistem, bize göre rejimle ilgili çok ciddi bir değişiklik yapıyoruz. “Efendim, bu, Parlamentoda çok konuşuldu. Parlamento tarihinde hiçbir şeyin tümü üzerinde bu kadar konuşulmadı.” Olabilir, olabilir. Bu Meclis, bir yanda savaşırken hem 1919-1920’lerde hem 15 Temmuzda çalışabilmiş bir Meclis. İşinize geldiğinde bununla iftihar ediyor, “Demokrasi için kol kola girdik.” diyorsunuz ya, biz de şimdi demokrasimizin geleceği daha iyi nasıl oluru burada, maalesef, sizlerle şekillendirmeye çalışıyoruz. Karşı görüşlere saygınız olacak.

Sizin bir takviminiz var, acı olan bu. Sayın Başbakan iki gün önce Komisyonun çalışma süresiyle ilgili kamuoyuna bir takvim verdi, acı olan burasıdır. Burası Türkiye Büyük Millet Meclisi, yasama organıdır, yürütmeyi denetleyendir. Terse dönmüş iş; yürütme yasamayı denetler, emir ve talimat verir hâle gelmiş. Bu beni üzüyor. Çok doğal olarak, parti aidiyeti içinde iktidar partisine mensup sayın milletvekillerimizin, sizlerin bunu kabullenmelerini doğal karşılıyorum. Biz iktidar olsak belki benzer bir tabloda biz de düşük refleks gösterebiliriz. Ama, arkadaşlar, bir yasama üyesi olarak hepinizin bu durumdan müşteki olmanız lazım, şikâyetçi olmanız lazım. Başbakanlar, cumhurbaşkanları Parlamenteoya talimat veremez.

BAŞKAN – Sayın Altay, zaten biz diyoruz ki bu sistem iç içe geçmiş durumda. Sayın Başbakan aynı zamanda yasamanın bir üyesi. Yasama içerisinden biri görüş bildirebilir. Değiştirelim onu mümkünse lütfen. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Aynı zamanı önemli değil ki bunun.

Sayın Başkan, size yönelttiğim, kaba kaçan, “Yaptığımız siyasi eşkıyalık.” lafını söylememe neden olan durum da şudur...

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Geri alın, geri.

BAŞKAN – Arkadaşlar, bir dakika.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – O lafı bana mezardan dedem çıksa geri aldırılmaz. Bu siyasi bir eleştiridir, bu kadar siyaset bilmiyorsan git işine bak. Bu bir siyasi eleştiridir.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Sakin, sakin.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ne demek, neyi geri alayım ya?

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sen de hiçbir eleştiriye tahammül edemiyorsun, “eşkıya” diyorsun, oradan bize laf atıyorsun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – “Siyasi eşkıya” dedim ben. (Gürültüler)

BAŞKAN – Ben de “Dağdan gelen eşkıyadır.” dedim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bana mı diyorsun onu?

BAŞKAN – “Dağdan gelen eşkıyadır.” dedim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Eşkıya genel anlamda öyle. Her neyse.

Bu yapılan bir siyaset. Ama, bakın, size de yakıştıramadım. Ben sizi çok nazik, zarif, naif bir insan olarak bilirim. (AK PARTİ sıralarından “Zaten öyle” sesleri)

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Aynen öyle.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hayır. “Bir önerge var, okutuyorum.” Ana muhalefet partisi Grup Başkan Vekili olarak böyle yapıyorum yani önerge hakkında bir laf edeceğiz. Başlarken ne güzel başlamışsınız, “Grup başkan vekilleri istediği zaman konuşabilir, grup sözcüleri konuşabilir.” (Gürültüler)

BAŞKAN – Öyle oldu.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ne oldu adaba? Ne oldu o siyasi nezakete?

Ben size söyleyeyim olacağı, Türkiye duysun: -basın var mı burada, vardır- AKP ama güzellikle ama kanla, zorla, yumrukla, topla, tüfikle... (Gürültüler)

BAŞKAN – Onu diyen sizsiniz. “Yüzde 98’le kabul edilse tanımam.” diyen sizsiniz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – 29’unda bunu bitireceksiniz Başkanım, ben biliyorum. 4+4+4’te olduğu gibi bitireceksiniz. Ama, bu vebali taşıyamazsınız, bir. Bunu size tavsiye etmiyoruz, iki. Muradımız buysa buna fırsat vermeyeceğiz, üç. Burada 4+4+4’te olan o fiziki kavgaların olmasını istiyorsanız, fiziki kavgalara müsaade etmeyeceğiz.

BAŞKAN – İç Tüzük’e göre...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ama, bu İç Tüzük’ü de size çiğnetmeyeceğiz.

BAŞKAN – Çiğnemiyoruz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bu İç Tüzük’ü size yedirmeyeceğiz.

BAŞKAN – İç Tüzük’e aykırı hiçbir şey yok burada.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Buna müsaade etmeyeceğiz.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Anayasa hocası olacaksın ya, söz istiyoruz söz vermiyorsunuz.

BAŞKAN – İç Tüzük, İç Tüzük...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Şimdi, gene bu konuda bir değişiklikle ilgili on saat de konuşulabilir, bir cümle de söylenebilir. Sayın Başbakanın gene söylediği bir şey vardı “Rejim meselesi 1923’te bitti.” diye.

BAŞKAN – Evet.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Doğru.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Çok doğru, Sayın Başbakan çok doğru bir şey söyledi de...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Her zaman doğruyu söylüyor.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – ...sizin içinizde kimilerinin rejimle meselesi bitmedi. Başbakan bunu atladı. (AK PARTİ sıralarından “Yapmayın ya” sesleri)

ORHAN KARASAYAR (Hatay) – Yapmayın ya.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Yok, yok.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hepinizi kastetmiyorum. Benim kimi kastettiğimi kastettiklerim bilir.

İki: Cumhuriyet her yerde var da... Cumhuriyeti yıkmayacaksınız, öyle bir derdimiz yok. Bazen öyle sizinle ilgili diyorlar ki: “Efendim, bunlar cumhuriyeti yıkacak.” Ya, bunlar cumhuriyeti yıkmaz, cumhuriyet o anlamda her yerde var. Bunların cumhuriyetle ilgili... Bazısı, “bunlar” derken iktidar partisinin sayın milletvekillerini büyük çapta tenzih ediyorum, kimse üstüne alınmasın. “Bunlar”dan kastım, bu partide toplumca da bilinen cumhuriyetin laik niteliğiyle, sosyal hukuk devleti olma özelliğiyle, bir parça da Atatürk’ün bu millete çizdiği istikametle sorunu olanlardan bahsediyorum, onları kastediyorum. Sizin varsa siz de üstünüze alın. Ben size daha önce de söyledim, gene söyleyeyim: Size oy veren 23 milyon seçmenin yüzde 90’ının ne laiklikle sorunu var ne Atatürk’le sorunu var ne de hukukla sorunu var. Sorun, sizin partinizin kimi kurucularında. Bunu geçmişte söyledikleri kimi sözlerle ortaya koydular.

Siz her vesileyle “aziz millet” diyorsunuz ya, bu milletin feraseti sizin öngördüğünüzden daha fazladır. Bu millet kendisine ve demokrasimize örülen bu tuzağa düşmeyecektir. Ben, milletten önce, Türkiye Büyük Millet Meclisinin siz saygıdeğer üyelerinin de demokrasimizin feda edilmesine, millî iradenin bir kişinin iki dudağının ucuna teslim edilmesine müsaade etmeyeceğinizden, buna vicdanınızın elvermeyeceğinden adımın Engin Altay olduğundan emin olduğum kadar eminim.

Sayın milletvekilleri, yürütme yetkisi bir gruba verilir ama yürütme yetkisini siz bir kişiye halk tarafından verdirelim -bu Kemal Kılıçdaroğlu da olabilir, Devlet Bahçeli de olabilir, Selahattin Demirtaş da olabilir, kim olursa olur, bilmem ben- siz bunu istiyorsunuz, bu yanlıştır. Daha önce de söyledim, gene söylüyorum: Böyle bir yetkiyi kim alırsa alsın ondan sadece bir diktatör olur. Dünyanın en pürmürlü, ak yüzlü bir adamını bulsanız yani kutsanmış birini bulsanız, bu yetkiyi ona verseniz, ondan da olsa diktatör olur.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Seçimlere kadar.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – O sizin görüşünüz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Buna hakkınız yok. Benim milletle ilgili endişem yok, bu referandum geçmeyecek.

ORHAN KARASAYAR (Hatay) – Bırakın götürelim o zaman.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ama, milletin önüne gelmeden bunun bu Mecliste biteceğine ben yürekten inanıyorum.

Sizin muradınız şu: Komisyonunda CHP'yi gerelim, Komisyonunda biraz itiş kakaş olsun, küfürleşme olsun -Sayın Erdoğan'ın hep yaptığı gibi öteki yüzde 50 muhabbeti- Meclisin de belli bir kesiminde, AKP içinde en azından fire verilmemesi için bir konsolidasyon, bir iç içelik sağlayalım...

MUSTAFA SERDENGEÇTİ (Aksaray) – Bizim kendimizden şüphemiz yok.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Efendim, siyasette hiç unutma...

Kim o “Kendimizden şüphemiz yok.” diyen?

MUSTAFA SERDENGEÇTİ (Aksaray) – AK PARTİ milletvekillerinin hiçbirinin kendisinden şüphesi yok.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hocam, bak, benden sana bir tavsiye...

BAŞKAN – “Hocam” yok, “hocam” yok.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın milletvekilleri, siyasette hiçbir şey imkânsız değildir, her şey mümkündür ve yaşayıp göreceğiz. Sayın Başbakan ilan etti zaten, “Rahatsızlık yarattı.” dedi teklif için, iktidar partisi milletvekilleri toplantısında yaratılan rahatsızlık var. Bu aysberg gibi, bilinenler su yüzündeki kısmıdır. Ben -hepinizi demeyeyim ama- birçoğunuzu tanıyorum, birçoğunuzun içindeki demokrasi sevgisini de vatan, millet sevgisini de biliyorum. Ben de size güveniyorum; Türkiye'yi bir maceraya, Türkiye'yi bir karanlığa götürmeyeceğiniz noktasında ben de size güveniyorum.

BAŞKAN – Sağ olun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ama, Sayın Başkan -toparlayacağım arkadaşlara da fırsat vermek için- biraz önce yaptığımız işi lütfen bu Komisyonunda bir daha yapmayın. Bir oldubittiyle buradan bir şey götürmeye, gümrükten mal kaçırır gibi bir kanunu bir oldubittiyle yasalaştırmaya çalışmayın. Bundan size de bir hayır gelmez, memlekete de bir hayır gelmez. Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nü korumak öncelikle hepimizin görevi ama sizin gibi temayüz etmiş hukukçuların bu ayıp ve günahlara ortak olmamasını da aynı işi yapan bir milletvekili arkadaşınız olarak size tavsiye ediyorum. Ben sizin bu hamlenizi pazartesî günü bekliyordum ve bu acelenizi de anlayamadım. (AK PARTİ sıralarından gülüşmeler) Bu acelenizi anlayamadım ama bundan sonra maddeler noktasında sınırsız konuşturup ondan sonra “kifayetimizakere” dersiniz biz... Burada hukuk var, bir sınır içinde milletvekilleri konuşmalı. İç Tüzük'te başka hükümler de var. Verilmiş bir hak nasıl geri alınır? İç Tüzük diyor ki: “Üye olan, olmayan aynı hakka sahiptir, konuşur.” İç Tüzük emrediyor, emrediyor. Sen diyorsun ki: “Hayır, benim çoğunluğum var. Çoğunlukla İç Tüzük burada ortadan kalkar.”

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – İç Tüzük'te önerge var, önerge verilip kesilebilir.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – İç Tüzük çoğunlukla Genel Kurulda ortadan kalkar.

Ne diyorsun ağabey? Ne diyorsun sen?

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – İç Tüzük'te önerge var.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Nerede var?

BAŞKAN – Karşılıklı konuşmayın, lütfen. Karşılıklı konuşmayın.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Aç bir oku sen İç Tüzük'ü.

ORHAN DELİGÖZ (Erzurum) – İddia etmeyin.

BAŞKAN – Sakin olun, sakin olun Orhan Bey.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – İç Tüzük'ü Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda usulü dairesinde değiştirirseniz bir şey demem ama burada fiili eylemle İç Tüzük işgali yaparsanız biraz önce söylediklerimin çok daha ağırlığını söylerim.

Teşekkür ediyorum.

AHMET SAMİ CEYLAN (Çorum) – Hayda!

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkan, söz istiyorum.

MİZGİN IRGAT (Bitlis) – Sayın Başkan, biz de söz istiyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Altay.

Az önce de ifade ettim kifayetimüzakere önerleriyle ilgili; 2 mevzuat dayanağı, bir de Parlamento teamülü var, ben size burada çıkarttım da. Onlarca komisyon uygulaması getirebilirim. En son -siz de hatırlayacaksınız- Adalet Komisyonundaki görüşmelerde kifayetimüzakere önergesi verilmiş, ondan sonra da gerekli prosedür arkasından İç Tüzük'e göre devam etmiş.

Tabii ki bütün milletvekillerinin konuşma hakkı var, Komisyon üyelerinin var, mükerreren var elbette ama bunun da bir yerde zaman bakımından bir sınırının olması lazım. Komisyonlar sadece konuşmak için değil, aynı zamanda iş yapmak için de çalışmak zorunda. Azami kırk beş günlük bir süre koymuş; kırk beş gün içinde görüşülmeyenleri biliyorsunuz, doğrudan Genel Kurula indirme imkânı var İç Tüzük'e göre. Komisyonun başka görevleri de var. Dolayısıyla, burada makul bir süre içerisinde bunun, sizin de kabul edeceğiniz... Tarihin en uzun geneli üzerindeki görüşme süresini yaşadık bu Komisyonunda. Ha, bunu suistimal eden arkadaşlar da oldu. Tabii, herkes on dakika, on beş dakika, yirmi dakikayla, kendisini otokontrolle sınırlayıp başka arkadaşlara da daha fazla konuşma imkânı bıraksaydı o da olabilirdi ama üç saat konuşup, yemek arası verip, yemeğini yeyip tekrar konuşmaya devam eden arkadaşlar da oldu, uzun konuşanlar oldu, bir şey demiyorum ama sonucu itibarıyla, geneli üzerinde siz de görüşlerinizi bildirdiniz, ifade ettiniz, başka arkadaşlarımız da ifade etti.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Ben bildirmedim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Maddelerle ilgili daha somut, daha teknik çünkü burası bir mutfak, burada miting meydanlarındaki konuşmaların benzerlerini yapmak zorunda değiliz, teknik çalışıyoruz, bu madde ne getiriyor ne götürüyor, bununla ilgili değişiklik var mı, yok mu, bunları konuşmak üzere... Bu Komisyonun görevi bu. Genel Kurulda ayrıca siyasi nutuklar atılabilir ama bu Komisyonun görevi bir mutfak görevidir, maddenin daha düzgün, metnin daha düzgün çıkmasını, Genel Kurula gitmesini sağlamaktır, görevi bu Komisyonumuzun. Bu maksatla arkadaşlarımız... Bir milletvekili bile bunu verebilir, Komisyon üyesi, malumunuz, kifayetimüzakere önergesini. Diyebilir ki: "Aydınlığa kavuştu, mesele, geneli üzerindeki görüşmeler aydınlığa kavuştu. Dolayısıyla, bunu oya sunacağız, İç Tüzük'e göre oy..." Parmak, herkes parmakla, sizi de öyle sayıyorlar, bizimkiler de öyle, herkes öyle yani ama bu parmaklar kendisi çalışmıyor, bizde akla bağlı olarak çalışıyorlar. Akılla karar veriyorsun, parmağı havaya kaldırıyorsun.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sizin parmaklarınız başkalarına çalışıyor, bizim parmaklarımız kendimize çalışıyor. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Ha, bazıları kendiliğinden kalkabilir, olabilir, ona bir itirazım yok.

Şimdi, değerli arkadaşlar, sonuç itibarıyla 3 milletvekilimiz vardı, kifayetimüzakere önergesi verdiler. Bu önergeyi işleme alıp oyluyoruz, bunun dışında yapacağımız başka bir şey yok. Ha, şimdi maddeler üzerinde görüşmeye devam edeceğiz. Bununla ilgili olarak da konuşmak isteyenler yeniden konuşacaklar.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkan, bizim önergelerimizi oylatmadınız, müsaade eder misiniz... Sayın Başkan, bizim önergelerimizi oylatmadınız, bir söz verin. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Bir dakika, bir dakika...

Sayın Tezcan, buyurun.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkan...

(AK PARTİ sıralarından “Terbiyesizlik yapma ya! Bak, terbiyesizliği sen yapıyorsun Veli Bey.” sesi)

VELİ AĞBABA (Malatya) – Terbiyesizliği sen yapıyorsun.

(AK PARTİ ve CHP sıralarından karşılıklı laf atmalar)

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Üslubuna dikkat et.

VELİ AĞBABA (Malatya) – İade ediyorum sana.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Üslubunuza dikkat edin.

BAŞKAN – Arkadaşlar, kimse Komisyonu provoke etmesin, bilhassa dışarıdan gelenler.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Üslubunuza dikkat edin.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Aynen iade ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Altay...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkan, oraya söyleyin, bakın, oraya söyleyin.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Küfretmesinler.

BAŞKAN – Sayın Tezcan...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Bizim ağzımızdan küfür çıkmaz.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Hadi be! Gördük, gördük.

BAŞKAN – ...yanınızdakine bakın.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Bizim ağzımızdan küfür çıkmaz.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Hakaret var.

(AK PARTİ ve CHP sıralarından karşılıklı laf atmalar)

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Arkadaşlar, ben konuşuyorum, ben konuşuyorum.

BAŞKAN – Sayın Tezcan’a söz verdim.

Buyurun.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkan, başladığından bu yana zaman zaman gerilimli anlar yaşasak da, zaman zaman sabrın zorlandığı durumlar olsa da şu ana kadar önce Anayasa’ya aykırılıkla ilgili görüşmeler, sonra da geneli üzerine görüşmeler belli bir düzeyde gitti. Arzumuz, bunun bu düzeyde yürümesiydi. Üç gün önce, üç gün sonra çıkmasının, çıkmamasının, sanıyorum, planladığınız takvim açısından çok da büyük bir önemi olmaması gerek. Anayasa değişikliği gibi, bize göre başından beri ısrarla vurguladığımız özellikle rejim değişikliğini gündeme getirecek ve egemenlik tartışmasını sorun hâline getiren bir değişikliğin, size göre gayet demokratik, sorunları çözecek bir değişikliğin burada etraflıca tartışılması gerekir. Biz, önce Anayasa’ya aykırılıkla ilgili görüşlerimizi söyledik. O görüşleri söylerken ben bir buçuk saat konuştum -ben biliyorum ne kadar konuştüğümü- ama o görüşlerimizi ifade ederken... Örneğin, Milliyetçi Hareket Partisinin Komisyon üyesi arkadaşımız Mehmet Parsak da konuştu, görüşlerini ifade etti o bölümde. Daha sonra, tümüyle ilgili görüşmelerde siz yeterlilik önergesini, daha müzakereye bile açmadan, ne olduğunu anlayamadan, sırada 100’ün üzerinde görüşme için bekleyen arkadaşlarımız varken bu görüşmeleri birden yok sayıp, herhangi bir

ön görüşme ihtiyacı da duymadan, bütün nezaket çerçevesini de ortadan kaldırarak dediniz ki... Birden bir oylama yapmışsınız, o oylamayla indir kaldır, “Kabul edildi, geçildi.”, maddeye geçtik. Bu olmaz. Bakın, niye olmaz?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Hocam...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Müsaade eder misiniz?

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Bir şey söyleyeyim, ben Anayasa’ya aykırılıkta konuşmadım.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Konuştunuz, konuştunuz.

BAŞKAN – Konuşmadı, hayır.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Cümlelerinizi bitirmenizi bekledim, bölmek istemedim.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Peki, peki, grup başkan vekiline verdiniz.

MUSA ÇAM (İzmir) – Ama bir pazarlık yapılmış ve siz onun için... (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Bir saniye arkadaşlar...

Musa Bey...

MUSA ÇAM (İzmir) – Bir pazarlık yapılmış, bugün bu önerenin verileceğinin pazarlığı yapılmış.

BAŞKAN – Pazarlığı siz yapmışsınız.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Parsak, siz pazarlığı yapmışsınız. Siz pazarlığı yapmışsınız.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Musa Bey, bir dakika...

BAŞKAN – Sayın Çam, bakın, muhataplar arasında konuşsunlar.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sizi onun için konuşturdular, pazarlıkla konuşturdular sizi. (Gürültüler)

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Arkadaşlar...

Şimdi, Sayın Başkan...

BAŞKAN – Arkadaşlar, 1’inci madde üzerinde konuşacaksak konuşalım.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Böyle bir şey yok Sayın Başkan.

BAŞKAN – Nasıl yok ya?

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Benim söyleyeceklerim var, müsaade eder misiniz.

BAŞKAN – Tamam, size söz verdik ama ne bu böyle? Koro hâlinde mi konuşacaksınız?

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Eğer müsaade ederseniz konuşacağım.

AHMET TAN (Kütahya) – Kendi milletvekillerin sana müsaade etmiyor.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Kendi kendinizi dinlemiyorsunuz.

(AK PARTİ sıralarından “CHP’liler müsaade vermiyor, biz niye verelim?” sesi)

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – AK PARTİ’li arkadaşlar, dinliyoruz, lütfen.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Arkadaşlar, bakın, burada benim hem Komisyon üyesi hem Komisyonunda Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun sözcüsü olarak 71’inci sırada söz hakkım var, istedim geneli üzerine; 71’inci sıra, sıra numaram da belli, biliyorum. Benim dışımda Uğur Bayraktutan söz

hakkını kullanmadı, Komisyon üyesi. Bakın, dışarıdakileri söylemiyorum, Komisyon üyesi olmayanları. Murat Emir, Komisyon üyesi, henüz daha konuşmasını yapmadı. Muharrem Erkek, Komisyon üyesi, henüz daha konuşmasını yapmadı. Akın Üstündağ, Komisyon üyesi, henüz konuşmasını yapmadı.

Şunu söylüyorum: Genelî...

BAŞKAN – Sayın Tezcan...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Müsaade eder misiniz.

BAŞKAN – Ama, bununla ilgili bir şey söylemem lazım. Sizin söz talepleriniz çok yukarıdaydı, ön sıralardaydı.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkan, benim söz sıramda hiçbir değişiklik olmadı.

BAŞKAN – Sonra, grup başkan vekilleriniz sıralamada kendi haklarından vazgeçerek arkada olan arkadaşlarınız sıra almaya başladılar.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Hayır, benim hiçbir sıralamamda değişiklik olmadı, 71'inci sıradayım, bakın orada önünüzdeki notlara.

BAŞKAN – Bizde var. Sizinle ilgili demiyorum, diğer arkadaşlara diyorum.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Bakın, ben kendimle ilgili olanı söylüyorum.

BAŞKAN – Hayır, size buradan okuyabilirim, çizilmiş.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Ben biliyorum, 71'inci sıradayım, benimle ilgili hiçbir değişiklik olmadı.

Şimdi, siz geneli üzerinde...

BAŞKAN – Bir arkadaşımız 12'den...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Onların tamamı burada mutabakatla, Başkanlık, Riyaset makamının mutabakatıyla yapılan değişikliklerdir, tamamı; bir.

BAŞKAN – Ama bir sebebi var, değil mi?

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – İkincisi: Benimle ilgili hiçbir sıra değişikliği olmamıştır, yazıldığım sıra 71'inci sıradır ve o sıramı bekliyorum konuşmak için. Ancak, böyle bir tabloda benim sıramla ilgili, daha geneli üzerinde görüşlerimi bildirmeden yeterlilik önergesiyle Komisyon üyesi ve grup sözcüsünün, partinin Komisyondaki sözcüsünün geneli üzerindeki görüşlerini anlatma fırsatı verilmeden yeterlilik önergesi veriliyor. Bu komisyonların ne teamülünde vardır -bakın, ben Adalet Komisyonunda da çalıştım, sözcü olmadan da çalıştım- ne de komisyonların kendi gündemine hâkim olma ilkesiyle açıklanabilir. Böyle bir şey yok.

Sizin Çankırı Milletvekiliniz Muhammet Bey iki saat on dakika konuştu burada. Kendisini keyifle de dinledik. Ben burada da söyledim, hatta ben bir de latife yaptım, dedim ki: Ben Nizâmülmülk'ten başlayacağım 11'inci yüzyıldan, kendisi 1876'dan başladı. Ne dinlediğimi, adım adım hangi tarihleri anlattığını biliyorum. Şimdi, bu tablo içerisinde, yine Sayın Milletvekili Arkadaşım Mehmet Parsak tümüyle ilgili bu sıraların içerisinde söz talebi yokken bugün söz talebinde bulundu ve konuştu. Yani, o sıraların içerisinde...

MUSA ÇAM (İzmir) – Planlanmış, planlanmış.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Bir saniye arkadaşlar.

O sıraların içerisinde -ben niye konuştu demiyorum, kendisini de keyifle dinledim ve arkasından, bakın, burada not aldım, söyleyeceklerimi geneliyle ilgili görüşme sırasında söyleyeceğim, anlatacağım dedim, cevap vermek için söz aldım demedim biraz önce sizin yokluğunuzda- Sayın Mehmet Parsak'a

burada, listede adı olmadığı hâlde söz verilirken, listede adı olan ben başta olmak üzere Komisyon üyelerimizin ve 100'ün üzerindeki milletvekili arkadaşımızın konuşma hakkı kısıtlanarak, ortadan kaldırılarak -değil kısıtlanma- burada geneli üzerine bir önergeyle oylamaya geçilmesi, bunu burada görüntülemek istemiyoruz demektir, başka bir şey değildir; bu bir.

İkincisi: Peki, önergelerle ilgili siz oylama yaptınız. Önergeleri geliş sırasına göre mi oyladınız? Biz size 2 tane önerge verdik, şu anda önergeler duruyor, hiçbir işlem yapmadınız geneliyle ilgili görüşmelerde. Bu önergelerden bir tanesinde “Bunu Adalet Komisyonu, Millî Savunma Komisyonu -yazıyor orada- Plan ve Bütçe Komisyonu gibi diğer komisyonlara göndermeniz gerekir İç Tüzük’ün 34’üncü maddesi uyarınca” diye İç Tüzük maddesini de söyleyerek bunu oraya gönderin dedik. Şimdi, bunu, ilk verdiğimiz önergeyi hiç görüşmeye açmadınız, oylamaya da açmadınız. İkinci verdiğimiz önergede, yine, buraya uzmanların davet edilmesi ve Komisyonda uzmanların dinlenmesi gerektiğini söyledik İç Tüzük’ün 30’uncu maddesine göre, isim isim, Barolar Birliğinden tutun diğer sivil toplum örgütlerine kadar; o önerge de önünüzde. İsim isim kimlerin çağrılıp dinlenmesi gerektiğini söyledik, bu da bizim önergemizdir. Yani, önergesinin dikkate alınıp işleme konulması için önergeyi verenin Adalet ve Kalkınma Partili milletvekili mi olması gerekir? Zaman açınsansa -ilk verdiğimiz önerge-daha ilk gün verdik bunları, biz sırasını bekliyoruz bunlar görüşülecek diye. Geneliyle ilgili yapılacak görüşmelerde önce bizim diğer komisyonlara sevk edilmesine ilişkin önerimizin İç Tüzük 34’e göre görüşülüp oylanması gerekiyordu, bunu yapmadınız; bir. İkincisi: Uzmanların dinlenmesine ilişkin bir önergemiz vardı, bunu da yok saydınız. Biz bu önergeleri geneli üzerine görüşmeler bitecek, ondan sonra bu önergeleri konuşacaksınız, oylanacak; kabul edersiniz, etmezsiniz... Ama, bunların da görüşülüp oylanmasını beklerken geneli üzerine ilgili görüşmeler daha tamamlanmadan, milletvekili arkadaşlarımızın konuşmaları tamamlanmadan bir önerge veriliyor, bu önerge her nasılsa bizim verdiğimiz, zaman itibarıyla da önceden verdiğimiz 2 tane önergenin önüne geçiyor, üzerinde hiç görüşme yapılmadan oylanıp gidiyor. Bu çok açık şekil eksikliğidir, bu çok açık usul hatasıdır, bu çok açık bunların burada görüştürülmesini engellemeye dönük adımdır.

Ben merak ediyorum, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu milletvekilinin verdiği önergeler Komisyon Başkanlık Divanı tarafından dikkate alınmayacak önergeler midir? Komisyonun kendi işlemlerine hâkim olması, kendi çalışmasına hâkim olması ilkesi, Komisyonda ağırlıklı olan siyasi parti grubunun arzu ve isteğine göre yapılmak istenen her şey mubahtır, onun dışındaki grupların bütün talepleri yok sayılacaktır diye mi anlaşılıyor?

Sayın Başkan, biz bu meseleyi konuşmak istiyoruz. Benim ilk günkü bir buçuk saatlik konuşmamı dökün, hiçbir arkadaşımıza sataşma yoktur. Bir buçuk saatlik konuşmada Anayasa’ya aykırılıkla ilgili meselenin çerçevesini kendi bakış açımıyla hem bir milletvekili olarak hem Cumhuriyet Halk Partisinin Genel Başkan Yardımcısı olarak anlattım. Biz diyoruz ki: Bu, egemenliği millettten alıp saraya verme projesidir, bizim bakış açımız. Biz diyoruz ki: Bu, egemenliğin kaynağını millettten fiilen alacağı için seçimle de gelmiş olsa burada iktidarın tek elde toplanması demektir, bir diktatörlüğe kayıştır. Biz diyoruz ki: Bu, Millet Meclisinin yok edilmesidir. 15 Temmuzda Sayın Adalet Bakanı da o gece buradaydı, burada beraber üzerimize bombalar atıldı. Sayın Parsak konuşmasında 15 Temmuzdan sonra bir paradigmanın değiştiğinden bahsetti. Keşke değişseydi. 15 Temmuzdan sonra demokrasiyle ilgili bugüne kadar uygulamalar açısından bir paradigma değişikliği olsaydı, devleti tarikatlara, cemaatlara ya da çetelere teslim etmenin sonuçlarından akıllanabilseydi de hâkim siyaset anlayışı, Türkiye bundan sonrasına ilişkin o 15 Temmuz musibelasından, musibetinden bir demokrasi çıkarabilseydi. Ama görüyoruz ki paradigma değişmemiş, sadece 15 Temmuzda yaşadıklarımızı fırsata çevirmeye dönük ve onun üzerinden bir tek adam iktidarı yaratmaya dönük bir anlayış şekillenmiş. Bunu nerede görüyoruz? Bunu, bugün bu Komisyondaki çalışmalarda görüyoruz. Yani, bu basit bir kanun değişikliği değil

arkadaşlar. Biz diyoruz ki: Türkiye Büyük Millet Meclisini tabuta koyup üstüne çivi çakma projesidir. Katılmayabilirsiniz; ben sizi ikna etmeye çalışacağımı söyledim, siz de beni ikna etmeye çalışacaksınız ve bu çalışmanın sonunda belki ben sizin oyunuzun rengini değiştireceğim, belki siz benim oyunum rengini değiştireceksiniz.

Siz de biliyorsunuz ki, grup başkan vekilleri de biliyor ki, ben de biliyorum ki Türkiye Büyük Millet Meclisinde bunun görüşülmesinin sınırları daha dardır. Onun için komisyonlarda özel olarak sınırlayıcı hüküm konmamıştır. İç Tüzük eğer isteseydi komisyonların görüşmelerine tıpkı Genel Kuruldaki gibi sınır koyardı. Niye koymamış? Burası mutfak demiş Sayın Başkan. Siz konuşmanızda -bir buçuk saate yakın da siz konuştunuz, sizi de keyifle dinledik- dediniz ki: “Pazardaki dil ayırır -tam bu cümleyi kullanmadınız ama mealen budur- mutfaktaki dil ayırır.” Doğru. Ben de hatta pazarda kullanılacak dil için buraya Cumhurbaşkanlığı sistemi yazmışsınız ama mutfakta Başkanlık rejimidir diyorsunuz diye tercüman oldum sizin söylemek istediklerinize.

BAŞKAN – Tercümeyle ihtiyacı yoktu söylediğimin.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Ben öyle yorumladım, öyle anlattım.

Şimdi, siz burada, özellikle Meclis Komisyonunda, Anayasa Komisyonunda böylesi bir meselenin tartışılmasında daha önce bugüne kadarki görüşmelerde olduğu gibi “Ya, sayı çok oldu, 126 kişi, 120 kişi oldu -neyse rakam, bilmiyorum, önünüzde liste- gelin buna bir düzen koyalım. Evet, arkadaşlarımız konuşuyor, başlangıçta sınırsız da konuşan arkadaşlar oldu. En azından Plan ve Bütçe Komisyonunda yerleşmiş geleneği ya da başka bir yerde yerleşmiş geleneği konuşalım, arkadaşları da uyaralım, ona göre bir düzen tuturalım.” derdiniz, Komisyon üyelerinin de konuşmasını tamamlayacağı, hiçbirisinin söz alıp da, oraya adımı yazdırıp da konuşmadan bu görüşmelerin, geneli üzerine görüşmelerin tamamlanmayacağı bir çözümü bulurduk, hiç de zor değildi bu çözüm ama görüyorum ki bir tuzak kuruluyor, çok açık. Hiç kimse alınmasın, bir tuzak var. Yani, burada bir saat, bir buçuk saat bizim konuşmamız göze batıyor ama iktidar kanadından ya da iktidarla beraber bu teklifi veren ve “Tam mutabakatla verdik.” diyen Milliyetçi Hareket Partisi kanadından konuşma yapınca göze batmıyor. Bu olmaz Sayın Başkan.

Bakın, burada paradigma değişikliğinden bahsedildi. Keşke paradigma değişseydi, keşke biz milletin Meclisinde bütün bu temel meseleleri tartışabilecek ve yetkileri tek elde, tek adam, tek ağız, tek dudak, tek akılda toplamamın Türkiye’yi hangi felaketin eşiğine getirdiğini görüp gücü ve yetkiyi mümkün olduğunca dağıtabilseydik, bu değer sistemini kurabilseydik. Ben görüyorum ki 15 Temmuzdan sonra Türkiye’de demokrasiyi yeniden kurma yolunda bir paradigma değişikliği yok; tam tersine, 15 Temmuzdan önce oturtulmuş ve Türkiye’de bütün güç ve yetkileri bir elde toplamak ve bir kadirimutlak kişinin –kim olursa olsun, bugün bu, yarın başkası- talimatları etrafında hem siyaseti hem devleti hem yönetimi hem ülkeyi hem de bir ülkenin bütün ahlak ve değer sistemini yeniden tarif etmek üzerine yeni bir paradigma inşasıyla karşı karşıyayız. Ve 15 Temmuz bunun için bu kötü paradigma inşasının geçmişten geleni daha da kuvvetlendirerek yerleştirmenin bir fırsatına dönüştürülmeye çalışılıyor ve ne yazık ki... Şimdi söyleyeceğim çünkü bu oldubittiler böyle devam edecekse ne zaman söyleyebileceğimizi çok kestiremiyorum ve ne yazık ki Milliyetçi Hareket Partisi -tamamına söylemiyorum “paradigma değişikliği” ifadesi sayın milletvekili arkadaşşıma ait olduğu için ama- bu sürece dâhil olduğu ölçüde bu, “paradigma değişikliği” dediği, eski paradigmanın daha kötü bir biçimde, güçlü bir şekilde inşa edilmesinin parçası olmaya soyunmuş görünüyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; geneli üzerindeki görüşmeler “oyladık bitirdik, oldu bitti” diye geçiştirilemez. Anayasa’nın 148’inci maddesi var, anayasa değişikliğiyle ilgili düzenlemeler şekil itibarıyla da öncelikle denetime tabidir. Ben esas itibarıyla denetime tabi olma koşullarını anayasaya

aykırılık bölümünde anlatmıştım. İlk 4 maddeye aykırılığı ve bu sebeple Anayasa Mahkemesinin esasa ilişkin de denetim yapması gerektiğini anlatmıştım, onu tekrar etmeyeceğim. Ama şekle ilişkin ikinci bir usul hatası yapıyorsunuz. Birincisi, anayasaya aykırılık iddialarıyla ilgili görüşmeler tamamlanmadan oylamaya geçip geneli üzerinde görüşmelere devam ettiniz. Onu o zaman kaydettirmiştik, tutanağa geçirmiştik. Şimdi ikinci usul hatası: İç Tüzük'e göre anayasa değişikliklerinin Anayasa'ya şeklen uygun olup olmaması konusundaki inceleme daha komisyon aşaması, hatta teklif aşamasından başlamak üzere, önce teklif, ondan sonra komisyondaki görüşmeler, ondan sonra Genel Kuruldaki görüşmeler olmak üzere, ondan sonra da oylama aşaması olmak üzere bütün bu aşamalarda Anayasa'nın öngördüğü çerçevede yürütmesi lazım. Bunların en öncelikli olanı da milletvekillerinin açık bir şekilde söz hakkını kullanıp burada talep eden milletvekillerinin Komisyon üyesi olsun olmasın, bu çerçevede milletvekillerinin dönüp görüşlerini açıkça ifade edebilmelerinden geçiyor.

Şimdi, bunların tamamı ihlal edilerek şu anda Türkiye Büyük Millet Meclisi Anayasa Komisyonunda söz alan 120'ye yakın milletvekili geneli üzerinde söz almış olmalarına rağmen, herhangi bir süre kısıtlaması da getirilmeden, geneli üzerinde görüşlerini bildirmeden oylamaya geçilmiş ve geneli üzerinde görüşmelerin bitirildiğinin ifade edilmiş olmasıdır, bir. İkincisi, bunların içerisinde benim de dâhil olduğum Komisyon üyelerinin söz hakkı kısıtlanarak, konuşturulmayıp geneli üzerindeki müzakereyi tamamladığınızı usule aykırı bir şekilde ifade etmenizdir. Üçüncüsü, zaman itibarıyla, öncelik açısından daha önceden verdiğimiz iki tane önergeyi geneli üzerindeki görüşmeler devam ederken, o görüşmelerin sonunda görüşmeye açıp oylamanız gerekirken sonradan verilen, bunlardan daha sonra verilen bir üçüncü önergeyi işleme alıp oylatmanız bir esaslı usul hatasıdır. Bu çerçevede de geneli üzerinde görüşmeler tamamlanmadan, bütün bu süreç tamamlanmadan önergenin oylanması batıldır, geçersizdir.

Bu çalışmanın geneli üzerinde görüşmeler çerçevesinde devam etmesi gerekir. Maddelere geçeceğiz, aceleniz ne, 21 tane madde, 21 tane maddeyle ilgili konuşacağız. Nasıl olsa bir usul de geliştirdiniz, ver önergeyi, kaldır indir, "Kabul edenler... Etmeyenler...", ondan sonra devam etsin. Böyle bir şey olur mu Sayın Başkan?

Yani siz Türkiye Büyük Millet Meclisinin fesih yetkisini bir kişiye vereceksiniz. Siz Türkiye Büyük Millet Meclisinin kanun yapma yetkisine, yasama tekeline, egemenliğin saraydan alınıp millete verilmesinin en önemli aşaması olan Millet Meclisinin yasama tekiline sahip olma hakkına bir kişiyi ortak edeceksiniz, makamdaki bir kişiyi ve yasama tekeli ortadan kaldıracaksınız. Siz Türkiye Büyük Millet Meclisini hiçbir denetim yetkisi olmayan, sadece ve sadece seçilmiş gelmiş, burada onay yetkisi dahi olmayan işlevsiz bir noktaya taşıyacaksınız. Ondan sonra, tutup yargı gibi, bütün sistemlerde... Adına ne koyarsanız koyun, o tartışmayı açmıyorum. Siz "başkanlık" diyorsunuz, Milliyetçi Hareket Partisi "Cumhurbaşkanlığı" diyor, biz "diktatörlük" diyoruz; adını ne koyarsanız koyun ama hangi sistemde olursa olsun kendisinin demokratik olduğunu iddia eden bütün sistemlerde; başkanlık, parlamenter sistem; hepsinde ayrı bir yeri olan bağımsız yargıyı yok edeceksiniz. Yürütmeyi ve yasamayı denetleme imkânlarını tıkayacaksınız. Anayasa Mahkemesi, Danıştay, Yargıtay, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu; tamamını bir kişinin ve bir siyasi anlayışın arzu ettiği gibi şekillendirmesine müsaade edeceksiniz ve kurduğunuz bu paradigma değişikliğini uygulamaya da aktarıp "Kabul edenler... Etmeyenler...", kifayetmüzakere oylamalarıyla yerleştireceksiniz, ondan sonra da "Türkiye'de bir yeni döneme geçiyoruz." diyeceksiniz.

Evet, bir yeni döneme geçilecek ama bu yeni dönem iyiye ve güzele doğru giden bir yeni dönem olmayacaktır, olmaz. Yeni dediğiniz dönem aslında tarihte eski bir dönemdir. Bu, "yeni" dediğiniz dönem tarihte Almanya'da Hitler döneminde yaşanan dönemdir, bu, "yeni" dediğiniz dönem İtalya'da

Mussolini döneminde, İspanya’da Franco döneminde, Portekiz’de Salazar döneminde yaşanan bir dönemdir. Bu yeni dönem insanlık tarihinde eski ve insanlık tarihinin utanılacak sayfalarında gömülmüş bir dönemdir. Şimdi siz bunu “yeni bir dönem” diye, bu dönemin hedeflediği hedefe uygun yöntemlerle gidiyorsunuz yani önünüze böyle bir hedef koymuşsunuz, bu hedefe uygun yöntemlerle. O zaman kolay, sıkıldıysanız kapatın Meclisi, kaldırın Meclisi, oluşturun bir Divanihümayun. Divanihümayun çerçevesinde memleketi yönetin. Divanihümayun’da bile bir denetim vardı. (Gürültüler)

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, usule aykırı...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Grup Başkan Vekili, ben grup sözcüsüyüm.

Divanihümayun’da bile bir denetim yetkisi vardı.

BAŞKAN – Doğrudur.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, 1’inci maddeyle hiç alakası olmayan konularla ilgili konuşuyor.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Elitaş, ben...

BAŞKAN – Sayın Tezcan, usule uygun olarak oylama yapıldı, geçtik. Ben sizin sadece teknik itirazlarınızla ilgili kısa bir cevap vereceğim, devam edeceğiz 1’inci madde üzerinde.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkan, sizin burayı yönetme yetkiniz var. (Gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar...

Şimdi açıklama yapacağım.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Komisyon üyeleri konuşmadı daha.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Bir dakika, bir dakika...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Anayasa değişikliği konuşuyoruz, acelemiz mi var?

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkan... (Gürültüler)

BAŞKAN – Sayın Tezcan, tamamlayalım lütfen.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Ben sizin... (Gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, bir dakika lütfen.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkan, ben burayı yönetme yetkisinin Başkan olarak sizde olduğunu sanıyorum. Sayın Grup Başkan Vekili, Mecliste Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkan Vekili olarak Sayın Elitaş gerekli müdahaleleri yapabilir.

BAŞKAN – Sayın Altay da müdahale etmeye çalıştı, gördünüz siz de.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Ama Komisyonun yönetimi Sayın Elitaş’ta değil.

BAŞKAN – Görüşünü söylüyor, tabii ki.

Kararı ben veriyorum, merak etme.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – İkincisi, ben konuşmamın içeriğini de size göre ya da Sayın Elitaş’a göre belirlemem, ben konuşmamın içeriğini kendim belirlerim.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Ama usule uygun...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Usulü ben biliyorum, ben usulü biliyorum Sayın Elitaş. (Gürültüler)

BAŞKAN – Sadede davet... Sadede davet...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Siz Komisyon üyesi dahi değilsiniz.

Ben nerede konuştuğumu, nasıl konuştuğumu çerçevesiyle beraber çizdim, anlatıyorum.

BAŞKAN – Şüphesiz.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Hiç kimseye hakaret sayılabilecek bir söz dahi söylemedim. Bakın, sözlerimi dikkatle seçiyorum ama siyaseten bizi nereye götürdüğünü görüyorum ve bununla ilgili içimde zerre kadar bir sıkıntı varsa bunu abartarak anlatmak ya da küçülterek, azaltarak anlatmak milletvekili olarak benim görevim. Millet size nasıl yetki verdiyse bana da öyle yetki verdi.

Her ağzını açtığında arkadaşlarımız diyorlar ki: “Milletin verdiği yetki...” Yani milletin verdiği yetki belli bir kesimini seçerken millî irade oluyor, beni seçerken başka bir şey oluyor; yok böyle bir şey. Hepimiz millî iradeyi temsil ediyoruz ve bu çerçevede bu meseleyi konuşacağız.

Şimdi, 1’inci maddeyi konuşalım, 2’nci maddeyi, 5’inci maddeyi. Yazmışsınız 1’inci maddede, diyeceksiniz ki: “Tarafsız ve bağımsız olmak sizin de önerinizdi.” Doğru, bizim de önerimizi tarafsız ve bağımsız olmak ama bu getirilen pakette, 1’inci maddeye “tarafsız ve bağımsız” diye yazdınız diye yargı tarafsız ve bağımsız oluyor mu? Hayır. Geri kalan maddelerin tamamında bu işi kaldırdıktan sonra, yüksek yargının tamamını bir kişinin emrine verdikten sonra buraya 2 kere, şeddeli, double “tarafsız ve bağımsız olarak” yazsanız ne kıymeti var, yazmasanız ne kıymeti var?

Siz bu görüşmelerde milletın temsilcilerinin bu meseleleri tartışmasına tahammül edemeyip işte “Zaman kalmadı,” işte “Yetişmedi.”, işte “Bu zamana kadar biz... Daha ne kadar çalışacağız.” diyerek bunları görürseniz buraya “Güçler ayrılığını sağladık.” diye yazsanız ne kıymeti var, yazmasanız ne kıymeti var?

Sayın Başkan, siz dediniz ki: “Kırk beş gün komisyonlarda görüşülme süresi.” Doğru. Benim verdiğim birçok kanun teklifi var. Kırk beş gün geçti ama hâlâ komisyonların gündemine bile girmedi. Niye?

BAŞKAN – Yoğunluktan.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Yani, mesele şudur: Siz de biliyorsunuz, onu da oradan indirme yetkiniz var. Kırk beş gün... “Kırk beş günde geçmezse...” ya da “Bunu mutlaka kırk beş günde geçirin.” demiyor. Kırk beş günde geçmezse teklif sahibine Genel Kurula bir indirme yetkisi veriyor. Bu süre komisyonlardaki konuşmayı kısaltma süresi değildir ki. Eğer öyle olsaydı İç Tüzük’ü yapanın niyeti, komisyonlardaki süreleri kısalttırdı ya da tıpkı Genel Kurulu düzenlediği gibi burayı da böyle düzenlerdi. Bunun böyle olmadığını siz de biliyorsunuz. Bugün Adalet ve Kalkınma Partisinde siyaset yapan, yöneticilik noktasında milletvekiliği yapan birçok arkadaşımızın daha önce Mecliste azınlık partisi milletvekiliyken bu tip görüşmelerde yaptıkları itirazlar tutanaklarda duruyor, hem komisyonlarda hem Genel Kurulda, Refah Partisi ve Fazilet Partisi milletvekiliyken oralarda bu konuda neler söylediğinize dönün bir bakın. Yani, tarihte dün söylediğiniz dün muhalefetteyken doğru, bugün iktidara gelince yanlış diye bir şey yok.

Burada ben bir şeyi merak ediyorum, arkadaşlarımızın her biri, doğru ya da yanlış, kendi penceresinden anlatıyor. Benim burada her milletvekilinin bütün konuştuklarını kabul ettiğim anlamına gelmiyor ama etkilendiğimiz şeyler de olacaktır. Yani, belli ki yıl sonuna kadar bunu bitirme konusunda bir irade var. Ben şunu görüyorum: Bu konuda, bu teklif yasalaştıktan sonra...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Sayın Başkanım, maddeyle ilgili konuşsun.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Maddeyle ilgili konuşuyorum.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Bunların hepsini dinledik zaten.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Bir daha dinle o zaman.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – ...bu teklif geçtikten sonra...

BAŞKAN – Sayın Tezcan...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – ...nasıl bir Türkiye yaratılmak isteniyorsa öyle bir Türkiye'ye uygun bir görüşme fiilen bugünden yaratılmaya çalışılıyor.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Ya, yıllardır aynı şeyi söylüyorsunuz.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Yıllardır aynı şeyi söyletmeyin o zaman.

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Aynı şeyi tekrarlıyorsunuz. (Gürültüler)

BAŞKAN – Bir dakika... Bir dakika...

Sayın Tezcan...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Aynı şeyi söyletmeyin. Aynı şeyi söyletmemek sizin elinizde. (Gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, bir sakın olun.

Sayın Tezcan, toparlayalım lütfen.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Toparlaması yok Sayın Başkan.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Ne demek ya?

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – “Toparlaması yok.” ne demek?

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Komisyonun iradesine engel olmaya çalışıyor. Olur mu öyle şey? (Gürültüler)

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Siz geneli üzerinde görüşmeleri...

BAŞKAN – 1'inci maddeyle ilgili, 1'inci madde...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – ...geneli üzerinde görüşmeleri...

BAŞKAN – İç Tüzük 66, Başkanın söz kesme yetkisi var, “Konudan ayrılmamaya davet eder.” diyor.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – ...geneli üzerinde...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Üye olmayanların var mı öyle bir yetkisi?

BAŞKAN – Yok. Yok da Başkan söylediği hâlde olmuyorsa tahammül sınırlarını aşıyor demektir. (Gürültüler)

Sayın Tezcan, lütfen...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkan, geneli üzerinde görüşmeleri bu şekliyle usule aykırı bir biçimde tamamladığımız...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Neresi usule aykırı ya!

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Anlattım neresi olduğunu.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Usule de aykırı, siyasi ahlaka da aykırı, her şeye aykırı.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Bir daha anlatayım mı? Anlamadıysanız bir daha anlatayım. “Neresi?” diye soruyor. Bir daha anlatayım, anlaşılmamış, “Neresi?” diye soruyor.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Saatlerce konuştunuz, hâlâ anlatamadıysanız...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Ben anlattım, anlamamışsın.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Konuştunuz geçen gün, iki saat dinledim ben sizi.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Arkadaşınız anlamamış.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Onun oy verme şeyi yok, siz Komisyon üyelerine anlatın.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Oraya söyleyin, oraya.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Yeter artık ya!

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Ben anlatamamışım, arkadaş “Anlamadım.” diyor ya. (Gürültüler)

BAŞKAN – Sayın Tezcan...

ORHAN DELİGÖL (Erzurum) – Meydanlarda millete anlat.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Millet bizi de biliyor, onları da.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Sayın Başkan, burada, bizim verdiğimiz önermeleri daha görüşmeden, milletvekili arkadaşlarımızın ve benim...

BAŞKAN – Müsaade edin, açıklayacağım onları şimdi.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Bunu söylemişsiniz Sayın Tezcan.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – ...görüşme hakkımız, konuşma hakkımız kısıtlanarak maddelere geçemezsiniz.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Geçtik bile...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Bu çerçevede, geneliyle ilgili görüşmeleri tamamlamanızı talep ediyoruz.

Teşekkür ederim.

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, söz talep ediyorum.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Başkan...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Başkan...

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Bir dakika, ben konuşacağım, kendime söz veriyorum.

Arkadaşlar, Sayın Tezcan'ın söylediği hususlarla ilgili ifade ediyorum: Burada Anayasa'ya aykırılık konusu konuşuldu, tüketildi ve oylandı. Tabii, işin başka bir boyutu da var, onu da ben ifade ettim: İç Tüzük 38'e göre, aslında bu mesele, maddelere geçilmesi oylamasına kadar gözetilecek bir husustur, ayrıca bir ön görüşme şartı değildir, bunu konuştuk, söyledik. Ama bu mesele tüketildi.

İkinci husus: Verdiğiniz, diğer komisyonlardan görüş alınmasına dair önermenizle ilgili de konuştuk, dedik ki, şunu dedik, hatırlarsınız, kayıtlarda da var, çıkartabilir arkadaşlar: Siz eğer esasen bu teklifin bu Komisyona değil de başka komisyonlara da gitmesini istiyorsanız, malum İç Tüzük 73'ün son fıkrası var; ona göre, havaleden sonraki ilk Meclis oturumunda, Genel Kurulda bu itirazın yapılması gerekiyor, işin bir tarafı. Ama bütünüyle ilgili böyle bir şey mevzubahis zaten olamaz. Anayasa Komisyonu, anayasa değişikliğinin görüşülmesi gereken yer burası. Hangi maddenin hangi komisyonda görüşülmesi, ayrıca o komisyondan görüş alınmasını istiyorsanız, onu maddeler meselesinde tekrar gündeme getirebilirsiniz demiştik.

Bir başka husus -ben uygulamalara da baktım, baktırdım- anayasa değişiklikleriyle ilgili olarak söylediğiniz şekilde bir uygulama hiç olmamış şimdiye kadar. Daha kapsamlı yapılan değişiklikler de var, alakalı hususların başka komisyonları daha önemli ölçüde ilgilendirdiği hususlar da var; yapılmamış böyle bir uygulama çünkü münhasıran Anayasa Komisyonunun yetkisinde olan bir husus bu.

Bu bakımdan, yaptığımız işlerin İç Tüzük bağlamında sorunlu olmadığını düşünüyorum. Bu itirazların yersiz olduğunu ifade ediyorum.

Sayın Parsak'ın herhâlde şeyle ilgili bir itirazı olacak.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Kayıtlara geçmesi bakımından...

BAŞKAN – Buyurun.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Sayın Başkan, Parsak'tan sonra ben söz istiyorum.

BAŞKAN – Bir dakika, Komisyon üyelerimiz bir görüşebilsin. Müsaade ederseniz.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Şimdi, hem Sayın Tezcan'ın söz alarak yaptığı konuşma içerisinde hem de diğer bazı CHP milletvekillerinin söz almaksızın söylediği iddialardan Milliyetçi Hareket Partisi ve şahsımı hedef alan iddialarını kabul etmediğimi ifade ediyorum, bunun zapta geçmesi bakımından.

MUSA ÇAM (İzmir) – Ben söyledim Sayın Parsak, ben söyledim ve bu konudan söz etmedim.

BAŞKAN – Sayın Çam, bir dakika...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Sadece siz söylemediniz. Ben o yüzden isimle sınırlı olmaksızın, kayıtlara geçmesi bakımından söz konusu iddiaların gerçeği yansıtmadığını ifade ediyorum.

Teşekkür ederim.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan, Sayın Parsak...

BAŞKAN – Şimdi, 1'inci maddeyle ilgili olarak Komisyon üyemiz Sayın Abdurrahman Öz, buyurunuz.

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – Sayın Başkanım...

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, bizim de söz talebimiz var.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan... Sayın Başkan...

BAŞKAN – Tamam, lütfen...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Başkan, ben de Komisyon üyesiyim.

BAŞKAN – Vereceğiz sırayla. Hep size mi? Arka arkaya hep size vereceğiz!

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – ...değerli milletvekili arkadaşlarım...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Başkan, bakın, ben size ve Sayın Divana güvenerek listeye adımlı yazdıradım.

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, biz bu Komisyonun üyesiyiz.

BAŞKAN – Arkadaşlar...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Ben Komisyon üyesiyim.

BAŞKAN – Komisyon üyemiz...

MURAT EMİR (Ankara) – Ben niye konuşamıyorum?

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – ...kanun teklifimizin 1'inci maddesi...

BAŞKAN – Sayın Öz, bir dakika...

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, bizi dinlemeden 1'inci maddeyi konuşamazsınız.

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım...

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Biz niye konuşamıyoruz? Ben de Komisyon üyesiyim.

BAŞKAN – Arkadaşlar...

MURAT EMİR (Ankara) – Hakkımızı gasbediyorsunuz. Bizim konuşma hakkımızı gasbedemezsiniz.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) - O rahat rahat konuşuyorsa ben niye konuşamıyorum ya? Ben de konuşurum.

BAŞKAN – Hep siz konuşacaksınız, başkasına söz verdiğimizde de siz, size verince de siz, hep siz. Başka konuşacak yok yani.

Konuşuyor, söz verdik.

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – ...kanun teklifimizin 1'inci maddesiyle ilgili söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (Gürültüler)

MURAT EMİR (Ankara) – Bizi dinlemeden 1'inci maddeyi konuşamazsınız. Hakkımızı gasbediyorsunuz, söz hakkımızı gasbedemezsiniz.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Hakkımızı gasbediyorsunuz ya!

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – Değerli arkadaşlar, kanun teklifimizde, mevcut Anayasa'da...

MURAT EMİR (Ankara) – Bakın, ben sizi dinledim Sayın Şentop, Parsak'ı da dinledim, İyimaya'yı da dinledim. Siz beni dinlediniz mi? Benim ne diyeceğimi biliyor musunuz? 1'inci maddeyi konuşamazsınız.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Sesini boşa harcama, otur dinle.

BAŞKAN – Konuşuyor, konuşuyor. Size söz vermedim ben.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Komisyon üyeleri konuşmadı daha.

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – ...mevcut Anayasa'mızın 9'uncu maddesi yargı yetkisini düzenlemiştir, "Yargı yetkisi Türk milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır." şeklindedir. Teklifimizin 1'inci maddesinde ise Anayasa'nın 9'uncu maddesine...

MURAT EMİR (Ankara) – Bu mu sizin Türkiye'yi götüreceğiniz yer! Konuşamazsınız!

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – ...bir ilave yapıyoruz: "Yargı yetkisi Türk milleti adına, bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır." şeklinde değişiklik teklifimiz var.

Değerli arkadaşlar, bu "tarafsız" ifadesi, hattizatımca, yargı uygulamasında, kanaatimce "bağımsız" ifadesinin içinde olmakla birlikte, hepimiz...

MURAT EMİR (Ankara) – Komisyon üyelerini dinlemeden maddelere geçiyorsunuz.

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – ...Komisyonda birçok arkadaşımız avukat, hukukçu, maalesef mahkeme uygulamalarında bu "bağımsızlık" ifadesi tarafsız uygulamaları içermediğinden dolayı Meclisimizde 24'üncü Dönemde...

MURAT EMİR (Ankara) – Biz sizin sözünüzü kestiğimiz zaman "Bir dakika, biz konuşacağız. Biz de sizi dinleyeceğiz." demiştiniz. Dinlediniz mi bizi? Dinlediniz mi Sayın Parsak? Dinlemediniz!

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Beş gündür dinliyoruz.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Başkan, biz size güvendik. Ben listeye adımlı yazdırmadım. Alay etmektir bu milletvekilleriyle.

BAŞKAN – Ya, kime söz verirse verelim siz konuşuyorsunuz. (Gürültüler)

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – ...4 parti olarak hazırlamış olduğumuz teklifte de bu "tarafsız" ifadesi zaten öngörülmüştü.

Yine, 1 Kasım seçimlerinden sonra üç partinin oluşturduğu Komisyonunda da haddizatında bu “tarafsız” kelimesinin eklenmesi hususu, yine, üç parti tarafından kararlaştırılmıştı.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Muhalefeti konuşturmuyorsunuz.

BAŞKAN – Komisyona sadece konuşmaya, dinlememeye gelen arkadaşlar var.

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – En son Milliyetçi Hareket Partisiyle partimiz tarafından hazırlanan ve bugün görüştüğümüz, şu an maddelere geçilerek görüşmelerini yaptığımız 1’inci madde teklifinde “tarafsız” ifadesi yer almaktadır. (Gürültüler)

Ben, bu teklifin milletimize hayırlı olmasını diliyorum ve yargının bağımsız ve tarafsız olması ilkesini önemseydiğimi ve ülkemizin geleceği için güzel günlere vesile olacağını ifade ediyorum.

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, söz hakkımızı aldınız. Bizim söz hakkımız vardı.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Sayın Başkan... Sayın Başkan...

ABDURRAHMAN ÖZ (Aydın) – Ben hepinize hayırlı akşamlar diliyorum.

Teklifin lehinde olduğumu ifade ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, 26 Aralık 2016 Pazartesi günü saat 11.00’de toplanmak üzere oturumu kapatıyorum.

Hayırlı akşamlar, iyi tatiller.

Kapanma Saati: 20.01

